भविष्यपुराणम्
मध्यमपर्व भागः ॥३॥

bhaviṣyapurāṇam
madhyamaparva bhāgaḥ ||3||

Informazioni:

Titolo: Bhavishya Purana – Madhyama Parva 3
Nome file: bhavishya_purana_madhyama_sanskrit_03
Categoria: Purana
Locazione: https://www.culturavedica.org/
Autore: Vyasa
Linguaggio: Sanscrito
Soggetto: Cose future
Translitterazione: https://www.culturavedica.org/
Correzione: https://www.culturavedica.org/
Data: 30 gennaio 2017
Ultima revisione: 13 giugno 2020
Accesso: https://www.culturavedica.org/purana/
Mail: info@culturavedica.org
Font: Siddhanta – Calibri (IAST)
Testo editabile disponibile: info@culturavedica.org

© Quest'opera è stata digitalizzata e messa a disposizione da "CulturaVedica" può essere usata per la ricerca e lo studio personale. Non può essere usata (senza permesso) per scopo promozionale o commerciale.

Aiutate a mantenere il rispetto e lo spirito del sito

Sommario

bhaviṣyapurāṇam ||2|| madhyama parva ||3|| adhyāyaḥ ||1|| 3

bhaviṣyapurāṇam ||2|| madhyama parva ||3|| adhyāyaḥ ||2|| 6

bhaviṣyapurāṇam ||2|| madhyama parva ||3|| adhyāyaḥ ||3|| 10

bhaviṣyapurāṇam ||2|| madhyama parva ||3|| adhyāyaḥ ||4|| 11

bhaviṣyapurāṇam ||2|| madhyama parva ||3|| adhyāyaḥ ||5|| 13

bhaviṣyapurāṇam ||2|| madhyama parva ||3|| adhyāyaḥ ||6|| 15

bhaviṣyapurāṇam ||2|| madhyama parva ||3|| adhyāyaḥ ||7|| 16

bhaviṣyapurāṇam ||2|| madhyama parva ||3|| adhyāyaḥ ||8|| 17

bhaviṣyapurāṇam ||2|| madhyama parva ||3|| adhyāyaḥ ||9|| 18

bhaviṣyapurāṇam ||2|| madhyama parva ||3|| adhyāyaḥ ||10|| 19

bhaviṣyapurāṇam ||2|| madhyama parva ||3|| adhyāyaḥ ||11|| 20

bhaviṣyapurāṇam ||2|| madhyama parva ||3|| adhyāyaḥ ||12|| 21

bhaviṣyapurāṇam ||2|| madhyama parva ||3|| adhyāyaḥ ||13|| 22

bhaviṣyapurāṇam ||2|| madhyama parva ||3|| adhyāyaḥ ||14|| 23

bhaviṣyapurāṇam ||2|| madhyama parva ||3|| adhyāyaḥ ||15|| 24

bhaviṣyapurāṇam ||2|| madhyama parva ||3|| adhyāyaḥ ||16|| 25

bhaviṣyapurāṇam ||2|| madhyama parva ||3|| adhyāyaḥ ||17|| 27

bhaviṣyapurāṇam ||2|| madhyama parva ||3|| adhyāyaḥ ||18|| 28

bhaviṣyapurāṇam ||2|| madhyama parva ||3|| adhyāyaḥ ||19|| 29

bhaviṣyapurāṇam ||2|| madhyama parva ||3|| adhyāyaḥ ||20|| 31

भविष्यपुराणम् ॥२॥ मध्यम पर्व ॥३॥ अध्यायः ॥१॥	bhaviṣyapurāṇam ||2|| madhyama parva ||3|| adhyāyaḥ ||1||
अत्र गम्यताम्: सञ्चरणम् अन्वेषणम्	atra gamyatām: sañcaraṇam anveṣaṇam
उपवनादिप्रतिष्ठावर्णनम्	upavanādipratiṣṭhāvarṇanam
सूत उवाच ।	sūta uvāca |
आरामादौ विशेषो यो वक्ष्यतेऽत्र मयाधुना ।	ārāmādau viśeṣo yo vakṣyate:'tra mayādhunā |
मंडलं कारयित्वा तु चतुरस्रं समं शुभम् ॥१॥	maṃḍalaṃ kārayitvā tu caturasraṃ samaṃ śubham ||1||
ऐशान्यां कलशे देवं तत्र नाथं प्रपूजयेत् ।	aiśānyāṃ kalaśe devaṃ tatra nāthaṃ prapūjayet |
मध्यमे कलशे पूजा ग्रहाणां च ततः परम् ॥२॥	madhyame kalaśe pūjā grahāṇāṃ ca tataḥ param ||2||
स्वदिक्षु द्वारदेशे तु पश्चिमद्वारदेशयोः ।	svadikṣu dvāradeśe tu paścimadvāradeśayoḥ |
ब्रह्माणं चाप्यनन्तं च मध्यतो वरुणं यजेत् ॥३॥	brahmāṇaṃ cāpyanantaṃ ca madhyato varuṇaṃ yajet ||3||
वरुणं चोदकुम्भस्थं भूतशाखासु शोभनम् ।	varuṇaṃ codakumbhasthaṃ bhūtaśākhāsu śobhanam |
तेन चावाहयामि त्वां विभो स्वर्गाय वै भव ॥४॥	tena cāvāhayāmi tvāṃ vibho svargāya vai bhava ||4||
पूर्वगं मन्दरं स्थाप्य तोरणोपरि सत्तमाः ।	pūrvagaṃ mandaraṃ sthāpya toraṇopari sattamāḥ |
विष्वक्सेनं समभ्यर्च्य अर्चनं स्वर्गसंयुतम् ॥५॥	viṣvaksenaṃ samabhyarcya arcanaṃ svargasaṃyutam ||5||
कर्णिकायां वासुदेवं शुद्धस्फटिकसन्निभम् ।	karṇikāyāṃ vāsudevaṃ śuddhasphaṭikasannibham |
चतुर्भुजं शङ्खचक्रगदापद्मविभूषितम् ॥६॥	caturbhujaṃ śaṅkhacakragadāpadmavibhūṣitam ||6||
श्रीवत्सकौस्तुभोरस्कं मुकुटाद्यैरलंकृतम् ।	śrīvatsakaustubhoraskaṃ mukuṭādyairalaṃkṛtam |
दक्षिणे कमला तस्य वामे पुष्टिव्यवस्थितिः ॥७॥	dakṣiṇe kamalā tasya vāme puṣṭivyavasthitiḥ ||7||
सिद्धकिन्नरयक्षाद्यैः स्तूयमानं सुरासुरैः ।	siddhakinnarayakṣādyaiḥ stūyamānaṃ surāsuraiḥ |
संपूज्य विधिवद्भक्त्या विष्णोरराट इत्यृचा ॥८॥	saṃpūjya vidhivadbhaktyā viṣṇorarāṭa ityṛcā ||8||
दले संकर्षणादींश्च विमलाद्याश्च नायिकाः ।	dale saṃkarṣaṇādīṃśca vimalādyāśca nāyikāḥ |
संपूज्य धूपदीपाद्यैरुपहारैरनुत्तमैः ॥९॥	saṃpūjya dhūpadīpādyairupahārairanuttamaiḥ ||9||
घृतप्रदीपो देवस्य गुग्गुलुः सरलस्तथा ।	ghṛtapradīpo devasya gugguluḥ saralastathā |
धूपो देवबलिः क्षीरं परमान्नं घृतप्लुतम् ॥१०॥	dhūpo devabaliḥ kṣīraṃ paramānnaṃ ghṛtaplutam ||10||
ध्यायेत्सोमं कर्णिकायां दक्षिणे पद्मसंस्थितम् ।	dhyāyetsomaṃ karṇikāyāṃ dakṣiṇe padmasaṃsthitam |
शुक्लाभं द्विभुजं शान्तं केयूराद्युपशोभितम्॥११॥	śuklābhaṃ dvibhujaṃ śāntaṃ keyūrādyupaśobhitam||11||
प्रशस्यं देवयक्षाणां वरदाभयहस्तकम् ।	praśasyaṃ devayakṣāṇāṃ varadābhayahastakam |
इमं देवा इति ऋचा उपचारैः पृथग्विधैः ॥१२॥	imaṃ devā iti ṛcā upacāraiḥ pṛthagvidhaiḥ ||12||
पूजयेच्च निशानाथं घृतभक्तं निवेदयेत् ।	pūjayecca niśānāthaṃ ghṛtabhaktaṃ nivedayet |
इन्द्रं जयन्तमाकाशं वरुणं चाग्निमेव च ॥१३॥	indraṃ jayantamākāśaṃ varuṇaṃ cāgnimeva ca ||13||
ईशानं तत्पुरुषं चैव वायुं पूर्वादिदिक्ष्वपि ।	īśānaṃ tatpuruṣaṃ caiva vāyuṃ pūrvādidikṣvapi |
कर्णिकाया वामभागे वरदाभयहस्तकम् ॥१४॥	karṇikāyā vāmabhāge varadābhayahastakam ||14||
द्विभुजं शुक्लवर्णं च महादेवं प्रपूजयेत् ।	dvibhujaṃ śuklavarṇaṃ ca mahādevaṃ prapūjayet |
त्र्यंबकेण च मंत्रेण दद्याच्च घृतपिष्टकम् ॥१५॥	tryaṃbakeṇa ca maṃtreṇa dadyācca ghṛtapiṣṭakam ||15||
वासुदेवाय देवाय जुहुयादष्ट आहुतीः ।	vāsudevāya devāya juhuyādaṣṭa āhutīḥ |
परमान्नेन सौम्यस्य जुहुयादष्टविंशतिम् ॥१६॥	paramānnena saumyasya juhuyādaṣṭaviṃśatim ||16||
शिवाय परमान्नेन जुहुयादाहुतिद्वयम् ।	śivāya paramānnena juhuyādāhutidvayam |
गणेशस्य तथाज्येन ददेदेकाहुतिं बुधः । ॥१७॥	gaṇeśasya tathājyena dadedekāhutiṃ budhaḥ | ||17||
ब्रह्मणो वरुणस्याथ एकैकामाहुतिं तथा ।	brahmaṇo varuṇasyātha ekaikāmāhutiṃ tathā |
ग्रहाणां स्वोक्तसमिधा दिगीशानां पृथक्पृथक् ॥१८॥	grahāṇāṃ svoktasamidhā digīśānāṃ pṛthakpṛthak ||18||
एकैकामाहुतिं दद्यादाज्येन च यथाक्रम् ।	ekaikāmāhutiṃ dadyādājyena ca yathākram |
कराली धूमली श्वेता लोहिता कनकप्रभा ॥१९॥	karālī dhūmalī śvetā lohitā kanakaprabhā ||19||
अतिरक्ता पद्मरागा वह्निजिह्वा प्रकीर्तिताः ।	atiraktā padmarāgā vahnijihvā prakīrtitāḥ |
तासां मंत्राः क्रमेणैव सादिवासांत बिन्दवः ॥२०॥	tāsāṃ maṃtrāḥ krameṇaiva sādivāsāṃta bindavaḥ ||20||
यकारस्थाश्च विज्ञेया अष्टस्वरविभूषिताः ।	yakārasthāśca vijñeyā aṣṭasvaravibhūṣitāḥ |
घृतमध्वाज्यसिक्ताभिर्होमयेच्च पृथक्पृथक् ॥२१॥	ghṛtamadhvājyasiktābhirhomayecca pṛthakpṛthak ||21||
एकैकामाहुतिं दद्याद्दत्त्वा चैव समाहितः ।	ekaikāmāhutiṃ dadyāddattvā caiva samāhitaḥ |

अग्नीषोमं तथेन्द्रं च पृथिवीमन्तरिक्षकम् ॥२२॥	agnīṣomaṃ tathendraṃ ca pṛthivīmantarikṣakam ||22||
स्थालीपाकेन जुहुयान्मधुक्षीरयवान्वितम् ।	sthālīpākena juhuyānmadhukṣīrayavānvitam |
एकैकामाहुतिं तेषां समुद्दिश्य पृथक्पृथक् ॥२३॥	ekaikāmāhutiṃ teṣāṃ samuddiśya pṛthakpṛthak ||23||
यावकैर्गंधपुष्पाद्यैरर्चित्वा सपरावकम् ।	yāvakairgaṃdhapuṣpādyairarcitvā saparāvakam |
जपस्व त्वं महाभाग श्रद्धया चैव वाग्यतः ॥२४॥	japasva tvaṃ mahābhāga śraddhayā caiva vāgyataḥ ||24||
जापको विधिनानेन प्रजपेत्तत्र रुद्धकम् ।	jāpako vidhinānena prajapettatra ruddhakam |
मङ्गलं परमान्नं च सौरसूक्तं तथा जपेत् ॥२५॥	maṅgalaṃ paramānnaṃ ca saurasūktaṃ tathā japet ||25||
ततः संमृज्य विधिना स्नापयित्वा यथाविधि ।	tataḥ sammṛjya vidhinā snāpayitvā yathāvidhi |
यूपं गर्भे विनिक्षिप्य तत्र कुर्याद्विचक्षणः ॥२६॥	yūpaṃ garbhe vinikṣipya tatra kuryādvicakṣaṇaḥ ||26||
ध्वजानारोप्य प्रांतेषु दद्यात्सोमं वनस्पतिम् ।	dhvajānāropya prāṃteṣu dadyātsomaṃ vanaspatim |
कोऽदादिति पठित्वा च वृक्षाणां कर्णवेधनम् ॥२७॥	ko:'dāditi paṭhitvā ca vṛkṣāṇāṃ karṇavedhanam ||27||
सूच्या सुतीक्ष्णया कार्यं द्विपात्रे वामदक्षिणे ।	sūcyā sutīkṣṇayā kāryaṃ dvipātre vāmadakṣiṇe |
नवग्रहाणां तृप्त्यर्थं यावकं लड्डुकं तथा ॥२८॥	navagrahāṇāṃ tṛptyarthaṃ yāvakaṃ laḍḍukaṃ tathā ||28||
पिष्टकं च पृथग्दद्यात्कुमारीबालकेषु च ।	piṣṭakaṃ ca pṛthagdadyātkumārībālakeṣu ca |
निशारंजितसूत्रेण संवेष्ट्य च सचूर्णकम् ॥२९॥	niśāraṃjitasūtreṇa saṃveṣṭya ca sacūrṇakam ||29||
प्रदद्याद्दोहकं चैव वृक्षाणां विधिपूर्वकम् ।	pradadyāddohakaṃ caiva vṛkṣāṇāṃ vidhipūrvakam |
प्राशयेच्चैव तान्वृक्षानिमं मन्त्रमुदाहरेत् ॥३०॥	prāśayeccaiva tānvṛkṣānimaṃ mantramudāharet ||30||
वृक्षाग्रात्पतितस्यापि आरोहात्पतितस्य च ।	vṛkṣāgrātpatitasyāpi ārohātpatitasya ca |
मरणे वास्थिभङ्गे वा कर्ता पापैर्न लिप्यते ॥३१॥	maraṇe vāsthibhaṅge vā kartā pāpairna lipyate ||31||
धेनुं सुवर्णं धान्यं च आचार्याय प्रदक्षिणम्।	dhenuṃ suvarṇaṃ dhānyaṃ ca ācāryāya pradakṣiṇam|
दत्त्वा च ऋत्विजे दद्यात्सुवर्णं रजतं तथा ॥३२॥	dattvā ca ṛtvije dadyātsuvarṇaṃ rajataṃ tathā ||32||
धान्यं च ब्रह्मणे दद्याद्धृतभोज्यं सशर्करम् ।	dhānyaṃ ca brahmaṇe dadyādghṛtabhojyaṃ saśarkaram |
इष्टां च दक्षिणां दद्यात्सदस्याय तथैव च ॥३३॥	iṣṭāṃ ca dakṣiṇāṃ dadyātsadasyāya tathaiva ca ||33||
अधिकलशं समानीय स्नानं कुर्याद्विधानतः ।	adhikalaśaṃ samānīya snānaṃ kuryādvidhānataḥ |
कृत्वा चैवानिशं कुर्याद्दद्यात्पूर्णाहुतिं तथा ॥३४॥	kṛtvā caivāniśaṃ kuryāddadyātpūrṇāhutiṃ tathā ||34||
सर्वौषध्युदकं प्रोक्ष्य त्रिवारं क्षीरधारया ।	sarvauṣadhyudakaṃ prokṣya trivāraṃ kṣīradhārayā |
संवेष्ट्य त्रिश्चतुर्वारं ब्रह्मघोषपुरःसरम् ॥३५॥	saṃveṣṭya triścaturvāraṃ brahmaghoṣapuraḥsaram ||35||
गृहं व्रजेत्ततो विप्रैः कुर्याच्चैव गृहार्चनम् ।	gṛhaṃ vrajettato vipraiḥ kuryāccaiva gṛhārcanam |
तंतौ विशेषं वक्ष्यामि वरा एवेदमित्यृचा ॥३६॥	taṃtau viśeṣaṃ vakṣyāmi varā evedamityṛcā ||36||
बलं कामं हयग्रीवं माधवं पुरुषोत्तमम्।	balaṃ kāmaṃ hayagrīvaṃ mādhavaṃ puruṣottamam|
वासुदेवं धनाध्यक्षं ततो नारायणं यजेत् ॥३७॥	vāsudevaṃ dhanādhyakṣaṃ tato nārāyaṇaṃ yajet ||37||
दधिभक्तं बलिं दद्यात्पञ्चगव्यसमुद्भवम् ।	dadhibhaktaṃ baliṃ dadyātpañcagavyasamudbhavam |
एवं संपूज्य विधिना दक्षिणे पृथिवीं यजेत् ॥३८॥	evaṃ saṃpūjya vidhinā dakṣiṇe pṛthivīṃ yajet ||38||
शुद्धकांञ्चनवर्णाभां वराभयकरां शुभाम् ।	śuddhakāṃñcanavarṇābhāṃ varābhayakarāṃ śubhām |
मंडूकस्थां च द्विभुजां सर्वालङ्कारसुन्दरीम् ॥३९॥	maṃḍūkasthāṃ ca dvibhujāṃ sarvālaṅkārasundarīm ||39||
स्योना पृथिवीति मन्त्रेण पूजयित्वा यथाविधि ।	syonā pṛthivīti mantreṇa pūjayitvā yathāvidhi |
पायसं मधुसंयुक्तं बलिं दद्यात्सशर्करम् ॥४०॥	pāyasaṃ madhusaṃyuktaṃ baliṃ dadyātsaśarkaram ||40||
वामतो विश्वकर्माणं शुद्धस्फटिकसंनिभम् ।	vāmato viśvakarmāṇaṃ śuddhasphaṭikasaṃnibham |
शूलटंकधरं शांतं संयजेदुपचारकैः ॥४१॥	śūlaṭaṃkadharaṃ śāṃtaṃ saṃyajedupacārakaiḥ ||41||
विश्वन्निति ऋचा तं च बलिं च मधु पिष्टकम् ।	viśvanniti ṛcā taṃ ca baliṃ ca madhu piṣṭakam |
दद्याज्जपेच्च कौष्माण्डं सूक्तं पौरुषमेव च ॥४५॥	dadyājjapecca kauṣmāṇḍaṃ sūktaṃ pauruṣameva ca ||45||
मधुपायसयुक्तेन होमानष्टौ विधाय च।	madhupāyasayuktena homānaṣṭau vidhāya ca|
एकैकं होमयेत्पश्चा त्पृथिवीहोमकर्मणि ॥४३॥	ekaikaṃ homayetpaścā tpṛthivīhomakarmaṇi ||43||
समुत्सृज्य ततः सेतुमिमं मन्त्रं पठेत्ततः ।	samutsṛjya tataḥ setumimaṃ mantraṃ paṭhettataḥ |
पिच्छिले पतितानां च उच्छ्रितेनांगसंगतः ॥४४॥	picchile patitānāṃ ca ucchritenāṃgasaṃgataḥ ||44||
प्रतिष्ठिते धर्मसेतौ धर्मो मे स्यान्न पातकम् ।	pratiṣṭhite dharmasetau dharmo me syānna pātakam |
सेतोरस्य प्रबन्धस्य श्रद्धया परया तथा ॥४५॥	setorasya prabandhasya śraddhayā parayā tathā ||45||
ये चात्र प्राणिनः संति रक्षां कुर्वंति सेतवः ।	ye cātra prāṇinaḥ saṃti rakṣāṃ kurvati setavaḥ |

वेदागमेन यत्पुण्यं यथैव हि समर्पितम् ॥४६॥	vedāgamena yatpuṇyaṃ yathaiva hi samarpitam ||46||
गर्तं कृत्वा पञ्चरत्नं संस्थाप्यं तदनन्तरम् ।	gartaṃ kṛtvā pañcaratnaṃ saṃsthāpyaṃ tadanantaram |
संस्थाप्य च ततो यूपं संपूज्य च यथाविधि ॥४७॥	saṃsthāpya ca tato yūpaṃ saṃpūjya ca yathāvidhi ||47||
आचार्याय ततो दद्यादिष्टां च वरदक्षिणाम् ।	ācāryāya tato dadyādiṣṭāṃ ca varadakṣiṇām |
पूजयेद्द्विजदांपत्यं लाजाभिः परिपूजितम् ॥४८॥	pūjayeddvijadāṃpatyaṃ lājābhiḥ paripūjitam ||48||
पोटिकां च ततः शय्यां दद्यादिष्टार्थसिद्धये ।	poṭikāṃ ca tataḥ śayyāṃ dadyādiṣṭārthasiddhaye |
सेतौ वृक्ष स्थिता ये स्यू रोपयेत्कदलीं शुभाम् ॥४९॥	setau vṛkṣa sthitā ye syū ropayetkadalīṃ śubhām ||49||
तेषां पार्श्वद्वयेप्येवमारामे च पृथक्पृथक् ॥५०॥	teṣāṃ pārśvadvayepyevamārāme ca pṛthakpṛthak ||50||

इति श्रीभविष्ये महापुराणे मध्य मपर्वणि तृतीयभागे प्रथमोऽध्यायः ॥१॥

iti śrībhaviṣye mahāpurāṇe madhya maparvaṇi tṛtīyabhāge prathamo:'dhyāyaḥ ||1||

भविष्यपुराणम् ॥२॥ मध्यम पर्व ॥३॥ अध्यायः ॥२॥
अत्र गम्यताम्: सञ्चरणम् अन्वेषणम्
गोप्रचारवैशिष्ट्यवर्णनम्
सूत उवाच ।
गोप्रचारं पुनर्वक्ष्ये विशेषं तत्र मे शृणु ।
यजेद्विष्णुं सल क्ष्मीकमुपचारैः पृथग्विधैः ॥१॥
उपचारैश्च ब्रह्माणं रुद्रं चैव करालिकाम् ।
वराहं सोमसूर्ये च महादेवं यथाक्रमम् ॥२॥
होमं चैव यथा विष्णोः कमलायास्त्रयंत्रयम् ।
आज्येन क्षेत्रपालानामन्येषां मधुमिश्रितैः ॥३॥
एकैकामाहुतिं दद्याल्लाजादिषु पृथक्पृथक् ।
समुत्सृज्य विधानेन यूपं संस्थाप्य पूजयेत् ॥४॥
त्रिहस्तमात्रं रचितं कुर्यान्नागफणान्वितम् ।
रोपयेदेकहस्तेन गर्भे होमं प्रयोजयेत् ॥५॥
लाजासंयुक्तविधिना विश्वेषामिति सञ्जपन् ।
नागाधिपतये तद्वदच्युताय तृतीयकम् ॥६॥
भौमायेति चतुर्थं च ततो यूपं निवेदयेत् ।
मयि गृभ्णामीति सम्पूज्य यूपं च रुद्रदैवतम ॥७॥
संपूज्य रुद्रं पञ्चांगं धान्यं वस्त्रं च दक्षिणाम् ।
आचार्याय तथा होत्रे अन्येषामिष्टदक्षिणाम् ॥८॥
गोप्रचारे च शैलेयं यूपं हस्तद्वयान्वितम् ।
पञ्चशीर्षान्वितं कुर्याद्धस्तमात्रं प्ररोपयेत् ॥९॥
यूपं च चैत्रवृक्षं च कुण्डलीमठपीठिकाम् ।
संस्पृश्याचम्य वै विप्राः प्राणायामेन शुध्यति ॥१०॥
चतुर्हस्तप्रमाणेन शतकुण्डेन संमितम् ।
तदर्धं च कनिष्ठेन अष्टकाष्टाधिकं भवेत् ॥११॥
भूमौ रत्नं च संस्थाप्य इमं मन्त्रमुदाहरेत् ।
शिवलोकस्तथा गावः सर्वदेवसुपूजिताः ॥१२॥
गोभ्य एषा मया भूमिः सम्प्रदत्ता शुभार्थिना ।
एवं निवेदयेद्यस्तु गोप्रचारं समाहितः ॥१३॥
स मुक्तः सर्वपापेभ्यो विष्णुलोके महीयते ।
यावंति तृणगुल्मानि संति भूमौ शुभानि च ॥१४॥
तावद्वर्षसहस्राणि स्वर्गलोके महीयते ।
पूर्वे सीमां निबध्नीयात्कृत्वा वृक्षस्य रोपणम् ॥१५॥
सेतुं कृत्वा दक्षिणतः पश्चिमेंगाररोपणम् ।
उत्तरे खानयेत्कूपं तस्य सीमां न लंघयेत॥१६॥
ततः सहस्रधारां च शस्येन परिपूरिताम् ।
प्रदद्याद्वा ततो विप्राः सर्वपापैः प्रमुच्यते ॥१७॥
नगरग्रामपूर्वे वा उत्तरे पश्चिमेपि वा ।
न कुर्यादग्निदिग्भागे दक्षिणां वा ततः शुभाम् ॥१८॥
गोप्रचारं खनेद्यस्तु वाहयेद्वा कथंचन ।
कुलानि पातयत्याशु ब्रह्महत्याश्च विंदति ॥१९॥
स्वर्गं नयति गोचर्म सम्यग्दत्तं सदक्षिणम् ।
यावत्तृणानि तद्भूमौ सप्तसंख्यानि संख्यया ॥२०॥
तावत्कालं वसेत्स्वर्गे विष्णुलोकान्न तच्युतिः ॥२१॥
महायागावसाने च यो न तर्पयति द्विजान् ।
निरर्थकं तस्य कर्म प्रयासफलमात्रकम् ॥२२॥
वृषोत्सर्गा वसाने तु प्रदद्याद्यो महीं द्विजाः ।

bhaviṣyapurāṇam ||2|| madhyama parva ||3|| adhyāyaḥ ||2||
atra gamyatām: sañcaraṇam anveṣaṇam
gopracāravaiśiṣṭyavarṇanam
sūta uvāca |
gopracāraṃ punarvakṣye viśeṣaṃ tatra me śṛṇu |
yajedviṣṇuṃ sala kṣmīkamupacāraiḥ pṛthagvidhaiḥ ||1||
upacāraiśca brahmāṇaṃ rudraṃ caiva karālikām |
varāhaṃ somasūrye ca mahādevaṃ yathākramam ||2||
homaṃ caiva yathā viṣṇoḥ kamalāyāstrayaṃtrayam |
ājyena kṣetrapālānāmanyeṣāṃ madhumiśritaiḥ ||3||
ekaikāmāhutiṃ dadyāllājādiṣu pṛthakpṛthak |
samutsṛjya vidhānena yūpaṃ saṃsthāpya pūjayet ||4||
trihastamāttraṃ racitaṃ kuryānnāgaphaṇānvitam |
ropayedekahastena garbhe homaṃ prayojayet ||5||
lājāsaṃyuktavidhinā viśveṣāmiti sañjapan |
nāgādhipataye tadvadacyutāya tṛtīyakam ||6||
bhaumāyeti caturthaṃ ca tato yūpaṃ nivedayet |
mayi gṛbhṇāmīti sampūjya yūpaṃ ca rudradaivatama ||7||
saṃpūjya rudraṃ pañcāṃgaṃ dhānyaṃ vastraṃ ca dakṣiṇām |
ācāryāya tathā hotre anyeṣāmiṣṭadakṣiṇām ||8||
gopracāre ca śaileyaṃ yūpaṃ hastadvayānvitam |
pañcaśīrṣānvitaṃ kuryāddhastamātraṃ praropayet ||9||
yūpaṃ ca caitravṛkṣaṃ ca kuṇḍalīmaṭhapīṭhikām |
saṃspṛśyācamya vai viprāḥ prāṇāyāmena śudhyati ||10||
caturhastapramāṇena śatakuṇḍena saṃmitam |
tadardhaṃ ca kaniṣṭhena aṣṭakāṣṭādhikaṃ bhavet ||11||
bhūmau ratnaṃ ca saṃsthāpya imaṃ mantramudāharet |
śivalokastathā gāvaḥ sarvadevasupūjitāḥ ||12||
gobhya eṣā mayā bhūmiḥ sampradattā śubhārthinā |
evaṃ nivedayedyastu gopracāraṃ samāhitaḥ ||13||
sa muktaḥ sarvapāpebhyo viṣṇuloke mahīyate |
yāvaṃti tṛṇagulmāni saṃti bhūmau śubhāni ca ||14||
tāvadvarṣasahasrāṇi svargaloke mahīyate |
pūrve sīmāṃ nibadhnīyātkṛtvā vṛkṣasya ropaṇam ||15||
setuṃ kṛtvā dakṣiṇataḥ paścimeṃgāraropaṇam |
uttare khānayetkūpaṃ tasya sīmāṃ na laṃghayeta||16||
tataḥ sahasradhārāṃ ca śasyena paripūritām |
pradadyādvā tato viprāḥ sarvapāpaiḥ pramucyate ||17||
nagaragrāmapūrve vā uttare paścimepi vā |
na kuryādagnidigbhāge dakṣiṇāṃ vā tataḥ śubhām ||18||
gopracāraṃ khanedyastu vāhayedvā kathaṃcana |
kulāni pātayatyāśu brahmahatyāśca viṃdati ||19||
svargaṃ nayati gocarma samyagdattaṃ sadakṣiṇam |
yāvattṛṇāni tadbhūmau saptasaṃkhyāni saṃkhyayā ||20||
tāvatkālaṃ vasetsvarge viṣṇulokānna taccyutiḥ ||21||
mahāyāgāvasāne ca yo na tarpayati dvijān |
nirarthakaṃ tasya karma prayāsaphalamātrakam ||22||
vṛṣotsargā vasāne tu pradadyādyo mahīṃ dvijāḥ |

न याति विप्राः प्रेतत्वं तस्माद्विप्रादमत्सराः ॥२३॥	na yāti viprāḥ pretatvaṃ tasmādviprādamatsarāḥ ||23||
तत्र मानं पृथक्चैव शृणुतात्र समागताः ।	tatra mānaṃ pṛthakcaiva śṛṇutātra samāgatāḥ |
अमानेन ददेद्यस्तु नरकं याति रौरवम ॥२४॥	amānena dadedyastu narakaṃ yāti rauravama ||24||
गवां शतं वृषश्चैको यत्र तिष्ठत्ययंत्रितः ।	gavāṃ śataṃ vṛṣaścaiko yatra tiṣṭhatyayaṃtritaḥ |
तद्गोचर्मेति विख्यातं दत्तं सर्वाघनाशनम् ॥२५॥	tadgocarmeti vikhyātaṃ dattaṃ sarvāghanāśanam ||25||
गोप्रचारस्य देवस्य ब्राह्मणस्य च भो द्विजाः ।	gopracārasya devasya brāhmaṇasya ca bho dvijāḥ |
यावत्कालावधे सीमा अतीते नास्ति पातकम् ॥२६॥	yāvatkālāvadhe sīmā atīte nāsti pātakam ||26||
मण्डपं पूजयेत्सूर्यं वासुदेवसमन्वितम्।	maṇḍapaṃ pūjayetsūryaṃ vāsudevasamanvitam|
होमस्तिल गुडाभ्यां च अष्टावष्टौ पृथक्पृथक् ॥२७॥	homastila guḍābhyāṃ ca aṣṭāvaṣṭau pṛthakpṛthak ||27||
देहि मेति च मन्त्रेण विन्यसेन्मंडपोपरि ।	dehi meti ca mantreṇa vinyasenmaṃḍapopari |
यत्नसिद्धं ततः कृत्वा शुल्कघटचतुष्टयम्॥२८॥	yatnasiddhaṃ tataḥ kṛtvā śulkaghaṭacatuṣṭayam||28||
समुत्सृजेज्जपेत्पश्चात्सौरं सूक्तं च वैष्णवम् ।	samutsṛjejjapetpaścātsauraṃ sūktaṃ ca vaiṣṇavam |
वटपत्रे तु संलिख्य चित्रं निर्माय वा पुनः ॥२९॥	vaṭapatre tu saṃlikhya citraṃ nirmāya vā punaḥ ||29||
दिक्पालान्संन्यसेत्स्वासु स्वासु दिक्षु विचक्षणः ।	dikpālānsaṃnyasetsvāsu svāsu dikṣu vicakṣaṇaḥ |
बद्धाञ्जलिः पठेन्मंत्रानिंद्रादीनां यथाक्रमम् ॥३०॥	baddhāñjaliḥ paṭhenmaṃtrānimdrādīnāṃ yathākramam ||30||
धर्मसंस्थापनार्थाय आत्मनो विभवाय च ।	dharmasaṃsthāpanārthāya ātmano vibhavāya ca |
वज्रहस्तो महेन्द्र त्वं धर्मतस्त्रातुमर्हसि ॥३१॥	vajrahasto mahendra tvaṃ dharmatastrātumarhasi ||31||
भो वह्ने मेषवाहस्त्वं चतुःशृंगविराजित ।	bho vahne meṣavāhastvaṃ catuḥśṛṃgavirājita |
अनाथं मण्डपं त्वं हि धर्मतस्त्रातुमर्हसि ॥३२॥	anāthaṃ maṇḍapaṃ tvaṃ hi dharmatastrātumarhasi ||32||
यम त्वं दक्षिणाशेश महामहिषवाहन ।	yama tvaṃ dakṣiṇāśeśa mahāmahiṣavāhana |
अनाथं मण्डपं त्वं हि धर्मतस्त्रातुमर्हसि ॥३३॥	anāthaṃ maṇḍapaṃ tvaṃ hi dharmatastrātumarhasi ||33||
मञ्चस्थो राक्षसेन्द्रस्त्वं खड्गपाणिर्महाबलः ।	mañcastho rākṣasendrastvaṃ khaḍgapāṇirmahābalaḥ |
अनाथं मण्डपं त्वं हि धर्मतस्त्रातुमर्हसि ॥३४॥	anāthaṃ maṇḍapaṃ tvaṃ hi dharmatastrātumarhasi ||34||
वारिराट् ध्वजहस्तोऽसि पवनो मृगवाहनः ।	vārirāṭ dhvajahasto:'si pavano mṛgavāhanaḥ |
अनाथं मण्डपं त्वं हि धर्मतस्त्रातुमर्हसि ॥३५॥	anāthaṃ maṇḍapaṃ tvaṃ hi dharmatastrātumarhasi ||35||
धनाध्यक्षो गदाहस्तः पिंगाक्षो नरवाहनः ।	dhanādhyakṣo gadāhastaḥ piṃgākṣo naravāhanaḥ |
अनाथं मण्डपं त्वं हि धर्मतस्त्रातुमर्हसि ॥३६॥	anāthaṃ maṇḍapaṃ tvaṃ hi dharmatastrātumarhasi ||36||
आदिदेवोसि देवानां कर्ता हर्ता महेश्वरः ।	ādidevosi devānāṃ kartā hartā maheśvaraḥ |
अनाथं मण्डपं त्वं हि धर्मतस्त्रातुमर्हसि ॥३७॥	anāthaṃ maṇḍapaṃ tvaṃ hi dharmatastrātumarhasi ||37||
अनंतो नागराजो यो धरामुद्धृत्य तिष्ठति ।	anaṃto nāgarājo yo dharāmuddhṛtya tiṣṭhati |
अनाथं मण्डपं त्वं हि धर्मतस्रातुमर्हसि ॥३८॥	anāthaṃ maṇḍapaṃ tvaṃ hi dharmatasrātumarhasi ||38||
चतुर्णामेव वर्णानां स्थित्यर्थं मृगपक्षिणाम् ।	caturṇāmeva varṇānāṃ sthityarthaṃ mṛgapakṣiṇām |
प्रीतये वासुदेवस्य एवं मण्डपमुत्सृजेत् ॥३९॥	prītaye vāsudevasya evaṃ maṇḍapamutsṛjet ||39||
भग्ने स्तम्भे तृणे जीर्णे पुनस्तृणप्रदापने ।	bhagne stambhe tṛṇe jīrṇe punastṛṇapradāpane |
स्थापने च तथैवास्य प्रतिष्ठा स्याद्यथाक्षया ॥४०॥	sthāpane ca tathaivāsya pratiṣṭhā syādyathākṣayā ||40||
घातापायादिदोषेण म्रियंते यदि जन्तवः ।	ghātāpāyādidoṣeṇa mriyaṃte yadi jantavaḥ |
प्रतिष्ठायां कृतायां तु धर्मो मे स्यान्न पातकम् ॥४१॥	pratiṣṭhāyāṃ kṛtāyāṃ tu dharmo me syānna pātakam ||41||
मानुषाः पशवो ये च निवसन्तीह मण्डपे ।	mānuṣāḥ paśavo ye ca nivasantīha maṇḍape |
स्वस्ति चास्तु सदा तेषां त्वत्प्रसादात्किल प्रभो ॥४२॥	svasti cāstu sadā teṣāṃ tvatprasādātkila prabho ||42||
ततस्त्रिगुणसूत्रेण सुत्रामाणेति वै ऋचा ।	tatastriguṇasūtreṇa sutrāmāṇeti vai ṛcā |
सप्तधा वेष्टयित्वा तु दक्षिणां संप्रकाश्य च ॥४३॥	saptadhā veṣṭayitvā tu dakṣiṇāṃ saṃprakāśya ca ||43||
उपानहौ तथा छत्रमाचार्याय निवेदयेत् ।	upānahau tathā chatramācāryāya nivedayet |
मण्डपे भोजयेद्विप्रांस्तेषां दद्याद्यथेप्सितान् । ॥४४॥	maṇḍape bhojayedviprāṃsteṣāṃ dadyādyathepsitān | ||44||
दीनेभ्यश्च पृथग्दद्याद्गृहं विप्रपुरःसरम् ।	dīnebhyaśca pṛthagdadyādgṛhaṃ viprapuraḥsaram |
प्रविशेत्तूर्यघोषेण प्रकुर्याच्च गृहार्चनम् ॥४५॥	praviśettūryaghoṣeṇa prakuryācca gṛhārcanam ||45||
एवं प्रपायां विज्ञेयो विशेषो वरुणं व्रजेत् ।	evaṃ prapāyāṃ vijñeyo viśeṣo varuṇaṃ vrajet |
वासुदेवेन सहितं सांगोपांगं सदक्षिणम् ॥४६॥	vāsudevena sahitaṃ sāṃgopāṃgaṃ sadakṣiṇam ||46||
स्थालीपाकविधानेन प्रकुर्याद्देशिकोत्तमः ।	sthālīpākavidhānena prakuryāddeśikottamaḥ |

आचार्याय गृहं दद्यात्परिच्छेदसमन्वितम् ॥४७॥
ऋत्विजे ताम्रपात्रं च जलपूर्णं च धान्यकम् ।
दिक्पालान्द्वारदेशे तु कूपयागे विशेषतः ॥४८॥
ब्रह्माणं नागराजानं द्वारपालौ च पश्चिमे ।
यजेन्मन्त्रैः पृथग्देवान्मन्त्रैरेभिर्यथाक्रमम् ॥४९॥
बलिदानं विधानेन कृत्वा दद्याद्यथाविधि ।
पताकानामतस्तत्त्वं प्रवक्ष्यामि यथाक्रमम् ॥५०॥
वज्री च धूमली कृष्णा पीता चैवाथ वारुणी ।
शीघ्रा गौरी उमा चैव पीता शुक्ला प्रकीर्तिता ॥५१॥
कुंभेषु पूजयेद्देवान्महेशं प्रथमं बुधः ।
ग्रहांश्च मध्यकलशे ब्रह्माणं च ततः परम् ॥५२॥
वेदिकापूर्वभागे तु उत्तरे कलशे शिवम् ।
दक्षिणे कलशे विष्णुं कर्णिकायां जलेश्वरम् ॥५३॥
कलशे विधिवद्भक्त्या उपचारैः पृथग्विधैः ।
संपूज्य वटपत्रे च नागान्संलिख्य नागजैः ॥५४॥
यो नागास्तान्प्रवक्ष्यामि अनंतो वासुकिस्तथा ।
तथा कर्कोटकश्चैव पद्मश्च कुलिकस्तथा ।
पद्मश्चैव महापद्मो मन्त्रैरेभिः पृथक्पृथक् ॥५५॥
पुंडरीकदलाभास शुभकर्णांतलोचन ।
फणासहस्रसंयुक्त शंखाब्जकृतलोचन ॥५६॥
अनंत नागराजेन्द्र इहागच्छ नमोऽस्तु ते ।
सित कुंदेन्दुवर्णाभ विस्फुरद्भोगमंडल ॥५७॥
सर्वनागस्य शूरस्य कृतस्वस्तिकलांछन ।
नागेन्द्रतक्षक श्रीमन्निहागच्छ नमोस्तु ते ॥५८॥
नवीनजलदश्याम श्रीमन्कमललोचन ।
विषदर्पबलोन्मत्त ग्रीवायामेकशेखर ॥५९॥
शंखपाल इति ख्यात जलाधारप्रतीक्षक ।
अध्यक्षे नागलोकानामिहागच्छ नमोऽस्तु ते ॥६०॥
अतिपीत सुवर्णाभ चन्द्रार्धांकितमस्तक ।
दीप्तभोगकृताटोप शुभलक्षणलक्षित ॥६१॥
कुलीर नागराजेंद्र सर्वसत्त्वहिते रत ।
तिष्ठेह यज्ञसिद्ध्यर्थं कामरूप नमोस्तु ते ॥६२॥
यः सुवर्णेन वर्णेन पद्मपत्रायतेक्षणः ।
पंचबिंदुकृताभोगो ग्रीवायामेकशेखरः ।
तस्मै ते पद्मनागेन्द्र तीव्ररूप नमोऽस्तु ते ॥६३॥
नागिन्यो नागकन्याश्च तथा नागकुमारकाः ।
सर्वे ते प्रीतमनसः पूजां गृह्णंतु मे सदा ॥६४॥
स्वगृह्योक्तेन विधिना कृत्वाग्निस्थापनं बुधः ।
आज्यं संस्कृत्य जुहुयाद्दिगीशानां यथाक्रमम् ॥६५॥
आदित्यादिग्रहांश्चैव ब्रह्माणं कृष्णमेव च ।
मधुपिष्टेन च शिवं वरुणं जुहुयात्ततः ॥६६॥
प्रादेशमात्रं संप्रोक्ष्य यूपं चास्य प्रमाणकम् ।
चतुरस्रं शूलयुक्तं गणानानीय पूजयेत् ॥६७॥
कूपे निक्षिप्य तान्नागान्पञ्चरत्नं क्षिपेत्ततः ।
सुत्रामाणेति मंत्रेण त्रिधा संवेष्ट्य सूत्रकैः ॥६८॥
रञ्जितः कदलीवृक्षं वरुणाय समुत्सृजेत् ।
त्रातारमिति मंत्रेण वस्त्रमाल्येन भूषयेत् ।
कर्णवेधं ततः कृत्वा उत्सृजेद्वाक्यमुच्चरन् ॥६९॥

ācāryāya gṛhaṃ dadyātparicchedasamanvitam ||47||
ṛtvije tāmrapātraṃ ca jalapūrṇaṃ ca dhānyakam |
dikpālāndvāradeśe tu kūpayāge viśeṣataḥ ||48||
brahmāṇaṃ nāgarājānaṃ dvārapālau ca paścime |
yajenmantraiḥ pṛthagdevānmantrairebhiryathākramam ||49||
balidānaṃ vidhānena kṛtvā dadyādyathāvidhi |
patākānāmatastattvaṃ pravakṣyāmi yathākramam ||50||
vajrī ca dhūmalī kṛṣṇā pītā caivātha vāruṇī |
śīghrā gaurī umā caiva pītā śuklā prakīrtitā ||51||
kuṃbheṣu pūjayeddevānmaheśaṃ prathamaṃ budhaḥ |
grahāṃśca madhyakalaśe brahmāṇaṃ ca tataḥ param ||52||
vedikāpūrvabhāge tu uttare kalaśe śivam |
dakṣiṇe kalaśe viṣṇuṃ karṇikāyāṃ jaleśvaram ||53||
kalaśe vidhivadbhaktyā upacāraiḥ pṛthagvidhaiḥ |
saṃpūjya vaṭapatre ca nāgānsaṃlikhya nāgajaiḥ ||54||
yo nāgāstānpravakṣyāmi anaṃto vāsukistathā |
tathā karkoṭakaścaiva padmaśca kulikastathā |
padmaścaiva mahāpadmo mantrairebhiḥ pṛthakpṛthak ||55||
puṃḍarīkadalābhāsa śubhakarṇāṃtalocana |
phaṇāsahasrasaṃyukta śaṃkhābjakṛtalocana ||56||
anaṃta nāgarājendra ihāgaccha namo:'stu te |
sita kuṃdenduvarṇābha visphuradbhogamaṃḍala ||57||
sarvanāgasya śūrasya kṛtasvastikalāṃchana |
nāgendratakṣaka śrīmannihāgaccha namostu te ||58||
navīnajaladaśyāma śrīmankamalalocana |
viṣadarpabalonmatta grīvāyāmekaśekhara ||59||
śaṃkhapāla iti khyāta jalādhārapratīkṣaka |
adhyakṣe nāgalokānāmihāgaccha namo:'stu te ||60||
atipīta suvarṇābha candrārdhāṃkitamastaka |
dīptabhogakṛtāṭopa śubhalakṣaṇalakṣita ||61||
kulīra nāgarājeṃdra sarvasattvahite rata |
tiṣṭheha yajñasiddhyarthaṃ kāmarūpa namostu te ||62||
yaḥ suvarṇena varṇena padmapatrāyatekṣaṇaḥ |
paṃcabiṃdukṛtābhogo grīvāyāmekaśekharaḥ |
tasmai te padmanāgendra tīvrarūpa namo:'stu te ||63||
nāginyo nāgakanyāśca tathā nāgakumārakāḥ |
sarve te prītamanasaḥ pūjāṃ gṛhṇaṃtu me sadā ||64||
svagṛhyoktena vidhinā kṛtvāgnisthāpanaṃ budhaḥ |
ājyaṃ saṃskṛtya juhuyāddigīśānāṃ yathākramam ||65||
ādityādigrahāṃścaiva brahmāṇaṃ kṛṣṇameva ca |
madhupiṣṭena ca śivaṃ varuṇaṃ juhuyāttataḥ ||66||
prādeśamātraṃ saṃprokṣya yūpaṃ cāsya pramāṇakam |
caturasraṃ śūlayuktaṃ gaṇānānīya pūjayet ||67||
kūpe nikṣipya tānnāgānpañcaratnaṃ kṣipettataḥ |
sutrāmāṇeti maṃtreṇa tridhā saṃveṣṭya sūtrakaiḥ ||68||
rañjitaḥ kadalīvṛkṣaṃ varuṇāya samutsṛjet |
trātāramiti maṃtreṇa vastramālyena bhūṣayet |
karṇavedhaṃ tataḥ kṛtvā utsṛjedvākyamuccaran ||69||

ॐ अद्येत्यादि सर्वभूतेभ्यः फलपुष्पपत्रच्छायावृत-	oṁ adyetyādi sarvabhūtebhyaḥ phalapuṣpapatracchāyāvṛta-
मुख्यनानातरुविरचितमारामं वनस्पतिदेवतं	mukhyanānātaruviracitamārāmaṃ vanaspatidevataṃ
सुपूजितं वेदव्यासाद्युक्तफलावाप्तये	supūjitaṃ vedavyāsādyuktaphalāvāptaye
अमुकऋषिसगोत्रः अमुकदेव शर्माहमुत्सृजे ।)	amukaṛṣisagotraḥ amukadeva śarmāhamutsṛje |)
महोत्सवं ततः कुर्यात्कृत्वा बद्धाञ्जलिः पठेत् ।	mahotsavaṃ tataḥ kuryātkṛtvā baddhāñjaliḥ paṭhet |
वृक्षाग्रात्पतितस्यापि आरोहात्पतितस्य वा ॥७०॥	vṛkṣāgrātpatitasyāpi ārohātpatitasya vā ||70||
मरणे चास्थिभंगे वा कर्ता पापैर्न लिप्यते ।	maraṇe cāsthibhaṃge vā kartā pāpairna lipyate |
वज्राघातादिदोषेण म्रियंते तरवो यदा ॥७१॥	vajrāghātādidoṣeṇa mriyaṃte taravo yadā ||71||
तद्दोशमनार्थाय तस्याप्येतत्प्रतिष्ठितम् ।	taddośamanārthāya tasyāpyetatpratiṣṭhitam |
मध्ये यूपं समारोप्य चतुष्को णेपि यत्नतः ॥७२॥	madhye yūpaṃ samāropya catuṣko ṇepi yatnataḥ ||72||
मधुलाजाक्षतं दद्यादञ्जनं माल्यमेव च ।	madhulājākṣataṃ dadyādañjanaṃ mālyameva ca |
निशासूत्रेण संवेष्ट्य कदलीविटपं न्यसेत् ॥७३॥	niśāsūtreṇa saṃveṣṭya kadalīviṭapaṃ nyaset ||73||
वेष्टयेत्क्षीरधारां च पातयेद्धृतधारया ।	veṣṭayetkṣīradhārāṃ ca pātayedghṛtadhārayā |
तोयान्वितं गुच्छयुक्तं वेष्टयेत्स्वगृहं व्रजेत्॥७४॥ ।	toyānvitaṃ gucchayuktaṃ veṣṭayetsvagṛhaṃ vrajet||74|| |

इति श्रीभविष्ये महापुराणे मध्यमपर्वणि तृतीयभागे द्वितीयोऽध्यायः ॥२॥

iti śrībhaviṣye mahāpurāṇe madhyamaparvaṇi tṛtīyabhāge dvitīyo:'dhyāyaḥ ||2||

भविष्यपुराणम् ॥२॥ मध्यम पर्व ॥३॥ अध्यायः ॥३॥	bhaviṣyapurāṇam ||2|| madhyama parva ||3|| adhyāyaḥ ||3||
अत्र गम्यताम्: सञ्चरणम् अन्वेषणम्	atra gamyatām: sañcaraṇam anveṣaṇam
क्षुद्रारामप्रतिष्ठावर्णनम्	kṣudrārāmapratiṣṭhāvarṇanam
सूत उवाच ।	sūta uvāca |
क्षुद्रारामप्रतिष्ठां च वक्ष्ये वै द्विजसत्तमाः ।	kṣudrārāmapratiṣṭhāṃ ca vakṣye vai dvijasattamāḥ |
अमंडले शुभे स्थाने द्विहस्तेऽप्यथ स्थंडिले ॥१॥	amaṃḍale śubhe sthāne dvihaste:'pyatha sthaṃḍile ||1||
स्थापयेत्कलशं तत्र विष्णुं सोमं समर्चयेत् ।	sthāpayetkalaśaṃ tatra viṣṇuṃ somaṃ samarcayet |
आचार्यमात्रं वरयेन्निशासूत्रैः प्रवेष्टयेत् ॥२॥	ācāryamātraṃ varayenniśāsūtraiḥ praveṣṭayet ||2||
वृक्षान्माल्यैरलंकृत्य भूषयेद्भूषणादिना ।	vṛkṣānmālyairalaṃkṛtya bhūṣayedbhūṣaṇādinā |
दोहदं च ततो दद्यात्स्थापयेच्छतधारया ॥३॥	dohadaṃ ca tato dadyātsthāpayecchatadhārayā ||3||
भोजयेत्पञ्चविप्रान्हि पुरतस्तं विशेषयेत् ।	bhojayetpañcaviprānhi puratastaṃ viśeṣayet |
कर्णवेधं ततः कृत्वा उत्सृजेद्वाक्यपूर्वकम् ॥४॥	karṇavedhaṃ tataḥ kṛtvā utsṛjedvākyapūrvakam ||4||
दद्याद्यूपं मध्यदेशे रोपयेत्कदलीं ततः ।	dadyādyūpaṃ madhyadeśe ropayetkadalīṃ tataḥ |
रंभाश्च रोपयेद्दिक्षु स्थालीपाकविधानतः ॥५॥	raṃbhāśca ropayeddikṣu sthālīpākavidhānataḥ ||5||
अष्टावष्टौ च जुहुयादन्येषां च घृतेन तु ।	aṣṭāvaṣṭau ca juhuyādanyeṣāṃ ca ghṛtena tu |
एकैकामाहुतिं दद्यात्स्विष्टकृत्तदनंतरम् ॥६॥	ekaikāmāhutiṃ dadyātsviṣṭakṛttadanaṃtaram ||6||
दक्षिणां च ततो दद्यात्पूर्णां दत्त्वाहुतिं व्रजेत् ॥७॥	dakṣiṇāṃ ca tato dadyātpūrṇāṃ dattvāhutiṃ vrajet ||7||
एकादिवृक्षं वृक्षाणां विधिं वक्ष्ये द्विजोत्तमाः ।	ekādivṛkṣaṃ vṛkṣāṇāṃ vidhiṃ vakṣye dvijottamāḥ |
समुत्सृज्य ततो यूपं कर्मणा सह धर्मवित् ॥८॥	samutsṛjya tato yūpaṃ karmaṇā saha dharmavit ||8||
वृक्षमूले यजेद्धर्मं पृथिवी च विशं तथा ।	vṛkṣamūle yajeddharmaṃ pṛthivī ca viśaṃ tathā |
दिगीशांश्च तथा यक्षानाचार्यं तोषयेत्ततः ॥९॥	digīśāṃśca tathā yakṣānācāryaṃ toṣayettataḥ ||9||
धेनुं च दक्षिणां दद्याद्दोहदं वृक्षपूजनम् ।	dhenuṃ ca dakṣiṇāṃ dadyāddohadaṃ vṛkṣapūjanam |
कृत्वा सम्यग्विधानेन सवित्रेऽर्घ्यं निवेदयेत् ॥१०॥	kṛtvā samyagvidhānena savitre:'rghyaṃ nivedayet ||10||

इति श्रीभविष्ये महापुराणे मध्यमपर्वणि तृतीयभागे तृतीयोऽध्यायः ॥३॥

iti śrībhaviṣye mahāpurāṇe madhyamaparvaṇi tṛtīyabhāge tṛtīyo:'dhyāyaḥ ||3||

भविष्यपुराणम् ॥२॥ मध्यम पर्व ॥३॥ अध्यायः ॥४॥	bhaviṣyapurāṇam ||2|| madhyama parva ||3|| adhyāyaḥ ||4||
अत्र गम्यताम्: सञ्चरणम् अन्वेषणम्	atra gamyatām: sañcaraṇam anveṣaṇam
क्षुद्रारामप्रतिष्ठावर्णनम्	kṣudrārāmapratiṣṭhāvarṇanam
सूत उवाच ।	sūta uvāca |
अथाश्वत्थप्रतिष्ठायां मूले बाहुप्रमाणके ।	athāśvatthapratiṣṭhāyāṃ mūle bāhupramāṇake|
स्थंडिलं कारयेत्तत्र चंदनेनोक्षितं तथा ॥१॥	sthaṃḍilaṃ kārayettatra caṃdanenokṣitaṃ tathā ||1||
पद्मं प्रकल्पयेत्तत्र सामान्यार्घ्यं विधाय च ।	padmaṃ prakalpayettatra sāmānyārghyaṃ vidhāya ca |
पूर्वेद्यु रात्रिसमये तद्विष्णोरिति वै ऋचा॥२॥	pūrvedyu rātrisamaye tadviṣṇoriti vai ṛcā||2||
स्थापयेद्वारिणा पूर्णं कया नेति च गन्धकम् ।	sthāpayedvāriṇā pūrṇaṃ kayā neti ca gandhakam |
गंधद्वारेति तैलेन श्रीश्च तेति च चन्दनम् ॥३॥	gaṃdhadvāreti tailena śrīśca teti ca candanam ||3||
दद्याद्दूर्वाक्षतं कल्पे ब्राह्मणत्रयभोजनम ।	dadyāddūrvākṣataṃ kalpe brāhmaṇatrayabhojanama |
कारयेत्सितसूत्रैश्च वेष्टयेच्चन्दनोक्षितैः ॥४॥	kārayetsitasūtraiśca veṣṭayeccandanokṣitaiḥ ||4||
कुंभे विनायकं पूज्य ब्रह्माणं च परे घटम् ।	kuṃbhe vināyakaṃ pūjya brahmāṇaṃ ca pare ghaṭam |
स्वदिक्षु दिक्पतींश्चैव वृक्षमूले नवग्रहान् ॥५।	svadikṣu dikpatīṃścaiva vṛkṣamūle navagrahān ||5|
मंडले शिवमभ्यर्च्य पीठपूजापुरःसरम् ।	maṃḍale śivamabhyarcya pīṭhapūjāpuraḥsaram |
अथ ध्यानं प्रवक्ष्यामि श्वेतं वृषभमेव च ॥६॥	atha dhyānaṃ pravakṣyāmi śvetaṃ vṛṣabhameva ca ||6||
द्विभुजं शूलहस्तं च सर्वाभरणसंयुतम्।	dvibhujaṃ śūlahastaṃ ca sarvābharaṇasaṃyutam|
आरोपयेत्स्वसामर्थ्याद्भूतशुद्धिं समाचरेत् ॥७॥	āropayetsvasāmarthyādbhūtaśuddhiṃ samācaret ||7||
ततोर्घ्यपात्रं कृत्वा तु पीठपूजां समाचरेत् ।	tatorghyapātraṃ kṛtvā tu pīṭhapūjāṃ samācaret |
गणेशं गुरुपादं च जयं भद्रं समाहितः ॥८॥	gaṇeśaṃ gurupādaṃ ca jayaṃ bhadraṃ samāhitaḥ ||8||
मध्ये आधारशक्तिं च कूर्मानंतौ सपद्मकौ ।	madhye ādhāraśaktiṃ ca kūrmānaṃtau sapadmakau |
चन्द्रसूर्याग्निकादीनां मंडलानि क्रमाद्यजेत् ॥९॥	candrasūryāgnikādīnāṃ maṃḍalāni kramādyajet ||9||
पुनः पात्रांतरस्थं च गृहीत्वा कुसुमं बुधः ।	punaḥ pātrāṃtarasthaṃ ca gṛhītvā kusumaṃ budhaḥ |
पाणिकच्छपिकां कृत्वा ध्यायेद्वै वरुणं तथा ॥१०॥	pāṇikacchapikāṃ kṛtvā dhyāyedvai varuṇaṃ tathā ||10||
पूर्ववच्च विधानेन दद्यात्पात्रादिकं त्रयम् ।	pūrvavacca vidhānena dadyātpātrādikaṃ trayam |
मधुपर्कं चासनं च पृच्छेच्च स्वागतं पुनः ॥११॥	madhuparkaṃ cāsanaṃ ca pṛcchecca svāgataṃ punaḥ ||11||
मुद्रां प्रदर्श्य विधिवदंगपूजां समाचरेत् ।	mudrāṃ pradarśya vidhivadaṃgapūjāṃ samācaret |
पूर्वादिपत्रे इन्द्रादीन्ब्रह्माणं मध्यतो यजेत् ॥१२॥	pūrvādipatre indrādīnbrahmāṇaṃ madhyato yajet ||12||
अनंतं पुरतश्चैव तेषामस्त्राणि तद्बहिः ।	anaṃtaṃ purataścaiva teṣāmastrāṇi tadbahiḥ |
मध्ये तोयाधिपं रुद्रं शांतं चैव प्रशांतकम् ॥१३॥	madhye toyādhipaṃ rudraṃ śāṃtaṃ caiva praśāṃtakam ||13||
भूस्तत्त्वं च भुवस्तत्वं स्वस्तत्त्वादि च तत्त्वकम् ।	bhūstattvaṃ ca bhuvastatvaṃ svastattvādi ca tattvakam |
कामं धर्ममधर्मं च दिक्षु नारा यणं शिवम् ॥१४॥ ।	kāmaṃ dharmamadharmaṃ ca dikṣu nārā yaṇaṃ śivam ||14|| |
नैर्ऋते च यजेद्दुर्गां पार्श्वयोश्च शतक्रतुम् ।	nair–ṛte ca yajeddurgāṃ pārśvayośca śatakratum |
विनायकं च विष्णुं च गङ्गां पृथिविषष्टिकम् ॥१५॥	vināyakaṃ ca viṣṇuṃ ca gaṅgāṃ pṛthiviṣaṣṭikam ||15||
षोडशेनोपचारेण पूजयेच्च विशेषतः ।	ṣoḍaśenopacāreṇa pūjayecca viśeṣataḥ |
मंडलस्योत्तरे भागे नागरूपमनंतकम् ॥१६॥	maṃḍalasyottare bhāge nāgarūpamanaṃtakam ||16||
पंचकृष्णालकैः कुर्याद्बृहत्पर्वप्रमाणकम् ।	paṃcakṛṣṇālakaiḥ kuryādbṛhatparvapramāṇakam |
आरोपयेच्चाक्षताद्यैः श्वेतचन्दनपुष्पकैः ॥१७॥	āropayeccākṣatādyaiḥ śvetacandanapuṣpakaiḥ ||17||
पूजयेत्परया भक्त्या अग्निकार्यमथाचरेत् ।	pūjayetparayā bhaktyā agnikāryamathācaret |
वरुणं जुहुयात्पूर्वं मधुना पायसेन वा ॥१८॥	varuṇaṃ juhuyātpūrvaṃ madhunā pāyasena vā ||18||
तिलाक्षतैर्वा आज्यैर्वा त्रिमध्वक्तैरथापि वा ।	tilākṣatairvā ājyairvā trimadhvaktairathāpi vā |
अष्टोत्तरशतं कुर्याद्दिगीशानां घृतेन तु ॥१९॥	aṣṭottaraśataṃ kuryāddigīśānāṃ ghṛtena tu ||19||
एकैकामाहुतिं दद्यात्पुष्पैस्तिलघृतेन च ।	ekaikāmāhutiṃ dadyātpuṣpaistilaghṛtena ca |
नारायणं शिवं दुर्गां गणेशं च ग्रहान्निशि ॥२०॥	nārāyaṇaṃ śivaṃ durgāṃ gaṇeśaṃ ca grahānniśi ||20||
अष्टावष्टौ च जुहुयाद्घृतैरेकाहुतिर्भवेत ।	aṣṭāvaṣṭau ca juhuyādghṛtairekāhutirbhaveta |
ब्रह्मायुध्वानमिति मंत्रेण ब्रह्माणं पायसेन तु ॥२१॥	brahmāyudhvānamiti maṃtreṇa brahmāṇaṃ pāyasena tu ||21||
एकाहुतिं ततो दद्यादापोहिष्ठेति वा त्रिभिः ।	ekāhutiṃ tato dadyādāpohiṣṭheti vā tribhiḥ |
ततो वरुणमुद्दिश्य दद्यादाज्याहुतित्रयम् ॥२२॥	tato varuṇamuddiśya dadyādājyāhutitrayam ||22||

इमं वरुण इति वा तद्वरोमा ऋचा पुनः ।	imaṃ varuṇa iti vā tadvaromā ṛcā punaḥ |
वरुणस्योत्तंभनमसीति येनापावक एव च ॥२३॥	varuṇasyottaṃbhanamasīti yenāpāvaka eva ca ||23||
वातस्ययमिति पुनः पञ्चवर्णं यथाक्रमात् ।	vātasyayamiti punaḥ pañcavarṇaṃ yathākramāt |
ततो वरुणमुद्दिश्य घृतेन च गुडैः सह ॥२४॥	tato varuṇamuddiśya ghṛtena ca guḍaiḥ saha ||24||
ततः स्विष्टकृते दद्याद्बलिं दद्यादनुक्रमात्।	tataḥ sviṣṭakṛte dadyādbaliṃ dadyādanukramāt|
मध्वाज्यपायसं दद्याद्वरुणाय विशेषतः ॥२५॥	madhvājyapāyasaṃ dadyādvaruṇāya viśeṣataḥ ||25||
यवक्षीरं दिगीशेभ्यो ह्यन्येभ्यः पायसेन तु ।	yavakṣīraṃ digīśebhyo hyanyebhyaḥ pāyasena tu |
नागाय पिष्टकं दद्याल्लाजाहोमाष्टकं पुनः॥२६॥	nāgāya piṣṭakaṃ dadyāllājāhomāṣṭakaṃ punaḥ||26||
अनंतस्योत्तरे तीरे पद्मपत्रं परिस्तरेत् ।	anaṃtasyottare tīre padmapatraṃ paristaret |
अष्टाष्टापदमानेन वरुणं राजतेन तु ॥२७॥	aṣṭāṣṭāpadamānena varuṇaṃ rājatena tu ||27||
कुर्यात्पूर्वद्वयेनापि बाणरत्तिसुवर्णकैः ।	kuryātpūrvadvayenāpi bāṇarattisuvarṇakaiḥ |
कुर्यात्पुष्करिणीं तत्र पूर्वार्धे चतुरस्रके ॥२८॥	kuryātpuṣkariṇīṃ tatra pūrvārdhe caturasrake ||28||
वरुणं विन्यसेत्तत्र तथा पुष्करिणीमपि ।	varuṇaṃ vinyasettatra tathā puṣkariṇīmapi |
विधिवद्वाक्यपूर्वेण उत्सृजेच्च जलेशयम् ॥२९॥	vidhivadvākyapūrveṇa utsṛjecca jaleśayam ||29||
ॐ अद्येत्यादि विष्णुरूपाय करुणाय	oṁ adyetyādi viṣṇurūpāya karuṇāya
श्रुतिरत्याद्युक्तवेदव्याससप्रणीताग्निष्टोमफलप्राप्तये	śrutiratyādyuktavedavyāsasapraṇītāgniṣṭomaphalaprāptaye
पुष्करिणीप्रतिष्ठाकर्मणि इमां पुष्करिणीं	puṣkariṇīpratiṣṭhākarmaṇi imāṃ puṣkariṇīṃ
सुवर्णराजतां स्वगृह्योदितां सालंकारां	suvarṇarājatāṃ svagṛhyoditāṃ sālaṃkārāṃ
सुपूजिताममुकगोत्रः अमुकदेवशर्मा	supūjitāmamukagotraḥ amukadevaśarmā
तुभ्यमहं संप्रददे ।	tubhyamahaṃ saṃpradade |
इत्युत्सर्गवाक्यम् ।	ityutsargavākyam |
ॐ अद्येत्यादि ब्राह्मणमुख्येभ्यः	oṁ adyetyādi brāhmaṇamukhyebhyaḥ
ममाग्निष्टोमाद्यनेकफलप्राप्तये इमं जलाशयं	mamāgniṣṭomādyanekaphalaprāptaye imaṃ jalāśayaṃ
वरुणदैवतं सुपूजितं चतुर्मुखसहितं चतुः	varuṇadaivataṃ supūjitaṃ caturmukhasahitaṃ catuḥ
सत्त्वावच्छिन्नस्नानपानाद्युपभोगाय अमुकसगोत्रः	sattvāvacchinnasnānapānādyupabhogāya amukasagotraḥ
अमुकदेवशर्माहमुत्सृजे ।)	amukadevaśarmāhamutsṛje |)
ततो नौकां समादाय मध्यात्किंचित्तथोत्तरे ।	tato naukāṃ samādāya madhyātkiṃcittathottare |
जलाशयस्य मध्यं तु ऋत्विग्घोमं चरेत्ततः ॥३०॥	jalāśayasya madhyaṃ tu ṛtvigghomaṃ carettataḥ ||30||
पूर्वावस्थायिनीं यष्टिं समारोप्य विधानतः ।	pūrvāvasthāyinīṃ yaṣṭiṃ samāropya vidhānataḥ |
ततो वरुण सूक्तेन वरुणं राजतोद्भवम् ।	tato varuṇa sūktena varuṇaṃ rājatodbhavam |
पुष्करिण्यासमं तेन नागयष्ट्यंतरे क्षिपेत् ॥३१॥	puṣkariṇyāsamaṃ tena nāgayaṣṭyaṃtare kṣipet ||31||
तत्रैवानंतनागं च मंत्रमेतदुदीरयेद्।	tatraivānaṃtanāgaṃ ca maṃtrametadudīrayed|
पुंडरीकदलाभास शुभरक्तांतलोचन ।	puṃḍarīkadalābhāsa śubharaktāṃtalocana |
फणासहस्रसंयुक्त सुप्रतिष्ठ नमोऽस्तु ते ॥३२॥	phaṇāsahasrasaṃyukta supratiṣṭha namo:'stu te ||32||
दक्षिणां च ततो दद्यात्ततः पूर्णां विधाय च ।	dakṣiṇāṃ ca tato dadyāttataḥ pūrṇāṃ vidhāya ca |
मोचयेन्मकरान्ग्राहान्मीनकूर्माञ्जलेचरान् ॥३३॥	mocayenmakarāngrāhānmīnakūrmāñjalecarān ||33||
पद्मोत्पलं च शैवालं मंत्रमेव प्रयत्नतः ।	padmotpalaṃ ca śaivālaṃ maṃtrameva prayatnataḥ |
पुष्करिण्यां च त्रिः कुर्यात्खातं सर्वप्रदक्षिणाम् ॥३४॥	puṣkariṇyāṃ ca triḥ kuryātkhātaṃ sarvapradakṣiṇām ||34||
आदित्याध्यायकं जप्त्वा क्षिपेल्लाजकपर्दकान् ।	ādityādhyāyakaṃ japtvā kṣipellājakapardakān |
पातयेत्क्षीरधारां च सहस्रेण शतेन च ॥३५॥	pātayetkṣīradhārāṃ ca sahasreṇa śatena ca ||35||
सूत्रेण वेष्टयेत्प्राज्ञो रक्तेन च चतुष्क्रमात् ।	sūtreṇa veṣṭayetprājño raktena ca catuṣkramāt |
पथि संतोषयेद्दीनान्संतोष्य च गृहं व्रजेत् ॥३६॥ ।	pathi saṃtoṣayeddīnānsaṃtoṣya ca gṛhaṃ vrajet ||36|| |

इति श्रीभविष्ये महापुराणे मध्यमपर्वणि तृतीयभागे चतुर्थोऽध्यायः ॥४॥

iti śrībhaviṣye mahāpurāṇe madhyamaparvaṇi tṛtīyabhāge caturtho:'dhyāyaḥ ||4||

भविष्यपुराणम् ॥२॥ मध्यम पर्व ॥३॥ अध्यायः ॥५॥
अत्र गम्यताम्: सञ्चरणम् अन्वेषणम्
सरोवरादिप्रतिष्ठाविधानवर्णनम्
सूत उवाच ।
नलिन्याश्च तथा वाप्या ह्रदस्य द्विजसत्तमाः ।
विधिं वक्ष्ये सहाङ्गेन विधानं श्रृणुत द्विजाः ॥१॥
स्वर्णपादेन मानेन पूर्वेद्युरधिवास येत् ।
आपोहिष्ठेति मन्त्रेण तथा अस्त्रैः शतैरपि ॥२॥
स्वमण्डले शुभे स्थाने विशेत्पूर्वमुखेन तु ।
गणेशं वरुणं चैव घटे संपूजयेच्छिवम् ॥३॥
वागीशं च तथा विष्णुं सूर्ये कुंभे समर्चयेत् ।
पायसेनाहुतिं दद्याद्वरुणाय घृतेन च ॥४॥
एकैकामाहुतिं दद्यादन्येषां च स्रुवेण च ।
बलिदानं पायसेन उत्सृजेत्तदनंतरम् ॥५॥
यूपं निवेशयेत्पश्चाद्दद्याद्धेनुं च दक्षिणाम् ।
पूर्णं दद्यात्सवित्रेऽर्घ्यं दत्त्वा तु स्वगृहं व्रजेत् ॥६॥
आरामस्य विधिं वक्ष्ये प्रतिष्ठाविधिविस्तरम् ।
हीनारामस्य च तथा एक वृक्षस्य च द्विजाः ॥७॥
अरण्यमध्ये पाश्चात्ये उत्तरे वा विशेषतः ।
मंडपं वर्तुलं कुर्यादर्घ्यहस्तप्रमाणकम् ॥८॥
तद्दक्षिणे भवेत्कुंडं चतुरस्रं समं शुभम् ।
चतुर्मुखं च कर्तव्यं तोरणाद्यैरलंकृतम् ॥९॥
मंदरादिकमावाह्य ततः संपूजयेत्क्रमात् ।
विष्वक्सेनं च तत्रैव पूजयेद्गन्धचन्दनैः ॥१०॥
भृगुं कर्णसमारूढं सर्वभूषणभूषितम् ।
विष्वक्सेनस्य मंत्रोयं पूजायां चैव सर्वतः ॥११॥
द्वारपालं च संपूर्णं गौर्यादीन्कलशेषु च ।
स्वासु दिक्षु दिगीशानां बलिपुष्पाक्षतादि ना ॥१२॥
नैर्ऋत्यवरुणयोर्मध्ये अनंतं प्रतिपूजयेत् ।
इन्द्रेशानयोश्च मध्ये ब्रह्माणं च प्रकल्पयेत् ॥१३॥
वेदिपार्श्वे ततो गत्वा वेदिमावाह्य पूजयेत् ।
आसनं कल्पयित्वा तु सामान्यार्घ्यं विधाय च ॥१४॥
ऐशाने कलशे विद्युद्ब्रह्माणं च तथा ग्रहान् ।
स्वैःस्वैर्मंत्रैर्गंधपुष्पैर्नैवेद्यैश्च पृथग्विधैः ॥१५॥
मडलेशं वासुदेवं सासनं च बृहस्पतिम् ।
पूजयेत्परया भक्त्या पायसान्नं बलिं हरेत् ॥१६॥
द्विभुजं वासुदेवं च शंख चक्रधरं विभुम् ।
पद्मासनगतं ध्यायेत्पीतवस्त्रं सुशोभनम् ॥१७॥
नीलोत्पलदलाभासं हरिचंदनचर्चितम् ।
देवर्षिसिद्धसहितं कलत्रद्वय संयुतम्॥१८॥
ध्यात्वा आरोपयेदेवं बालादीनथ नायकान् ।
विमलाद्या नायिकाश्च दिगीशांश्च यथाविधि ॥१९॥
षोडशोच्चैः पृथग्रूपैः प्रतिपुष्पांजलिक्रमात्।
परितः पूजयेद्विष्णुं शिवं दुर्गां सरस्वतीम् ॥२०॥
शुद्धस्फटिकसंकाशं ध्यायेत्सोमं चतुर्मुखम् ।
अश्वारूढं दिव्य रूपं पद्माक्षं धृतपुष्पकम् ॥२१॥
वरदं देवगंधर्वैः सेवितं मुनिभिः स्तुतम् ।
श्वेतं वनस्पतिं ध्यायेद्द्विभुजं पीतवाससम् ॥२२॥

bhaviṣyapurāṇam ||2|| madhyama parva ||3|| adhyāyaḥ ||5||
atra gamyatām: sañcaraṇam anveṣaṇam
sarovarādipratiṣṭhāvidhānavarṇanam
sūta uvāca |
nalinyāśca tathā vāpyā hradasya dvijasattamāḥ |
vidhiṃ vakṣye sahāṅgena vidhānaṃ śrṇuta dvijāḥ ||1||
svarṇapādena mānena pūrvedyuradhivāsa yet |
āpohiṣṭheti mantreṇa tathā astraiḥ śatairapi ||2||
svamaṇḍale śubhe sthāne viśetpūrvamukhena tu |
gaṇeśaṃ varuṇaṃ caiva ghaṭe saṃpūjayecchivam ||3||
vāgīśaṃ ca tathā viṣṇuṃ sūrye kuṃbhe samarcayet |
pāyasenāhutiṃ dadyādvaruṇāya ghṛtena ca ||4||
ekaikāmāhutiṃ dadyādanyeṣāṃ ca sruveṇa ca |
balidānaṃ pāyasena utsṛjettadanaṃtaram ||5||
yūpaṃ niveśayetpaścāddadyāddhenuṃ ca dakṣiṇām |
pūrṇaṃ dadyātsavitre:'rghyaṃ dattvā tu svagṛhaṃ vrajet ||6||
ārāmasya vidhiṃ vakṣye pratiṣṭhāvidhivistaram |
hīnārāmasya ca tathā eka vṛkṣasya ca dvijāḥ ||7||
araṇyamadhye pāścātye uttare vā viśeṣataḥ |
maṃḍapaṃ vartulaṃ kuryādarghyahastapramāṇakam ||8||
taddakṣiṇe bhavetkuṃḍaṃ caturasraṃ samaṃ śubham |
caturmukhaṃ ca kartavyaṃ toraṇādyairalaṃkṛtam ||9||
maṃdarādikamāvāhya tataḥ saṃpūjayetkramāt |
viṣvaksenaṃ ca tatraiva pūjayedgandhacandanaiḥ ||10||
bhṛguṃ karṇasamārūḍhaṃ sarvabhūṣaṇabhūṣitam |
viṣvaksenasya maṃtroyaṃ pūjāyāṃ caiva sarvataḥ ||11||
dvārapālaṃ ca saṃpūrṇaṃ gauryādīnkalaśeṣu ca |
svāsu dikṣu digīśānāṃ balipuṣpākṣatādi nā ||12||
nair–ṛtyavaruṇayormadhye anaṃtaṃ pratipūjayet |
indreśānayośca madhye brahmāṇaṃ ca prakalpayet ||13||
vedipārśve tato gatvā vedimāvāhya pūjayet |
āsanaṃ kalpayitvā tu sāmānyārghyaṃ vidhāya ca ||14||
aiśāne kalaśe vidyudbrahmāṇaṃ ca tathā grahān |
svaiḥsvairmaṃtrairgaṃdhapuṣpairnaivedyaiśca pṛthagvidhaiḥ ||15||
maḍaleśaṃ vāsudevaṃ sāsanaṃ ca bṛhaspatim |
pūjayetparayā bhaktyā pāyasānnaṃ baliṃ haret ||16||
dvibhujaṃ vāsudevaṃ ca śaṃkha cakradharaṃ vibhum |
padmāsanagataṃ dhyāyetpītavastraṃ suśobhanam ||17||
nīlotpaladalābhāsaṃ haricaṃdanacarcitam |
devarṣisiddhasahitaṃ kalatradvaya saṃyutam||18||
dhyātvā āropayedevaṃ bālādīnatha nāyakān |
vimalādyā nāyikāśca digīśāṃśca yathāvidhi ||19||
ṣoḍaśoccaiḥ pṛthagrūpaiḥ pratipuṣpāṃjalikramāt|
paritaḥ pūjayedviṣṇuṃ śivaṃ durgāṃ sarasvatīm ||20||
śuddhasphaṭikasaṃkāśaṃ dhyāyetsomaṃ caturmukham |
aśvārūḍhaṃ divya rūpaṃ padmākṣaṃ dhṛtapuṣpakam ||21||
varadaṃ devagaṃdharvaiḥ sevitaṃ munibhiḥ stutam |
śvetaṃ vanaspatiṃ dhyāyeddvibhujaṃ pītavāsasam ||22||

स्वरथस्थं महाबाहुं शंखांकुशसखेटकम् ।
विद्यां च वामतो ध्यायेत्स्वमन्त्रेण च स्थापयेत् ॥२३॥
दशस्वरान्वितं तोयं स्वभावं तमसान्वितम् ।
मंत्रोऽयं देवदेवस्य पूजायां विनियोजयेत् ॥२४॥
नीलं जयं भृंगिणं च परितश्च यथाक्रमात् ।
ततः कुशकंडिकां कृत्वा स्थालीपाकं विधानतः। ॥२५॥
अष्टोत्तरशतं चैव सोमाय द्वादशाहुतीः ।
वानस्पतेस्तथाष्टौ च आज्येऽन्येषां विधीयताम् ॥२६॥
एकैकामाहुतिं दद्यात्सप्तजिह्वामनंतरम् ।
वास्तोष्पतय इति मंत्रेण स्थालीपाकद्वयं नयेत् ॥२७॥
वनस्पतिं समुद्दिश्य ततोयमीरयेद्दचम् ।
वृक्षादीन्स्थापयेत्पूर्वे गायत्र्या प्रथमं बुधः ॥२८॥
अब्जैरग्रं कांस्यवस्त्रं रत्नं दिक्षु यथाक्रमम् ।
ब्रीहयश्चेति मंत्रेण तथा च सरितश्च मे ॥२९॥
मित्रत्रयश्चेति तथा पूषा च म ऋचा तथा ।
संस्थाप्य ब्रीहीन्संवाप्य तत्रैव विधिपूर्वकम् ॥३०॥
क्षिपेद्गङ्गाजलं तोये सर्वौषध्युदकेन च ।
संस्थाप्य यजमानं च सुरास्त्वामिति मन्त्रकैः ॥३१॥
आचार्यमात्मने तत्र संस्थितं द्विजपुंगवैः ।
समाप्य नित्यविधिनाचार्यायाथ च दक्षिणाम् ॥३२॥
धेनुं च लोहपात्रं च दत्त्वा इष्टां च दक्षिणाम् ।
ब्राह्मणेभ्यो यथाशक्ति दद्यात्पूर्णां गृहं व्रजेत् ॥३३॥

svarathastham̟ mahābāhum̟ śam̟khām̟kuśasakheṭakam |
vidyām̟ ca vāmato dhyāyetsvamantreṇa ca sthāpayet ||23||
daśasvarānvitam̟ toyam̟ svabhāvam̟ tamasānvitam |
mam̟tro:'yam̟ devadevasya pūjāyām̟ viniyojayet ||24||
nīlam̟ jayam̟ bhr̥m̟giṇam̟ ca paritaśca yathākramāt |
tataḥ kuśakam̟ḍikām̟ kr̥tvā sthālīpākam̟ vidhānataḥ| ||25||
aṣṭottaraśatam̟ caiva somāya dvādaśāhutīḥ |
vānaspatestathāṣṭau ca ājye:'nyeṣām̟ vidhīyatām ||26||
ekaikāmāhutim̟ dadyātsaptajihvāmanam̟taram |
vāstoṣpataya iti mam̟treṇa sthālīpākadvayam̟ nayet ||27||
vanaspatim̟ samuddiśya tatoyamīrayedr̥cam |
vr̥kṣādīnsthāpayetpūrve gāyatryā prathamam̟ budhaḥ ||28||
abjairagram̟ kām̟syavastram̟ ratnam̟ dikṣu yathākramam |
brīhayaśceti mam̟treṇa tathā ca saritaśca me ||29||
mitratrayaśceti tathā pūṣā ca ma r̥cā tathā |
sam̟sthāpya vrīhīnsam̟vāpya tatraiva vidhipūrvakam ||30||
kṣipedgaṅgājalam̟ toye sarvauṣadhyudakena ca |
sam̟sthāpya yajamānam̟ ca surāstvāmiti mantrakaiḥ ||31||
ācāryamātmane tatra sam̟sthitam̟ dvijapum̟gavaiḥ |
samāpya nityavidhinācāryāyātha ca dakṣiṇām ||32||
dhenum̟ ca lohapātram̟ ca dattvā iṣṭām̟ ca dakṣiṇām |
brāhmaṇebhyo yathāśakti dadyātpūrṇām̟ gr̥ham̟ vrajet ||33||

इति श्रीभविष्ये महापुराणे मध्यमपर्वणि तृतीयभागे पंचमोऽध्यायः ॥५॥

iti śrībhaviṣye mahāpurāṇe madhyamaparvaṇi tr̥tīyabhāge pam̟camo:'dhyāyaḥ ||5||

भविष्यपुराणम् ॥२॥ मध्यम पर्व ॥३॥ अध्यायः ॥६॥	bhaviṣyapurāṇam ||2|| madhyama parva ||3|| adhyāyaḥ ||6||
अत्र गम्यताम्: सञ्चरणम् अन्वेषणम्	atra gamyatām: sañcaraṇam anveṣaṇam
क्षुद्रारामप्रतिष्ठावर्णनम्	kṣudrārāmapratiṣṭhāvarṇanam
सूत उवाच ।	sūta uvāca |
क्षुद्रारामप्रतिष्ठां च वक्ष्ये च द्विजसत्तम ।	kṣudrārāmapratiṣṭhāṃ ca vakṣye ca dvijasattama |
अमंडले शुभे स्थाने द्विहस्तम यस्थंडिले ॥१॥	amaṃḍale śubhe sthāne dvihastama yasthaṃḍile ||1||
स्थापयेत्कलशं तत्र सोमं विष्णुं समर्चयेत् ।	sthāpayetkalaśaṃ tatra somaṃ viṣṇuṃ samarcayet |
आचार्यमात्रं वरयेन्निशासूत्रैः प्रवेष्टयेत् ॥२॥	ācāryamātraṃ varayenniśāsūtraiḥ praveṣṭayet ||2||
वृक्षान्माल्यैरलंकृत्य भूषयेद्भूषणादिना ।	vṛkṣānmālyairalaṃkṛtya bhūṣayedbhūṣaṇādinā |
दोहदं च ततो दद्यात्स्थापयेच्छितधारया ॥३॥	dohadaṃ ca tato dadyātsthāpayecchitadhārayā ||3||
भोजयेत्पंचविप्रांश्च पुरतोंऽते विशेषतः ।	bhojayetpaṃcaviprāṃśca puratoṃ:'te viśeṣataḥ |
कर्णवेधं ततः कृत्वा उत्सृजेद्वास्यपूर्वकम्। ॥४॥	karṇavedhaṃ tataḥ kṛtvā utsṛjedvāsyapūrvakam| ||4||
दद्याद्यूपं मध्यदेशे रोपयेत्कदलीं ततः ।	dadyādyūpaṃ madhyadeśe ropayetkadalīṃ tataḥ |
रंभां च रोपयेद्दिक्षु स्थालीपाकविधानतः ॥५॥	raṃbhāṃ ca ropayeddikṣu sthālīpākavidhānataḥ ||5||
अष्टावष्टौ च जुहुयादन्येषां च घृतेन तु ।	aṣṭāvaṣṭau ca juhuyādanyeṣāṃ ca ghṛtena tu |
एकैकामाहुतिं दद्यात्स्विष्टकृत्तदनंतरम् ॥६॥	ekaikāmāhutiṃ dadyātsviṣṭakṛttadanaṃtaram ||6||
दक्षिणां च ततो दद्यात्पूर्णां दद्याद्गृहं व्रजेत् ॥७॥	dakṣiṇāṃ ca tato dadyātpūrṇāṃ dadyādgṛhaṃ vrajet ||7||

इति श्रीभविष्ये महापुराणे मध्यमपर्वणि तृतीयभागे षष्ठोऽध्यायः ॥६॥

iti śrībhaviṣye mahāpurāṇe madhyamaparvaṇi tṛtīyabhāge ṣaṣṭho:'dhyāyaḥ \|\|6\|\|

भविष्यपुराणम् ॥२॥ मध्यम पर्व ॥३॥ अध्यायः ॥७॥	bhaviṣyapurāṇam ||2|| madhyama parva ||3|| adhyāyaḥ ||7||
अत्र गम्यताम्: सञ्चरणम् अन्वेषणम्	atra gamyatām: sañcaraṇam anveṣaṇam
श्रेष्ठवृक्षप्रतिष्ठाविधानवर्णनम्	śreṣṭhavṛkṣapratiṣṭhāvidhānavarṇanam
सूत उवाच ।	sūta uvāca |
एकादिवरवृक्षाणां विधिं वक्ष्ये द्विजोत्तमाः ।	ekādivaravṛkṣāṇāṃ vidhiṃ vakṣye dvijottamāḥ |
वृक्षस्य पश्चिमे भागे स्थापयेत्कलशं ततः ॥१॥	vṛkṣasya paścime bhāge sthāpayetkalaśaṃ tataḥ ||1||
वृक्षं संस्थापयेत्पूर्वं सूत्रेण परिवेष्टयेत् ।	vṛkṣaṃ saṃsthāpayetpūrvaṃ sūtreṇa pariveṣṭayet |
ब्रह्माणं कलशेभ्यश्च सोमं विष्णुं वनस्पतिम् ॥२॥	brahmāṇaṃ kalaśebhyaśca somaṃ viṣṇuṃ vanaspatim ||2||
ततस्तिलयवैर्होमानष्टाष्टौ विधिवच्चरेत् ।	tatastilayavairhomānaṣṭāṣṭau vidhivaccaret |
समुत्सृज्य ततो यूपं कदल्या सह धर्मवित् ॥३॥	samutsṛjya tato yūpaṃ kadalyā saha dharmavit ||3||
वृक्षमूले यजेद्धर्मं पृथिवीं च विशं तथा ।	vṛkṣamūle yajeddharmaṃ pṛthivīṃ ca viśaṃ tathā |
दिगीशांश्च तथा यक्षान्नाचार्यं तोषयेत्ततः॥४॥	digīśāṃśca tathā yakṣānnācāryaṃ toṣayettataḥ||4||
धेनुं च दक्षिणां दद्याद्दोहदं वृक्षपूजनम् ।	dhenuṃ ca dakṣiṇāṃ dadyāddohadaṃ vṛkṣapūjanam |
कृत्वा सम्यग्विधानेन सवित्रेऽर्घ्यं निवेदयेत् ॥५॥	kṛtvā samyagvidhānena savitre:'rghyaṃ nivedayet ||5||

इति श्रीभविष्ये महापुराणे मध्यमपर्वणि तृतीयभागे सप्तमोऽध्यायः ॥७॥

iti śrībhaviṣye mahāpurāṇe madhyamaparvaṇi tṛtīyabhāge saptamo:'dhyāyaḥ ||7||

भविष्यपुराणम् ॥२॥ मध्यम पर्व ॥३॥ अध्यायः ॥८॥	bhaviṣyapurāṇam ||2|| madhyama parva ||3|| adhyāyaḥ ||8||
अत्र गम्यताम्: सञ्चरणम् अन्वेषणम्	atra gamyatām: sañcaraṇam anveṣaṇam
अश्वत्थप्रतिष्ठाविधानवर्णनम्	aśvatthapratiṣṭhāvidhānavarṇanam
सूत उवाच ।	sūta uvāca |
अथाश्वत्थप्रतिष्ठायां मूले बाहुप्रमाणकम् ।	athāśvatthapratiṣṭhāyām mūle bāhupramāṇakam |
स्थण्डिलं कारयेत्तत्र चंदनेनाङ्कितं यथा ॥१॥	sthaṇḍilaṃ kārayettatra caṃdanenāṅkitaṃ yathā ||1||
पद्मं प्रकल्पयेत्तत्र सामान्यार्घ्यं विधाय च ।	padmaṃ prakalpayettatra sāmānyārghyaṃ vidhāya ca |
पूर्वेद्यु रात्रिसमये तद्विष्णोरिति वै ऋचा ॥२॥	pūrvedyu rātrisamaye tadviṣṇoriti vai ṛcā ||2||
स्थापयेद्वारिणा पूर्णं कया नेति च गंधकम् ।	sthāpayedvāriṇā pūrṇaṃ kayā neti ca gaṃdhakam |
गंधद्वारेति तैलेन श्रीश्च तेति च चंदनम् ॥३॥	gaṃdhadvāreti tailena śrīśca teti ca caṃdanam ||3||
दद्याद्दूर्वाक्षतं कल्ये ब्राह्मणत्रयभोजनम् ।	dadyāddūrvākṣataṃ kalye brāhmaṇatrayabhojanam |
कारयेत्सितसूत्रैश्च वेष्टयेच्चंदनस्य च ॥४॥	kārayetsitasūtraiśca veṣṭayeccaṃdanasya ca ||4||
कुम्भे विनायकं पूज्य ब्रह्माणं च परे घटे ।	kumbhe vināyakaṃ pūjya brahmāṇaṃ ca pare ghaṭe |
स्वदिक्षु दिक्पतींश्चापि वृक्षमूले नवग्रहान् ॥५॥	svadikṣu dikpatīṃścāpi vṛkṣamūle navagrahān ||5||
मंडले शिवमभ्यर्च्यं पीठपूजा पुरःसरम् ।	maṃḍale śivamabhyarcyaṃ pīṭhapūjā puraḥsaram |
पूर्वे चंडं प्रचंडं च दक्षिणे नंदिभृंगिणौ ॥६॥	pūrve caṃḍaṃ pracaṃḍaṃ ca dakṣiṇe naṃdibhṛṃgiṇau ||6||
अनंतं पश्चिमे काममुत्तरे गणनायकम् ।	anaṃtaṃ paścime kāmamuttare gaṇanāyakam |
कार्तिकेयं मध्यदेश आधारशक्तिपूर्वकम् ॥७॥।	kārtikeyaṃ madhyadeśa ādhāraśaktipūrvakam ||7|||
अनंतं पृथिवीं चैव त्रिवृत्तं च त्रिमंडलम्।	anaṃtaṃ pṛthivīṃ caiva trivṛttaṃ ca trimaṃḍalam|
अथ ध्यानं प्रवक्ष्यामि श्वेतं वृषभमेव च ॥८॥	atha dhyānaṃ pravakṣyāmi śvetaṃ vṛṣabhameva ca ||8||
द्विभुजं शूलहस्तं च सर्वाभरणसंयुतम्।	dvibhujaṃ śūlahastaṃ ca sarvābharaṇasaṃyutam|
आरोपयेत्स्वतंत्रेण मूले विष्णुं समर्चयेत्॥९॥	āropayetsvataṃtreṇa mūle viṣṇuṃ samarcayet||9||
शंकरं च तथा मध्ये अग्रे ब्रह्माणकं यजेत्।	śaṃkaraṃ ca tathā madhye agre brahmāṇakaṃ yajet|
बलिं च पिष्टकान्नं च दत्त्वा च श्रपयेच्चरुम् ॥१०॥	baliṃ ca piṣṭakānnaṃ ca dattvā ca śrapayeccarum ||10||
जुहुयाद्रुद्रमुद्दिश्य रुद्रसंख्याहुतिं क्रमात् ।	juhuyādrudramuddiśya rudrasaṃkhyāhutiṃ kramāt |
अन्येषां च स्रुवेणैव होमं दद्यात्प्रयत्नतः ॥११॥	anyeṣāṃ ca sruveṇaiva homaṃ dadyātprayatnataḥ ||11||
रोपयेत्कदलीवृक्षमाचार्यं परितोषयेत् ।	ropayetkadalīvṛkṣamācāryaṃ paritoṣayet |
कृत्वा पूर्णां पंचधारां कृत्वा चापि प्रदक्षिणाम् ॥१२॥	kṛtvā pūrṇāṃ paṃcadhārāṃ kṛtvā cāpi pradakṣiṇām ||12||
क्षीरधारां च संपाद्य अर्घ्यं दत्त्वा गृहं व्रजेत् ॥१३॥	kṣīradhārāṃ ca saṃpādya arghyaṃ dattvā gṛhaṃ vrajet ||13||

इति श्रीभविष्ये महापुराणे मध्यमपर्वणि तृतीयभागेऽष्टमोऽध्यायः ॥८॥

iti śrībhaviṣye mahāpurāṇe madhyamaparvaṇi tṛtīyabhāge:'ṣṭamo:'dhyāyaḥ ||8||

भविष्यपुराणम् ॥२॥ मध्यम पर्व ॥३॥ अध्यायः ॥९॥	bhaviṣyapurāṇam ||2|| madhyama parva ||3|| adhyāyaḥ ||9||
अत्र गम्यताम्: सञ्चरणम् अन्वेषणम्	atra gamyatām: sañcaraṇam anveṣaṇam
वटप्रतिष्ठाविधानवर्णनम्	vaṭapratiṣṭhāvidhānavarṇanam
सूत उवाच ।	sūta uvāca |
वटस्थानमथो वक्ष्ये तस्य मूले तु दक्षिणे ।	vaṭasthānamatho vakṣye tasya mūle tu dakṣiṇe |
त्रिहस्तवेदिमुपरि स्थापयेत्कलशत्रयम् ॥१॥	trihastavedimupari sthāpayetkalaśatrayam ||1||
गणेशं च शिवं विष्णुं पूजयित्वा हुनेच्चरुम् ।	gaṇeśaṃ ca śivaṃ viṣṇuṃ pūjayitvā huneccarum |
रक्तसूत्रैस्त्रिगुणितैः स्वर्णमेव पुरःसरम्॥२॥	raktasūtraistriguṇitaiḥ svarṇameva puraḥsaram||2||
यवक्षीरबलिं दद्यादुत्सृजेद्वाक्यमुच्चरन्।	yavakṣīrabaliṃ dadyādutsṛjedvākyamuccaran|
यूपमारोपयेत्पश्चाद्वटमूलैः समर्पयेत् ॥३॥	yūpamāropayetpaścādvaṭamūlaiḥ samarpayet ||3||
यक्षान्नागांश्च गंधर्वान्सिद्धांश्चैव मरुद्गणान् ॥४॥ ।	yakṣānnāgāṃśca gaṃdharvānsiddhāṃścaiva marudgaṇān ||4|| |

इति श्रीभविष्ये महापुराणे मध्यमपर्वणि तृतीयभागे नवमोऽध्यायः ॥९॥

iti śrībhaviṣye mahāpurāṇe madhyamaparvaṇi tṛtīyabhāge navamo:'dhyāyaḥ ||9||

भविष्यपुराणम् ॥२॥ मध्यम पर्व ॥३॥ अध्यायः ॥१०॥
अत्र गम्यताम्: सञ्चरणम् अन्वेषणम्
बिल्वप्रतिष्ठाविधानवर्णनम्
सूत उवाच ।
वक्ष्ये बिल्वप्रतिष्ठां च पूर्वेद्युरधिवासयेत् ।
त्र्यंबकं चेति मंत्रेण स्थापयेद्गंधवारिणा ॥१॥
सुनाभेति च मंत्रेण मे गृह्णामीति चाक्षतम् ।
कयानेति ततो धूपं वस्त्रं माल्यं निवेदयेत् ॥२॥
यजेद्रुद्रं ततो देवं मध्ये दुर्गां धनेश्वरम् ।
ततः कल्ये समुत्थाय नित्यं निर्वर्त्य शास्त्रतः ॥३॥
स्वगृहे सप्त विप्रांश्च भोजयेद्द्विजदंपती ।
मूले हस्तद्वयं दत्त्वा वर्तुला वेदिका भवेत् ॥४॥
तत्र गैरिकयुक्तेन कुसुंभचूर्णकेन वा ।
निशारक्तेन वा कुर्यादष्टपत्रं सुशोभनम् ॥५॥
निवेष्टनं ततः कुर्याद्वृक्षस्य द्विजसत्तमाः ।
रक्त सूत्रैर्वेष्टयेच्च पंचसप्तनवभिस्तु ॥६॥
व्रीहींश्च वापयेत्तत्र उत्तराभिमुखस्तथा ।
शिवं विष्णुं च ब्रह्माणं पूजयेद्भूतिमिच्छता ॥७॥
शिवं च नायकं कुर्यादादित्यान्पत्रमूलके ।
शेषं च तरुमूले तु मध्येऽनंतं शतक्रतुम् ॥८॥
वनपालं च सोमं च सूर्यं पृध्वीमनुक्रमात् ।
होमस्तिलाक्षतैः कार्यो बलिं दद्याद्घृतौदनैः ॥९॥
यक्षेभ्यो माषभक्तं च वायनानि च द्वादश ।
ग्रहाणां प्रीतये दद्यात्क्षीरेणावेष्ट्य दक्षिणाम् ॥१०॥
कांचनं कांस्यपात्रं च तांबूलं ताम्रपात्रकम् ।
यूपारोपं कर्णवेधं सवित्रेऽर्घ्यं निवेदयेत् ॥११॥
अथ रात्रिप्रतिष्ठां च वक्ष्ये शास्त्रानुसारतः ।
यक्षैकवृक्षसंस्कारे न पुनर्जायते भुवि ॥१२॥
पूर्वेद्युरुपवाहे तु वृक्षमूले घटं न्यसेत् ।
विष्णुं शिवं गणेशं च पूजयित्वा तु स्थापयेत् ॥१३॥
कलशान्पञ्च वा सप्त गंधतैलैरलंकृतान् ।
दुग्धेन पंचगव्येन शंखतोयेन यत्नतः ॥१४॥
सूत्रैः संवेष्टनं कृत्वा वस्त्रमाल्यैरनंतरम्।
कांडादिति च मंत्रेण दद्याद्दूर्वा क्षतं ततः ॥१५॥
विष्णुसूक्तेन च पुनः सिंदूरांजनचंदनम्।
दद्यात्फलं च दीपं च स्वयं तत्र स्वपेत्ततः॥१६॥
हुनेत्पंचाहुतीस्तत्र यूपं दद्यात्समुत्सृजेत्॥१८॥
बलिं च पायसेनैव प्रकुर्यात्कर्णवेधनम् ।
वेष्टयेत्क्षीरतोयेन धान्यं धेनुं च दक्षिणाम् ॥१९॥
दद्यादर्घ्यं हुनेत्पूर्णं भोजयेद्द्विजदंपती ॥२०॥

bhaviṣyapurāṇam ||2|| madhyama parva ||3|| adhyāyaḥ ||10||
atra gamyatām: sañcaraṇam anveṣaṇam
bilvapratiṣṭhāvidhānavarṇanam
sūta uvāca |
vakṣye bilvapratiṣṭhāṃ ca pūrvedyuradhivāsayet |
tryaṃbakaṃ ceti maṃtreṇa sthāpayedgaṃdhavāriṇā ||1||
sunābheti ca maṃtreṇa me gṛhṇāmīti cākṣatam |
kayāneti tato dhūpaṃ vastraṃ mālyaṃ nivedayet ||2||
yajedrudraṃ tato devaṃ madhye durgāṃ dhaneśvaram |
tataḥ kalye samutthāya nityaṃ nirvartya śāstrataḥ ||3||
svagṛhe sapta viprāṃśca bhojayeddvijadaṃpatī |
mūle hastadvayaṃ dattvā vartulā vedikā bhavet ||4||
tatra gairikayuktena kusuṃbhacūrṇakena vā |
niśāraktena vā kuryādaṣṭapatraṃ suśobhanam ||5||
niveṣṭanaṃ tataḥ kuryādvṛkṣasya dvijasattamāḥ |
rakta sūtrairveṣṭayecca paṃcasaptanavabhistu ||6||
vrīhīṃśca vāpayettatra uttarābhimukhastathā |
śivaṃ viṣṇuṃ ca brahmāṇaṃ pūjayedbhūtimicchatā ||7||
śivaṃ ca nāyakaṃ kuryādādityānpatramūlake |
śeṣaṃ ca tarumūle tu madhye:'naṃtaṃ śatakratum ||8||
vanapālaṃ ca somaṃ ca sūryaṃ pṛdhvīmanukramāt |
homastilākṣataiḥ kāryo baliṃ dadyādghṛtaudanaiḥ ||9||
yakṣebhyo māṣabhaktaṃ ca vāyanāni ca dvādaśa |
grahāṇāṃ prītaye dadyātkṣīreṇāveṣṭya dakṣiṇām ||10||
kāṃcanaṃ kāṃsyapātraṃ ca tāṃbūlaṃ tāmrapātrakam |
yūpāropaṃ karṇavedhaṃ savitre:'rghyaṃ nivedayet ||11||
atha rātripratiṣṭhāṃ ca vakṣye śāstrānusārataḥ |
yakṣaikavṛkṣasaṃskāre na punarjāyate bhuvi ||12||
pūrvedyurupavāhe tu vṛkṣamūle ghaṭaṃ nyaset |
viṣṇuṃ śivaṃ gaṇeśaṃ ca pūjayitvā tu sthāpayet ||13||
kalaśānpañca vā sapta gaṃdhatailairalaṃkṛtān |
dugdhena paṃcagavyena śaṃkhatoyena yatnataḥ ||14||
sūtraiḥ saṃveṣṭanaṃ kṛtvā vastramālyairanaṃtaram|
kāṃḍāditi ca maṃtreṇa dadyāddūrvā kṣataṃ tataḥ ||15||
viṣṇusūktena ca punaḥ siṃdūrāṃjanacaṃdanam|
dadyātphalaṃ ca dīpaṃ ca svayaṃ tatra svapettataḥ||16||
hunetpaṃcāhutīstatra yūpaṃ dadyātsamutsṛjet||18||
baliṃ ca pāyasenaiva prakuryātkarṇavedhanam |
veṣṭayetkṣīratoyena dhānyaṃ dhenuṃ ca dakṣiṇām ||19||
dadyādarghyaṃ hunetpūrṇaṃ bhojayeddvijadaṃpatī ||20||

इति श्रीभविष्ये महापुराणे मध्यमपर्वणि तृतीयभागे दशमोऽध्यायः ॥१०॥

iti śrībhaviṣye mahāpurāṇe madhyamaparvaṇi tṛtīyabhāge daśamo:'dhyāyaḥ ||10||

भविष्यपुराणम् ॥२॥ मध्यम पर्व ॥३॥ अध्यायः ॥११॥	bhaviṣyapurāṇam ||2|| madhyama parva ||3|| adhyāyaḥ ||11||
अत्र गम्यताम्: सञ्चरणम् अन्वेषणम्	atra gamyatām: sañcaraṇam anveṣaṇam
सद्वृक्षप्रतिष्ठाविधानवर्णनम्	sadvṛkṣapratiṣṭhāvidhānavarṇanam
सूत उवाच ।	sūta uvāca |
शतहस्तमितां मुष्टिं नानातरुविभूषिताम् ।	śatahastamitāṃ muṣṭiṃ nānātaruvibhūṣitām |
पूगाम्रादिफलैर्युक्तं वास्तुं कृत्वा यजेत्तु यः ॥१॥	pūgāmrādiphalairyuktaṃ vāstuṃ kṛtvā yajettu yaḥ ||1||
षष्टिवर्षसहस्राणि स्वर्गलोके वसेच्चिरम्।	ṣaṣṭivarṣasahasrāṇi svargaloke vasecciram|
तद्विधानं प्रवक्ष्यामि यथाशास्त्रानुसारतः ॥२॥	tadvidhānaṃ pravakṣyāmi yathāśāstrānusārataḥ ||2||
नित्यं निर्वर्त्य विधिवत्पंच विप्रान्समर्चयेत् ।	nityaṃ nirvartya vidhivatpaṃca viprānsamarcayet |
भोजयेत्पूजयेद्विष्णुं प्रजापतिसमन्वितम् ॥३॥	bhojayetpūjayedviṣṇuṃ prajāpatisamanvitam ||3||
अग्निकार्यं ततः कृत्वा दद्याद्विप्राय दक्षिणाम् ॥४॥ ।	agnikāryaṃ tataḥ kṛtvā dadyādviprāya dakṣiṇām ||4|| |

इति श्रीभविष्ये महापुराणे मध्यमपर्वणि तृतीयभाग एकादशोऽध्यायः॥११॥

iti śrībhaviṣye mahāpurāṇe madhyamaparvaṇi tṛtīyabhāga ekādaśo:'dhyāyaḥ||11||

भविष्यपुराणम् ॥२॥ मध्यम पर्व ॥३॥ अध्यायः ॥१२॥	bhaviṣyapurāṇam ||2|| madhyama parva ||3|| adhyāyaḥ ||12||
अत्र गम्यताम्: सञ्चरणम् अन्वेषणम्	atra gamyatām: sañcaraṇam anveṣaṇam
मण्डपप्रतिष्ठाविधानवर्णनम्	maṇḍapapratiṣṭhāvidhānavarṇanam
सूत उवाच ।	sūta uvāca |
प्रतिष्ठां मंडपस्यैव शैलदारुमयस्य च ।	pratiṣṭhāṃ maṃḍapasyaiva śailadārumayasya ca |
तृणकाष्ठस्य च विभो तृणवत्तस्य च द्विजाः ॥१॥	tṛṇakāṣṭhasya ca vibho tṛṇavattasya ca dvijāḥ ||1||
अधिवासस्य पूर्वेद्युः शुभे लग्ने घटं न्यसेत् ।	adhivāsasya pūrvedyuḥ śubhe lagne ghaṭaṃ nyaset |
सूर्यं सोमं तथा विष्णुं कलशे तु समर्चयेत् ॥२॥	sūryaṃ somaṃ tathā viṣṇuṃ kalaśe tu samarcayet ||2||
प्रोक्षयेत्कुशतोयेन आपोहिष्ठेति वै ऋचा ।	prokṣayetkuśatoyena āpohiṣṭheti vai ṛcā |
आप्यायस्वेति गंधेन गंधद्वारेति गंधकम् ॥३॥	āpyāyasveti gaṃdhena gaṃdhadvāreti gaṃdhakam ||3||
आकृष्णेनेति तैलेन श्रीश्च ते इति चंदनम् ।	ākṛṣṇeneti tailena śrīśca te iti caṃdanam |
सिंदूरालक्तकं दद्यादंजनं पूर्वया सह ॥४॥	siṃdūrālaktakaṃ dadyādaṃjanaṃ pūrvayā saha ||4||
ततः प्रभाते विमले श्राद्धं वृद्ध्यात्मकं चरेत् ।	tataḥ prabhāte vimale śrāddhaṃ vṛddhyātmakaṃ caret |
दिक्पालांश्चैव विन्यस्य मंडपे शुभलक्षणे ॥५॥	dikpālāṃścaiva vinyasya maṃḍape śubhalakṣaṇe ||5||
मध्ये वेद्यंतरे चैव राजभिर्मडलं लिखेत् ।	madhye vedyaṃtare caiva rājabhirmaḍalaṃ likhet |
सूर्यमावाहयेत्तत्र सोमं विष्णुं च पार्श्वयोः ॥६॥	sūryamāvāhayettatra somaṃ viṣṇuṃ ca pārśvayoḥ ||6||
गणेशं च ग्रहांश्चैव दिक्पालांश्च घटेऽर्चयेत् ।	gaṇeśaṃ ca grahāṃścaiva dikpālāṃśca ghaṭe:'rcayet |
पायसं जुहुयादग्नावष्टोत्तरशतं तथा ॥७॥	pāyasaṃ juhuyādagnāvaṣṭottaraśataṃ tathā ||7||
आदित्यस्य तथा विष्णोः सोमस्य द्वादशाहुतीः ।	ādityasya tathā viṣṇoḥ somasya dvādaśāhutīḥ |
बलिं च पायसं दद्यात्तैलं क्षीरमथापि वा ॥८॥	baliṃ ca pāyasaṃ dadyāttailaṃ kṣīramathāpi vā ||8||
तत उत्सृज्य विधिवद्वाक्यमेतदुदीरयेत् ।	tata utsṛjya vidhivadvākyametadudīrayet |
जानुभ्यामवनिं गत्वा शनैरोष्ठं न चालयेत् ॥९॥	jānubhyāmavaniṃ gatvā śanairoṣṭhaṃ na cālayet ||9||
वास्तोष्पतिं च तत्रैव पूजयेद्गन्धचन्दनैः ।	vāstoṣpatiṃ ca tatraiva pūjayedgandhacandanaiḥ |
अर्घ्यं दद्याच्च विधिवद्भूनैवाहुतिं हुनेत् ॥१०॥	arghyaṃ dadyācca vidhivadbhūnaivāhutiṃ hunet ||10||
(ॐ अद्येत्यादि ब्राह्मणादिसर्वसत्त्वेभ्यो	(oṁ adyetyādi brāhmaṇādisarvasattvebhyo
विष्णुप्रीणनार्थमिमं मण्डपं सुपूजितं सूर्यदैवतं	viṣṇuprīṇanārthamimaṃ maṇḍapaṃ supūjitaṃ sūryadaivataṃ
शैलेयेष्टकादिभिः सर्वसत्त्वेभ्यो रचितं श्रु	śaileyeṣṭakādibhiḥ sarvasattvebhyo racitaṃ śru
तिस्मृत्युक्तफलप्राप्तिकामनया अमुकऋषिसगोत्रः	tismṛtyuktaphalaprāptikāmanayā amukarṣisagotraḥ
अमुकदेवशर्माहमुत्सृजे ।)	amukadevaśarmāhamutsṛje |)
ततः श्वेतघटं दद्यान्मण्डपोपरि सत्तमाः ।	tataḥ śvetaghaṭaṃ dadyānmaṇḍapopari sattamāḥ |
त्रिगुणेन निशाक्तैर्वा वेष्टयेद्वारिधारया । ॥११॥	triguṇena niśāktairvā veṣṭayedvāridhārayā | ||11||
दक्षिणां विधिवद्दद्यात्सूर्यायार्घ्यं निवेदयेत् ।	dakṣiṇāṃ vidhivaddadyātsūryāyārghyaṃ nivedayet |
तृणवेश्मनि वै सूर्यं वासुदेवसमन्वितम् ॥१२॥	tṛṇaveśmani vai sūryaṃ vāsudevasamanvitam ||12||
घटे गणेशं वरदं वरं कृत्वा समुत्सृजेत् ।	ghaṭe gaṇeśaṃ varadaṃ varaṃ kṛtvā samutsṛjet |
ऐशान्यां दापयेद्यूपं ध्वजान्दिक्षु प्रकल्पयेत् ॥१३॥	aiśānyāṃ dāpayedyūpaṃ dhvajāndikṣu prakalpayet ||13||
मण्डपोपरि कलशं संस्थाप्य मन्त्रमुच्चरेत् ।	maṇḍapopari kalaśaṃ saṃsthāpya mantramuccaret |
प्रपायां वरुणः पूज्यो विश्वकर्मा प्रयत्नतः।॥१४॥	prapāyāṃ varuṇaḥ pūjyo viśvakarmā prayatnataḥ|||14||
पृथिवीं च गणेशं च पूजयित्वा हुनेद्घृतम् ।	pṛthivīṃ ca gaṇeśaṃ ca pūjayitvā hunedghṛtam |
सर्ववर्ज्यमिदं वाक्यं ध्वजमात्रं विधीयते ॥१५॥ ।	sarvavarjyamidaṃ vākyaṃ dhvajamātraṃ vidhīyate ||15|| |

इति श्रीभविष्ये महापुराणे मध्यमपर्वणि तृतीयभागे द्वादशोऽध्यायः ॥१२॥

iti śrībhaviṣye mahāpurāṇe madhyamaparvaṇi tṛtīyabhāge dvādaśo:'dhyāyaḥ ||12||

भविष्यपुराणम् ॥२॥ मध्यम पर्व ॥३॥ अध्यायः ॥१३॥	bhaviṣyapurāṇam ||2|| madhyama parva ||3|| adhyāyaḥ ||13||
अत्र गम्यताम्: सञ्चरणम् अन्वेषणम्	atra gamyatām: sañcaraṇam anveṣaṇam
महायूपनिर्माणप्रतिष्ठावर्णनम्	mahāyūpanirmāṇapratiṣṭhāvarṇanam
सूत उवाच ।	sūta uvāca |
चतुर्हस्तं महायूपं हस्तषोडशनिर्मितम् ।	caturhastaṃ mahāyūpaṃ hastaṣoḍaśanirmitam |
वक्ष्ये तं च प्रतिष्ठां च रात्रौ त्रैरात्रिकं यजेत् ॥१॥	vakṣye taṃ ca pratiṣṭhāṃ ca rātrau trairātrikaṃ yajet ||1||
वरुणं सितकुंभे च प्रपाकूपस्य पश्चिमे ।	varuṇaṃ sitakuṃbhe ca prapākūpasya paścime |
गायत्र्या स्नापयेत्पूर्व मापोहिष्ठेति वै क्रमात् ॥२॥	gāyatryā snāpayetpūrva māpohiṣṭheti vai kramāt ||2||
गंधद्वारेति गन्धं च अंशुना चेति तैलकम् ।	gaṃdhadvāreti gandhaṃ ca aṃśunā ceti tailakam |
मनोन्ना इति कुसुमं धूरसीति च धूपकम् ॥३॥	manonnā iti kusumaṃ dhūrasīti ca dhūpakam ||3||
कयानेति ददेद्वस्त्रं नैवेद्यं दीपचन्दनम् ।	kayāneti dadedvastraṃ naivedyaṃ dīpacandanam |
आदौ श्राद्धं न कर्तव्यं प्रतिष्ठांते विधीयते ॥४॥	ādau śrāddhaṃ na kartavyaṃ pratiṣṭhāṃte vidhīyate ||4||
दंपतीभोजनं कुर्याद्वरयेदेकब्राह्मणम् ।	daṃpatībhojanaṃ kuryādvarayedekabrāhmaṇam |
मंडपे चाष्टहस्ते च कलशं तत्र विन्यसेत् ॥५॥	maṃḍape cāṣṭahaste ca kalaśaṃ tatra vinyaset ||5||
पूजयेद्वरुणं देवं नारायणसमन्वितम् ।	pūjayedvaruṇaṃ devaṃ nārāyaṇasamanvitam |
शिवं च पृथिवीं चैव स्वैः स्वैर्मन्त्रैर्यथाक्रमात् ॥६॥	śivaṃ ca pṛthivīṃ caiva svaiḥ svairmantrairyathākramāt ||6||
ततः कुशकंडिकां कृत्वा स्थालीपाकविधानतः ।	tataḥ kuśakaṃḍikāṃ kṛtvā sthālīpākavidhānataḥ |
वरुणं च समभ्यर्च्य जुहुयादाहुतीर्दश ॥७॥	varuṇaṃ ca samabhyarcya juhuyādāhutīrdaśa ||7||
अन्येषां च स्रुवेणैव दद्यादेकाहुतिं क्रमात् ।	anyeṣāṃ ca sruveṇaiva dadyādekāhutiṃ kramāt |
वरुणस्योक्तवरुणं तत्त्वा यामि ततः परम् ॥८॥	varuṇasyoktavaruṇaṃ tattvā yāmi tataḥ param ||8||
वरुणस्योत्तंभनमसीति च आभ्यां देवांस्तथैव च ।	varuṇasyottaṃbhanamasīti ca ābhyāṃ devāṃstathaiva ca |
येनापावकचक्षसा पंचमं समुदाहृतम् ॥९॥	yenāpāvakacakṣasā paṃcamaṃ samudāhṛtam ||9||
रात्रस्य यूपमित्यादि परं च दशमस्तकम् ।	rātrasya yūpamityādi paraṃ ca daśamastakam |
ततः स्विष्टकृतं कृत्वा सप्तजिह्वं चरुं नयेत् ॥१०॥	tataḥ sviṣṭakṛtaṃ kṛtvā saptajihvaṃ caruṃ nayet ||10||
इह वेत्यादिकं पंच ततः पंचाहुतिं हुनेत् ।	iha vetyādikaṃ paṃca tataḥ paṃcāhutiṃ hunet |
शंभवे च पृथिव्यै च महा राजाय च क्रमात् ॥११॥	śaṃbhave ca pṛthivyai ca mahā rājāya ca kramāt ||11||
चरुपाकेति नैवेद्यं बलिं चैवागुरूदनम् ।	carupāketi naivedyaṃ baliṃ caivāgurūdanam |
शंकराय च रुद्राय शर्वाय पशुपतये इति च ।	śaṃkarāya ca rudrāya śarvāya paśupataye iti ca |
उग्राय असनायेति भवाय तद नंतरम् ॥१२॥	ugrāya asanāyeti bhavāya tada naṃtaram ||12||
महादेवाय च पुनरीशानायेति च क्रमात् ।	mahādevāya ca punarīśānāyeti ca kramāt |
चरुपाकेति नैवेवं बलिं चैवागुरूदनम् ॥१३॥	carupāketi naivevaṃ baliṃ caivāgurūdanam ||13||
वाक्यपूर्वं सृजेत्तोयं तत्र वाक्करणं शृणु ॥१४॥	vākyapūrvaṃ sṛjettoyaṃ tatra vākkaraṇaṃ śṛṇu ||14||
(ॐ अद्येत्यादि ब्राह्मणादिसर्वसत्त्वेभ्यः	(oṁ adyetyādi brāhmaṇādisarvasattvebhyaḥ
अमुकगोत्रस्य मत्पितुरमुकदेवशर्मणः	amukagotrasya matpituramukadevaśarmaṇaḥ
श्रुतिस्मृत्यायुक्तं कूपप्रतिष्ठाजन्यफलप्राप्तये	śrutismṛtyāyuktaṃ kūpapratiṣṭhājanyaphalaprāptaye
इमं सु पूजितं सच्छादितं वरुणदैवतममुकसगोत्रः	imaṃ su pūjitaṃ sacchāditaṃ varuṇadaivatamamukasagotraḥ
अमुकदेवशर्माहमुत्सृजे) ।	amukadevaśarmāhamutsṛje) |
दक्षिणां विधिवद् दद्याद्गां च दद्यात्पयस्विनीम् ॥१५॥	dakṣiṇāṃ vidhivad dadyādgāṃ ca dadyātpayasvinīm ||15||
मंडपे क्षुद्रकूपे च प्रतिष्ठां शृणुत द्विजाः ।	maṃḍape kṣudrakūpe ca pratiṣṭhāṃ śṛṇuta dvijāḥ |
गणेशं वरुणं कुंभे विधिवत्पूजयेत्सुधीः ॥१६॥	gaṇeśaṃ varuṇaṃ kuṃbhe vidhivatpūjayetsudhīḥ ||16||
वेष्टयेद्रक्तसूत्रैश्च दद्यायूपं समुत्सृजेत् ।	veṣṭayedraktasūtraiśca dadyāyūpaṃ samutsṛjet |
दक्षिणां विधिवद् दद्याद्विप्रान्सं पूजयेत्ततः ॥१७॥	dakṣiṇāṃ vidhivad dadyādviprānsaṃ pūjayettataḥ ||17||

इति श्रीभविष्ये महापुराणे मध्यमपर्वणि तृतीयभागे त्रयोदशोऽध्यायः ॥१३॥

iti śrībhaviṣye mahāpurāṇe madhyamaparvaṇi tṛtīyabhāge trayodaśo:'dhyāyaḥ \|\|13\|\|

भविष्यपुराणम् ॥२॥ मध्यम पर्व ॥३॥ अध्यायः ॥१४॥	bhaviṣyapurāṇam ||2|| madhyama parva ||3|| adhyāyaḥ ||14||
अत्र गम्यताम्: सञ्चरणम् अन्वेषणम्	atra gamyatām: sañcaraṇam anveṣaṇam
पुष्पवाटिकाप्रतिष्ठाविधानवर्णनम्	puṣpavāṭikāpratiṣṭhāvidhānavarṇanam
सूत उवाच ।	sūta uvāca |
पुष्पारामप्रतिष्ठां तु वक्ष्ये श्रृण्वंतु वै द्विजाः ।	puṣpārāmapratiṣṭhāṃ tu vakṣye śṛṇvaṃtu vai dvijāḥ |
मध्ये वेदिं त्रिहस्तां च कृत्वा संस्थापयेद्घटम् ॥१॥	madhye vediṃ trihastāṃ ca kṛtvā saṃsthāpayedghaṭam ||1||
अधिवासस्य पूर्वेद्युर्यथावद्विप्रभोजनम् ।	adhivāsasya pūrvedyuryathāvadviprabhojanam |
कृत्वा घटे गणेशं च सूर्यं सोमं हुताशनम् ॥२॥	kṛtvā ghaṭe gaṇeśaṃ ca sūryaṃ somaṃ hutāśanam ||2||
नारायणं स्थंडिले च जुहुयान्मधुपायसम्।	nārāyaṇaṃ sthaṃḍile ca juhuyānmadhupāyasam|
विधिवद्यूपमारोप्य गोधूमान्सेचयेद्गुरौ ॥३॥	vidhivadyūpamāropya godhūmānsecayedgurau ||3||
वेष्टयेद्रक्तसूत्रैश्च प्रदद्याच्चेति दक्षिणाम् ।	veṣṭayedraktasūtraiśca pradadyācceti dakṣiṇām |
एतद्धाराजलेनैव यवान्नं सगुडं पयः ॥४॥	etaddhārājalenaiva yavānnaṃ saguḍaṃ payaḥ ||4||
ऐशान्यां यूपमारोप्य विधिवद्द्विजसत्तमाः ।	aiśānyāṃ yūpamāropya vidhivaddvijasattamāḥ |
कर्णवेधं समारोप्य स्नापयेत्कुशवारिणा ॥५॥	karṇavedhaṃ samāropya snāpayetkuśavāriṇā ||5||
धान्यं यवं च गोधूमं दद्याद्विप्राय दक्षिणाम् ।	dhānyaṃ yavaṃ ca godhūmaṃ dadyādviprāya dakṣiṇām |
शतधारजलेनैव वेष्टयेत्परितो द्विजाः ॥६॥ ।	śatadhārajalenaiva veṣṭayetparito dvijāḥ ||6|| |

इति श्रीभविष्ये महापुराणे मध्यम पर्वणि तृतीयभागे चतुर्दशोऽध्यायः ॥१४॥

iti śrībhaviṣye mahāpurāṇe madhyama parvaṇi tṛtīyabhāge caturdaśo:'dhyāyaḥ ||14||

भविष्यपुराणम् ॥२॥ मध्यम पर्व ॥३॥ अध्यायः ॥१५॥	bhaviṣyapurāṇam ||2|| madhyama parva ||3|| adhyāyaḥ ||15||
अत्र गम्यताम्: सञ्चरणम् अन्वेषणम्	atra gamyatām: sañcaraṇam anveṣaṇam
तुलसीप्रतिष्ठाविधानवर्णनम्	tulasīpratiṣṭhāvidhānavarṇanam
सूत उवाच ।	sūta uvāca |
ज्येष्ठाषाढे तुलस्याश्च प्रतिष्ठां विधिवच्चरेत् ।	jyeṣṭhāṣāḍhe tulasyāśca pratiṣṭhāṃ vidhivaccaret |
यजमानः शुद्धदिने एका दश्यामथापि वा ॥१॥	yajamānaḥ śuddhadine ekā daśyāmathāpi vā ||1||
ततो रात्रौ घटं स्थाप्य पूजयेत्परमेश्वरम् ।	tato rātrau ghaṭaṃ sthāpya pūjayetparameśvaram |
नारायणं शिवं सोमं ब्रह्माणं चेंद्रमेव च ॥२॥	nārāyaṇaṃ śivaṃ somaṃ brahmāṇaṃ ceṃdrameva ca ||2||
गायत्र्या स्नपनं कुर्यात्तथो क्तैर्मंत्रकैरपि ।	gāyatryā snapanaṃ kuryāttatho ktairmaṃtrakairapi |
कयानेति च गंधेन अश्रुनेति च तैलकम् ॥३॥	kayāneti ca gaṃdhena aśruneti ca tailakam ||3||
त्वां गंधर्वेति च पुनः पुष्पं मंडंशनेति च ।	tvāṃ gaṃdharveti ca punaḥ puṣpaṃ maṃḍaṃśaneti ca |
मानस्तोकेति कुसुमं श्रीश्चतेति च चंदनम् ॥४॥	mānastoketi kusumaṃ śrīścateti ca caṃdanam ||4||
वैश्वदेवीति च पुनर्मंत्रेणानेन चंदनम् ।	vaiśvadevīti ca punarmaṃtreṇānena caṃdanam |
दूर्वामंत्रेण दूर्वाश्च रूपेणेति च दर्प्पणम् ॥५॥	dūrvāmaṃtreṇa dūrvāśca rūpeṇeti ca darppaṇam ||5||
फलमंत्रेण च फलं समेधेति च अंज नम् ।	phalamaṃtreṇa ca phalaṃ samedheti ca aṃja nam |
सकुशैः पीतसूत्राद्यैर्वेष्टयेत्क्षीरधारया ॥६॥	sakuśaiḥ pītasūtrādyairveṣṭayetkṣīradhārayā ||6||
शतधाराजलेनैव वेष्टयेत्स्वगृहं व्रजेत् ।	śatadhārājalenaiva veṣṭayetsvagṛhaṃ vrajet |
वस्त्रेणावृत्य विधिवद्बुधः काले घटं न्यसेत् ॥७॥	vastreṇāvṛtya vidhivadbudhaḥ kāle ghaṭaṃ nyaset ||7||
सप्तपंचत्रिभिर्वाथ तद्विष्णोरिति वै ऋचा ।	saptapaṃcatribhirvātha tadviṣṇoriti vai ṛcā |
स्नापयेदथ साध्वीभिः कृतमंगलपूर्वकम् ॥८॥	snāpayedatha sādhvībhiḥ kṛtamaṃgalapūrvakam ||8||
ततः श्राद्धं समाप्यैव मातृपूजापुरःसरम् ।	tataḥ śrāddhaṃ samāpyaiva mātṛpūjāpuraḥsaram |
आचार्यं वरयेत्पूर्वं गंधाद्यैः कुसुमैरपि ॥९॥	ācāryaṃ varayetpūrvaṃ gaṃdhādyaiḥ kusumairapi ||9||
आचार्य एव होता स्याद्ब्रह्माणं च सदस्यकम् ।	ācārya eva hotā syādbrahmāṇaṃ ca sadasyakam |
मंडपे दशहस्तेऽपि वर्तुले स्थंडिलेषु च ॥१०॥	maṃḍape daśahaste:'pi vartule sthaṃḍileṣu ca ||10||
सहस्रं मंडलं कुर्यात्तत्र नारायणं यजेत् ।	sahasraṃ maṃḍalaṃ kuryāttatra nārāyaṇaṃ yajet |
ग्रहाँल्लोकेश्वरान्मध्ये आदित्यांश्च मरुद्गणान्॥११॥	grahām̐llokeśvarānmadhye ādityāṃśca marudgaṇān||11||
रुद्रान्वसूंश्च कलशे परितश्च समर्चयेत् ।	rudrānvasūṃśca kalaśe paritaśca samarcayet |
ततः कुशकंडिकां कृत्वा होमं तिलयवेन तु ॥१२॥	tataḥ kuśakaṃḍikāṃ kṛtvā homaṃ tilayavena tu ||12||
अष्टोत्तरशतं कुर्यादन्येषां शक्तितो हुनेत् ।	aṣṭottaraśataṃ kuryādanyeṣāṃ śaktito hunet |
नारायणं समुद्दिश्य दद्यादुत्सृज्य सत्तमाः ॥१३॥	nārāyaṇaṃ samuddiśya dadyādutsṛjya sattamāḥ ||13||
मध्ये यूपं समु द्दिश्य चरुपाकं बलिं ददेत् ।	madhye yūpaṃ samu ddiśya carupākaṃ baliṃ dadet |
कदलीं दिक्षु संन्यस्य ध्वजान्दिक्षु प्ररोपयेत् ॥१४॥	kadalīṃ dikṣu saṃnyasya dhvajāndikṣu praropayet ||14||
दक्षिणां कांचनं दद्यात्तिलं धान्यं सपुष्पकम् ।	dakṣiṇāṃ kāṃcanaṃ dadyāttilaṃ dhānyaṃ sapuṣpakam |
धेनुं पयस्विनीं दयाद्वेष्टयेत्क्षीरधारया॥१५॥	dhenuṃ payasvinīṃ dayādveṣṭayetkṣīradhārayā||15||
जयंत्याः सोमवृक्षस्य तथा सोमवटस्य च ।	jayaṃtyāḥ somavṛkṣasya tathā somavaṭasya ca |
पनसस्य कदंबस्य निंबस्य द्विजसत्तमाः ॥१६॥	panasasya kadaṃbasya niṃbasya dvijasattamāḥ ||16||
पाटला कनकस्यैव शाल्मलीनिंबकस्य च ।	pāṭalā kanakasyaiva śālmalīniṃbakasya ca |
बिंबाशोकवटस्यैव प्रतिष्ठां नैव कारयेत् ॥१७॥	biṃbāśokavaṭasyaiva pratiṣṭhāṃ naiva kārayet ||17||
भद्रकस्य शमीकोणचंडातकबकस्य च ।	bhadrakasya śamīkoṇacaṃḍātakabakasya ca |
खदिरस्यैव कर्तव्यं कर्णवेधं न कारयेत् ॥१८॥	khadirasyaiva kartavyaṃ karṇavedhaṃ na kārayet ||18||

इति श्रीभविष्ये महापुराणे मध्यमपर्वणि तृतीयभागे पंचदशोऽध्यायः ।

iti śrībhaviṣye mahāpurāṇe madhyamaparvaṇi tṛtīyabhāge paṃcadaśo:'dhyāyaḥ |

भविष्यपुराणम् ॥२॥ मध्यम पर्व ॥३॥ अध्यायः ॥१६॥
अत्र गम्यताम्: सञ्चरणम् अन्वेषणम्
प्रतिष्ठाविशेषनियमवर्णनम्
सूत उवाच ।
वृक्षादीनां प्रतिष्ठां च उत्तमेषूत्तमं चरेत् ।
मध्येमध्ये कनिष्ठा तु कनिष्ठं परिकीर्तितम् ॥१॥
वर्तुलं मंडलं कुर्यात्तत्तु शीर्षे तथान्त्यके ।
मध्ये वा वेदिकां कुर्यात्तन्मध्ये कुंडमंडलम् ॥२॥
पूर्वेद्यू रात्रिसमये घटं संस्थाप्य पूजयेत् ।
शेषं संपूज्य विधिवत्पृथिवीं च शिवं तथा ॥३॥
गंधतोयेन गायत्र्या सेतुं संपूज्य मोक्षयेत् ।
कयानेति च मन्त्रेण आप्यायस्वेति वै ऋचा ॥४॥
दद्याद्गन्धादिकं श्रीश्च ते लक्ष्मीरिति चन्दनम् ।
दूर्वामन्त्रेण दूर्वाश्च फलमन्त्रेण वै फलम् ॥५॥
शन्नोदेवीति मन्त्रेण दद्यात्कुशपवित्रकम् ।
सुरासुरेति मन्त्रेण प्रदद्याद्वस्त्रयुग्मकम् ॥६॥
अञ्जनालक्तकं कुर्यान्मनोन्ना इति संपठन्।
कुर्याच्छ्राद्धं परदिने वसुधारापुरःसरम् ॥७॥
वरयेदथ आचार्यं होतारं नृवरश्चरेत् ।
पात्रद्वयं विधातव्यं सदस्याचार्यमेव च ॥८॥
सेतुयागे विधातव्यं तथा धान्याचलेपि च ।
सहस्रहोमे वैकं तु विवाहे ब्रह्मऋत्विजौ ॥९॥
यजेदेनं कृते मौलियागार्थं यागमंडपम् ।
वेदिमावाहयेत्पूर्वं मंडपं प्रतिपूजयेत् ॥१०॥
विघ्नग्रहाँल्लोकपालान्सर्वसिद्धिप्रदायकान्।
स्थंडिले सर्वतोभद्रे शेषं विष्णुं प्रदर्शयेत् ॥११॥
तत्रैव तु वराहाख्यं प्रतीतमृत्विगुत्तमम् ।
स्थालीपाकेन जुहुयादष्टाविंशतिकत्रयम् ॥१२॥
आज्येन तु वराहस्य होमपञ्चकमीरितम् ।
ततस्तिलयवेनैव एकैकामाहुतिं क्रमात् ॥१३॥
बलिं दद्यात्पृथग्रूपं शेषयेद्विधिपूर्वकम् ।
पिष्टकान्नं घृतान्नं च विस्तरे वा गुडौदनम् ॥१४॥
माषभक्तं तु लोकाय पृथिव्यै परमान्नकम् ।
वाक्यपूर्वं सृजेद्धीरो वाक्यप्रकरणं शृणु ॥१५॥
(ॐ अद्येत्यादि एकविंशतिकुलस्य
विशिष्टस्वर्गप्राप्तय इमं सेतुं संक्रमसमेतं
विष्णुदैवतं सुरपूजितं विधिवद्वासुदेवस्य
प्रीतयेऽहमुत्सृजे ।)
बद्धांञ्जलिः पठेन्मन्त्रं कुर्याच्च विधिवत्ततः ।
पिच्छिले पतितानां च उद्गतेनाङ्गभङ्गतः ।
प्रतिष्ठिते धर्मसेतौ धर्मो मे स्यान्न पातकम् ॥१६॥
सेतोरस्य प्रबन्धस्य श्रद्धया परया युतः ।
ये चात्र प्राणिनः सन्ति सर्वेषां प्राणधारकाः ॥१७॥
वेदागमेन यत्पुण्यं कथितं सेतुबन्धने ।
तत्पुण्यं तु मया देव पाथेये हि समर्पितम् ॥१८॥
यूपं दद्यादिति मन्त्रेण अन्ते चापि तथा ध्वजान् ।
विधिवद्दक्षिणां दद्यात्कुलानि नव पञ्च वा ॥१९॥
पूर्णां दत्त्वा सवित्रेऽर्घ्यं दत्त्वा च स्वगृहं व्रजेत् ।

bhaviṣyapurāṇam ||2|| madhyama parva ||3|| adhyāyaḥ ||16||
atra gamyatām: sañcaraṇam anveṣaṇam
pratiṣṭhāviśeṣaniyamavarṇanam
sūta uvāca |
vṛkṣādīnām pratiṣṭhāṃ ca uttameṣūttamaṃ caret |
madhyemadhye kaniṣṭhā tu kaniṣṭhaṃ parikīrtitam ||1||
vartulaṃ maṃḍalaṃ kuryāttattu śīrṣe tathāntyake |
madhye vā vedikāṃ kuryāttanmadhye kuṃḍamaṃḍalam ||2||
pūrvedyū rātrisamaye ghaṭaṃ saṃsthāpya pūjayet |
śeṣaṃ saṃpūjya vidhivatpṛthivīṃ ca śivaṃ tathā ||3||
gaṃdhatoyena gāyatryā setuṃ saṃpūjya mokṣayet |
kayāneti ca mantreṇa āpyāyasveti vai ṛcā ||4||
dadyādgandhādikaṃ śrīśca te lakṣmīriti candanam |
dūrvāmantreṇa dūrvāśca phalamantreṇa vai phalam ||5||
śannodevīti mantreṇa dadyātkuśapavitrakam |
surāsureti mantreṇa pradadyādvastrayugmakam ||6||
añjanālaktakaṃ kuryānmanonnā iti saṃpaṭhan|
kuryācchrāddhaṃ paradine vasudhārāpuraḥsaram ||7||
varayedatha ācāryaṃ hotāraṃ nṛvaraścaret |
pātradvayaṃ vidhātavyaṃ sadasyācāryameva ca ||8||
setuyāge vidhātavyaṃ tathā dhānyācalepi ca |
sahasrahome vaikaṃ tu vivāhe brahmaṛtvijau ||9||
yajedenaṃ kṛte mauliyāgārthaṃ yāgamaṃḍapam |
vedimāvāhayetpūrvaṃ maṃḍapaṃ pratipūjayet ||10||
vighnagrahāṃ̐llokapālānsarvasiddhipradāyakān|
sthaṃḍile sarvatobhadre śeṣaṃ viṣṇuṃ pradarśayet ||11||
tatraiva tu varāhākhyaṃ pratītamṛtviguttamam |
sthālīpākena juhuyādaṣṭāviṃśatikatrayam ||12||
ājyena tu varāhasya homapañcakamīritam |
tatastilayavenaiva ekaikāmāhutiṃ kramāt ||13||
baliṃ dadyātpṛthagrūpaṃ śeṣayedvidhipūrvakam |
piṣṭakānnaṃ ghṛtānnaṃ ca vistare vā guḍaudanam ||14||
māṣabhaktaṃ tu lokāya pṛthivyai paramānnakam |
vākyapūrvaṃ sṛjeddhīro vākyaprakaraṇaṃ śṛṇu ||15||
(oṃ̐ adyetyādi ekaviṃśatikulasya
viśiṣṭasvargaprāptaya imaṃ setuṃ saṃkramasametaṃ
viṣṇudaivataṃ surapūjitaṃ vidhivadvāsudevasya
prītaye:'hamutsṛje |)
baddhāṃñjaliḥ paṭhenmantraṃ kuryācca vidhivattataḥ |
picchile patitānāṃ ca udgatenāṅgabhaṅgataḥ |
pratiṣṭhite dharmasetau dharmo me syānna pātakam ||16||
setorasya prabandhasya śraddhayā parayā yutaḥ |
ye cātra prāṇinaḥ santi sarveṣāṃ prāṇadhārakāḥ ||17||
vedāgamena yatpuṇyaṃ kathitaṃ setubandhane |
tatpuṇyaṃ tu mayā deva pātheye hi samarpitam ||18||
yūpaṃ dadyāditi mantreṇa ante cāpi tathā dhvajān |
vidhivaddakṣiṇāṃ dadyātkulāni nava pañca vā ||19||
pūrṇāṃ dattvā savitre:'rghyaṃ dattvā ca svagṛhaṃ vrajet |

अनातपे क्षुद्रसेतोः प्रतिष्ठां विधिवच्चरेत् ॥२०॥	anātape kṣudrasetoḥ pratiṣṭhāṃ vidhivaccaret ||20||
पूर्वं च दधिवासं च प्रभाते विप्रभोजनम् ।	pūrvaṃ ca dadhivāsaṃ ca prabhāte viprabhojanam |
सेतुमध्यं ततो गत्वा गन्धादीन्विधिवच्चरेत् ॥२१॥	setumadhyaṃ tato gatvā gandhādīnvidhivaccaret ||21||
विष्णुं शिवं हुताशं च एककुण्डे समर्चयेत् ।	viṣṇuṃ śivaṃ hutāśaṃ ca ekakuṇḍe samarcayet |
वास्तोष्पतिं यजेत्तत्र होमं तिलयवेन तु ॥२२॥	vāstoṣpatiṃ yajettatra homaṃ tilayavena tu ||22||
कुर्यादेकैकशो विप्रा अष्टा विंशतिसंख्यया ।	kuryādekaikaśo viprā aṣṭā viṃśatisaṃkhyayā |
उत्सृज्य दापयेद्धूपं ध्वजवर्ज्यं हि सत्तमाः ।	utsṛjya dāpayeddhūpaṃ dhvajavarjyaṃ hi sattamāḥ |
ज्ञातिभिः सह भुञ्जीत कृतकृत्योऽभिधीयते ॥२३॥	jñātibhiḥ saha bhuñjīta kṛtakṛtyo:'bhidhīyate ||23||

इति श्रीभविष्ये महा पुराणे मध्यमपर्वणि तृतीयभागे षोडशोऽध्यायः ॥१६॥

iti śrībhaviṣye mahā purāṇe madhyamaparvaṇi tṛtīyabhāge ṣoḍaśo:'dhyāyaḥ ||16||

भविष्यपुराणम् ॥२॥ मध्यम पर्व ॥३॥ अध्यायः ॥१७॥	bhaviṣyapurāṇam ||2|| madhyama parva ||3|| adhyāyaḥ ||17||
अत्र गम्यताम्: सञ्चरणम् अन्वेषणम्	atra gamyatām: sañcaraṇam anveṣaṇam
गोप्रचारविधिवर्णनम्	gopracāravidhivarṇanam
सूत उवाच ।	sūta uvāca |
तत्र दंडे च विप्रेन्द्राश्चतुरस्रे समंततः ।	tatra daṃḍe ca viprendrāścaturasre samaṃtataḥ |
षष्टिहस्तमितां भूमिं तस्य पूर्णां मनोरमाम् ॥१॥	ṣaṣṭihastamitām bhūmiṃ tasya pūrṇāṃ manoramām ||1||
प्रचारार्थं गवां चैव यो दद्यात्सुसमाहितः ।	pracārārthaṃ gavāṃ caiva yo dadyātsusamāhitaḥ |
षष्टिवर्षसहस्राणि रुद्रलोके महीयते ॥२॥	ṣaṣṭivarṣasahasrāṇi rudraloke mahīyate ||2||
तदर्धं च तदर्धं च तदर्धं वा समुत्सृजेत् ।	tadardhaṃ ca tadardhaṃ ca tadardhaṃ vā samutsṛjet |
यो दद्यात्केवलां भूमिं कन्यां दासीं तथा वृषम् ॥३॥	yo dadyātkevalāṃ bhūmiṃ kanyāṃ dāsīṃ tathā vṛṣam ||3||
अलंकारं विना धेनुं फलस्यार्धं प्रकीर्तितम्।	alaṃkāraṃ vinā dhenuṃ phalasyārdhaṃ prakīrtitam|
अमण्डपे शुभे स्थाने शर्करादिविवर्जिते ॥४॥	amaṇḍape śubhe sthāne śarkarādivivarjite ||4||
द्विहस्तवेदिकामध्ये प्रकुर्यात्सेतुमंडपम्।	dvihastavedikāmadhye prakuryātsetumaṃḍapam|
तत्र संपूजयेद्भद्रं ब्रह्माणं च शचीपतिम् ॥५॥	tatra saṃpūjayedbhadraṃ brahmāṇaṃ ca śacīpatim ||5||
गणेशं क्षेत्रपालं च शेषं चैव दिगीश्वरान् ।	gaṇeśaṃ kṣetrapālaṃ ca śeṣaṃ caiva digīśvarān |
पञ्चोपचारैर्विधिवत्पूजयेत्पायसादिना ॥६॥	pañcopacārairvidhivatpūjayetpāyasādinā ||6||
स्थालीपाकेन जुहुयादन्ते वै विप्रभोजनम् ।	sthālīpākena juhuyādante vai viprabhojanam |
अत्र यागे श्राद्धवर्ज्यं पूर्वेद्युरधिवासयेत् ॥७॥	atra yāge śrāddhavarjyaṃ pūrvedyuradhivāsayet ||7||
त्र्यम्बकेनैव मंत्रेण भूमिं संस्थाप्य पूजयेत् ।	tryambakenaiva maṃtreṇa bhūmiṃ saṃsthāpya pūjayet |
तद्विष्णोरिति मंत्रेण गन्धतैलं सचन्दनम् ॥८॥	tadviṣṇoriti maṃtreṇa gandhatailaṃ sacandanam ||8||
प्रदद्यादसुनीतेति पुनस्तु नैव स्थापयेत् ।	pradadyādasunīteti punastu naiva sthāpayet |
पञ्चगव्येन च पुनः श्रीश्चतेति च पुष्पकम् ॥९॥	pañcagavyena ca punaḥ śrīścateti ca puṣpakam ||9||
एवं यूपस्य च तथा अधिगृह्णाति मंत्रकम् ।	evaṃ yūpasya ca tathā adhigṛhṇāti maṃtrakam |
गन्धद्वारेति गन्धेन अंशुनातेति तैलकम् ॥१०॥	gandhadvāreti gandhena aṃśunāteti tailakam ||10||
सुरासुरेति कुसुमं दूर्वामन्त्रेण दूर्विकाम् ।	surāsureti kusumaṃ dūrvāmantreṇa dūrvikām |
प्रभाते पूजयेद्देवान्रुद्रमुद्दिश्य होमयेत् ॥११॥	prabhāte pūjayeddevānrudramuddiśya homayet ||11||
स्थालीपाकेन विधिना अन्येषां पूर्ववच्चरेत् ।	sthālīpākena vidhinā anyeṣāṃ pūrvavaccaret |
उत्सृज्यारोपयेद्दीपं स्थिरो भवेति वै ऋचा ॥१२॥	utsṛjyāropayeddīpaṃ sthiro bhaveti vai ṛcā ||12||
तंत्रेण निर्मितं कुर्यात्सकलं च त्रिहस्तकम् ।	taṃtreṇa nirmitaṃ kuryātsakalaṃ ca trihastakam |
हस्तैकं प्रापयेन्मध्ये क्षेत्रे चैव विशेषतः ॥१३॥	hastaikaṃ prāpayenmadhye kṣetre caiva viśeṣataḥ ||13||
स्थापयेत्तत्र मन्त्रेण पञ्चगव्येन यत्नतः ।	sthāpayettatra mantreṇa pañcagavyena yatnataḥ |
मधुवातेति मधुना आप्यायस्वेति वै दधि ॥१४॥	madhuvāteti madhunā āpyāyasveti vai dadhi ||14||
तद्विष्णोरिति मन्त्रेण घटतोयैरनन्तरम् ।	tadviṣṇoriti mantreṇa ghaṭatoyairanantaram |
पृथिवीं च वराहं च कूर्ममाधवशक्तिकान् ॥१५॥	pṛthivīṃ ca varāhaṃ ca kūrmamādhavaśaktikān ||15||
वास्तोष्पतिं च विष्णुं च यूपे संपूजयेत्क्रमात्।	vāstoṣpatiṃ ca viṣṇuṃ ca yūpe saṃpūjayetkramāt|
दद्यादर्घ्यं च विवरे गर्ते होमं विवर्जयेत् ॥१६॥	dadyādarghyaṃ ca vivare garte homaṃ vivarjayet ||16||
अर्घ्यपात्रे च दुष्टे च हस्तेनोत्सृज्य सत्तमाः ।	arghyapātre ca duṣṭe ca hastenotsṛjya sattamāḥ |
(ॐ अद्येत्यादि गोब्राह्मणसर्वसत्त्वेभ्यः पर्यटनार्थाय	(oṁ adyetyādi gobrāhmaṇasarvasattvebhyaḥ paryaṭanārthāya
इमां भूमिं सुपूजितां विष्णुदैवतां गोप्रचाररूपिणीं	imāṃ bhūmiṃ supūjitāṃ viṣṇudaivatāṃ gopracārarūpiṇīṃ
श्रुतिस्मृत्याद्युक्तफलप्राप्तयेऽहमुत्सृजे ।)	śrutismṛtyādyuktaphalaprāptaye:'hamutsṛje |)
शिवलोकस्थिता गावः सर्वदेवैः सुपूजिताः ।	śivalokasthitā gāvaḥ sarvadevaiḥ supūjitāḥ |
एवं निवेदयेद्विप्रो गोप्रचारं समाहितः ।	evaṃ nivedayedvipro gopracāraṃ samāhitaḥ |
स मुक्तः सर्वपापेभ्यो विष्णुलोके महीयते ॥१७॥	sa muktaḥ sarvapāpebhyo viṣṇuloke mahīyate ||17||
यावंति तृणगुल्मानि संति भूमौ शुभानि च ।	yāvaṃti tṛṇagulmāni saṃti bhūmau śubhāni ca |
तावद्वर्षसहस्राणि स्वर्गलोके महीयते ॥१८॥ ।	tāvadvarṣasahasrāṇi svargaloke mahīyate ||18|| |

इति श्रीभविष्ये महापुराणे तृतीयभागे गोप्रचारविधौ सप्तदशोऽध्यायः ॥१७॥

iti śrībhaviṣye mahāpurāṇe tṛtīyabhāge gopracāravidhau saptadaśo:'dhyāyaḥ ||17||

भविष्यपुराणम् ॥२॥ मध्यम पर्व ॥३॥ अध्यायः ॥१८॥	bhaviṣyapurāṇam ||2|| madhyama parva ||3|| adhyāyaḥ ||18||
अत्र गम्यताम्: सञ्चरणम् अन्वेषणम्	atra gamyatām: sañcaraṇam anveṣaṇam
दिनैकसाध्यप्रतिष्ठाविधानवर्णनम्	dinaikasādhyapratiṣṭhāvidhānavarṇanam
सूत उवाच ।	sūta uvāca |
कलौ चैकाहसाध्येन प्रतिष्ठामल्पवित्तवान् ।	kalau caikāhasādhyena pratiṣṭhāmalpavittavān |
सद्योधिवासमाज्येन प्रकुर्यात्तांत्रिकोत्तमः ॥१॥	sadyodhivāsamājyena prakuryāttāṃtrikottamaḥ ||1||
उत्तरं तु गते हंसे अतीते चोत्तरायणे ।	uttaraṃ tu gate haṃse atīte cottarāyaṇe |
शरत्काले व्यतीते तु वसंते यज्ञमारभेत् ॥२॥	śaratkāle vyatīte tu vasaṃte yajñamārabhet ||2||
नारायणादिमूर्तीनां द्वात्रिंशद्भेद एव तु ।	nārāyaṇādimūrtīnāṃ dvātriṃśadbheda eva tu |
प्रतिष्ठां प्रतिमानां च गजास्यादींश्च सत्तमाः ॥३॥	pratiṣṭhāṃ pratimānāṃ ca gajāsyādīṃśca sattamāḥ ||3||
नित्यं निर्वर्त्य मतिमान्कुर्यादभ्युदयं ततः ।	nityaṃ nirvartya matimānkuryādabhyudayaṃ tataḥ |
विप्रान्संभोजयेद्वाथ ततो यागगृहं व्रजेत् ॥४॥	viprānsaṃbhojayedvātha tato yāgagṛhaṃ vrajet ||4||
गणेश ग्रहदिक्पालान्प्रतिकुंभेषु पूजयेत् ।	gaṇeśa grahadikpālānpratikuṃbheṣu pūjayet |
स्थंडिले पूजयेद्विष्णुं परिवारगणं यजेत् ॥५॥	sthaṃḍile pūjayedviṣṇuṃ parivāragaṇaṃ yajet ||5||
स्नापयेत्प्रथमं देवं तोयैः पञ्चविधैरपि ।	snāpayetprathamaṃ devaṃ toyaiḥ pañcavidhairapi |
पञ्चामृतैः पञ्चगव्यैः पंचमृत्पिण्डकैरपि ॥६॥	pañcāmṛtaiḥ pañcagavyaiḥ paṃcamṛtpiṇḍakairapi ||6||
तिलतैलैश्च स्नेहैश्च कषायैरपि सत्तमाः ।	tilatailaiśca snehaiśca kaṣāyairapi sattamāḥ |
पञ्चपुष्पोदकैर्वाथ त्रिपदैरपि सत्तमाः ॥७॥	pañcapuṣpodakairvātha tripadairapi sattamāḥ ||7||
तुलसीकुसुमापुष्पपत्राण्याहुस्त्रिपत्रकम् ।	tulasīkusumāpuṣpapatrāṇyāhustripatrakam |
पञ्चकाम्रशमीपद्मकरवीरं च पंचकम् ॥८॥	pañcakāmraśamīpadmakaravīraṃ ca paṃcakam ||8||
मृत्तिका करिदंतस्य तथाश्वखुरमृत्तिका ।	mṛttikā karidaṃtasya tathāśvakhuramṛttikā |
गोमूत्रं गोमयं क्षीरं दधि सर्पिस्तु पंचमम् । ॥९॥	gomūtraṃ gomayaṃ kṣīraṃ dadhi sarpistu paṃcamam | ||9||
कुर्यात्प्राणप्रतिष्ठां च होमं कुर्याद्यथाविधि ।	kuryātprāṇapratiṣṭhāṃ ca homaṃ kuryādyathāvidhi |
दक्षिणां विधिवद्दद्यात्पूर्णां तु तदनंतरम् ॥१०॥	dakṣiṇāṃ vidhivaddadyātpūrṇāṃ tu tadanaṃtaram ||10||

इति श्रीभविष्ये महापुराणे मध्यम पर्वणि तृतीयभागेऽष्टादशोऽध्यायः ॥१८॥

iti śrībhaviṣye mahāpurāṇe madhyama parvaṇi tṛtīyabhāge:'ṣṭādaśo:'dhyāyaḥ \|\|18\|\|

भविष्यपुराणम् ॥२॥ मध्यम पर्व ॥३॥ अध्यायः ॥१९॥
अत्र गम्यताम्: सञ्चरणम् अन्वेषणम्
देवादिप्रतिष्ठावर्णनम्
सूत उवाच ।
अतः परं तु विप्रेन्द्राः काल्यादीनां तथैव च ।
अधिवास्य च पूर्वेद्युः श्राद्धमभ्युदयात्मकम् ॥१॥
प्रथमे जलजैः स्नानं पञ्चगव्यैरनंतरम् ।
पूर्ववच्च विधानेन कुंभे दुर्गां समर्चयेत् ॥२॥
पञ्चामृतैः पञ्चगव्यैः करीषशतधारया ।
श्रीबिल्वे पूजयेद्देवीं दद्यात्प्राणमनंतरम् ॥३॥
बिल्वपत्रैः फलैर्वापि दद्याच्चापि शताहुतीः ।
एकैकशस्तु सर्वेषां दद्यात्काञ्चन दक्षिणाम् ॥४॥
प्रतिमां कालिकायाश्च तारायाश्च पृथक्पृथक् ।
ग्राह्यं विनार्चयेद्विप्राः पञ्चपञ्चशतैरपि ॥५॥
भोजयेत्स्नापयेद्देवो गंधतोयैर्दिनत्रयम् ।
ताम्रकुंभेऽर्चयेद्देवीं त्रिदिनं प्रातरेव हि ॥६॥
समीरणं ततो दद्यात्पेटिकायां निवेशयेत् ।
ततोऽपि गन्धतोयैश्च स्नापयेत्कन्यकादिभिः। ॥७॥
ततो वै चाष्टमदिने रात्रावपि प्रपूजयेत् ।
पशुदानं प्रकर्तव्यमग्निकार्यं च पायसैः ॥८॥
शिवलिङ्गप्रतिष्ठां च वक्ष्ये तंत्रमतं यथा ।
त्रिविप्रं भोजयेद्विप्रा अधिवास्यं विशेषतः ॥९॥
नित्यं समाप्य च पुनः कुर्यादभ्युदयं ततः ।
आचार्यं वरयेत्प्रातः स्नापयेत्पूर्ववर्त्मना ॥१०॥
परिवारगणैः सार्द्धमर्चयेत्तदनंतरम् ।
दद्यात्समीरणं पश्चादग्निकार्यं समाचरेत् ॥११॥
तिलहेममयीं गां च दद्याद्गां च विधानतः ।
न नाम न च गोत्रं च होमकर्मणि सर्वदा ॥१२॥
पूर्णिमायां विशेषेण नान्येषां च कथंचन ।
होमांते वसुधारां च कुंभे दत्त्वा विधानतः ॥१३॥
त्रिहस्तचरकायं च हस्तैकं चतुर्हस्तके ।
शालशमशिलायाश्च प्रतिष्ठां विधिवच्चरेत् ॥१४॥
सद्योधिवासयेद्देवं द्वादश्यां स्नापयेदथ ।
रत्नतोयैः परिमलैस्त्रिगंधैः पंचपल्लवैः ॥१५॥
कुंभे प्रजापतिं स्थाप्य श्वेताब्जं नवनाभके ।
नवदुर्गोक्तमार्गेण पूजयेत्परमेश्वरम् ॥१६॥
चक्रस्वरूपतो ज्ञेयं प्रदद्याच्च समीरणम् ।
आनीय ताम्रभांडे च त्रिकालं प्रतिपूजयेत् ॥१७॥
पायसान्नैरुत्पलैर्वा पङ्कजैर्वापि होमयेत् ।
सकाञ्चनं वस्त्रयुग्मं प्रद द्याद्भूरिदक्षिणम् ॥१८॥
श्रीसूर्यस्य गणेशस्य विरिञ्चेश्चापि सत्तमाः ।
वटवृक्षांतिकं गत्वा स्थापयेद्वरुणं ततः ॥१९॥
रक्ताब्जे पूजयेत्सूर्यं परिवारसमन्वितम् ।
अष्टाविंशतिभिर्द्दत्त्वा दद्यात्प्राणमनंतरम् ॥२०॥
एकाहमथवाकाशे गुप्तं कृत्वा दिनत्रयम् ।
त्र्यहादेव पुनः पूजां पुनर्होमं समाचरेत् ॥२१॥
पुनश्च भोजयेद्विप्रान्दद्यात्काञ्चनदक्षिणाम् ।
वाराह्यास्त्रिपुरायाश्च नारिकेलोदकैरपि ॥२२॥

bhaviṣyapurāṇam ||2|| madhyama parva ||3|| adhyāyaḥ ||19||
atra gamyatām: sañcaraṇam anveṣaṇam
devādipratiṣṭhāvarṇanam
sūta uvāca |
ataḥ paraṃ tu viprendrāḥ kālyādīnāṃ tathaiva ca |
adhivāsya ca pūrvedyuḥ śrāddhamabhyudayātmakam ||1||
prathame jalajaiḥ snānaṃ pañcagavyairanaṃtaram |
pūrvavacca vidhānena kuṃbhe durgāṃ samarcayet ||2||
pañcāmṛtaiḥ pañcagavyaiḥ karīṣaśatadhārayā |
śrībilve pūjayeddevīṃ dadyātprāṇamanaṃtaram ||3||
bilvapatraiḥ phalairvāpi dadyāccāpi śatāhutīḥ |
ekaikaśastu sarveṣāṃ dadyātkāñcana dakṣiṇām ||4||
pratimāṃ kālikāyāśca tārāyāśca pṛthakpṛthak |
grāhyaṃ vinārcayedviprāḥ pañcapañcaśatairapi ||5||
bhojayetsnāpayeddevo gaṃdhatoyairdinatrayam |
tāmrakuṃbhe:'rcayeddevīṃ tridinaṃ prātareva hi ||6||
samīraṇaṃ tato dadyātpeṭikāyāṃ niveśayet |
tato:'pi gandhatoyaiśca snāpayetkanyakādibhiḥ| ||7||
tato vai cāṣṭamadine rātrāvapi prapūjayet |
paśudānaṃ prakartavyamagnikāryaṃ ca pāyasaiḥ ||8||
śivaliṅgapratiṣṭhāṃ ca vakṣye taṃtramataṃ yathā |
trivipraṃ bhojayedviprā adhivāsyaṃ viśeṣataḥ ||9||
nityaṃ samāpya ca punaḥ kuryādabhyudayaṃ tataḥ |
ācāryaṃ varayetprātaḥ snāpayetpūrvavartmanā ||10||
parivāragaṇaiḥ sārddhamarcayettadanaṃtaram |
dadyātsamīraṇaṃ paścādagnikāryaṃ samācaret ||11||
tilahemamayīṃ gāṃ ca dadyādgāṃ ca vidhānataḥ |
na nāma na ca gotraṃ ca homakarmaṇi sarvadā ||12||
pūrṇimāyāṃ viśeṣeṇa nānyeṣāṃ ca kathaṃcana |
homāṃte vasudhārāṃ ca kuṃbhe dattvā vidhānataḥ ||13||
trihastacarakāyaṃ ca hastaikaṃ caturhastake |
śālaśamaśilāyāśca pratiṣṭhāṃ vidhivaccaret ||14||
sadyodhivāsayeddevaṃ dvādaśyāṃ snāpayedatha |
ratnatoyaiḥ parimalaistrigaṃdhaiḥ paṃcapallavaiḥ ||15||
kuṃbhe prajāpatiṃ sthāpya śvetābjaṃ navanābhake |
navadurgoktamārgeṇa pūjayetparameśvaram ||16||
cakrasvarūpato jñeyaṃ pradadyācca samīraṇam |
ānīya tāmrabhāṃḍe ca trikālaṃ pratipūjayet ||17||
pāyasānnairutpalairvā paṅkajairvāpi homayet |
sakāñcanaṃ vastrayugmaṃ prada dyādbhūridakṣiṇam ||18||
śrīsūryasya gaṇeśasya viriñceścāpi sattamāḥ |
vaṭavṛkṣāṃtikaṃ gatvā sthāpayedvaruṇaṃ tataḥ ||19||
raktābje pūjayetsūryaṃ parivārasamanvitam |
aṣṭāviṃśatibhirddattvā dadyātprāṇamanaṃtaram ||20||
ekāhamathavākāśe guptaṃ kṛtvā dinatrayam |
tryahādeva punaḥ pūjāṃ punarhomaṃ samācaret ||21||
punaśca bhojayedviprāndadyātkāñcanadakṣiṇām |
vārāhyāstripurāyāśca nārikelodakairapi ||22||

स्थापयेद्वा विधानेन सिन्दूराद्यैः समर्चयेत् ।	sthāpayedvā vidhānena sindūrādyaiḥ samarcayet |
दद्यात्समीरणं पश्चात्पुनः पूजां च होमयेत् ॥२३॥	dadyātsamīraṇaṃ paścātpunaḥ pūjāṃ ca homayet ||23||
पशुज्ञानं च कर्तव्यं षण्मासैः पञ्चमोदकैः ।	paśujñānaṃ ca kartavyaṃ ṣaṇmāsaiḥ pañcamodakaiḥ |
कुमारीं भोजयेद्रात्रौ दद्यात्काञ्चन दक्षिणाम् ॥२४॥	kumārīṃ bhojayedrātrau dadyātkāñcana dakṣiṇām ||24||
प्रतिमां भुवनेशीं च महामायाम्बिकामपि ।	pratimāṃ bhuvaneśīṃ ca mahāmāyāmbikāmapi |
कामाक्षीं च ततो देवीमिन्द्राक्षीं चापराजिताम् ॥२५॥	kāmākṣīṃ ca tato devīmindrākṣīṃ cāparājitām ||25||
पूर्वेद्यू रात्रिसमये पिष्ट काष्टौ निवेदयेत् ।	pūrvedyū rātrisamaye piṣṭa kāṣṭau nivedayet |
अष्टौ निर्माणयेत्पश्चाद्बलिं चाष्टौ विधानवित् ॥२६॥	aṣṭau nirmāṇayetpaścādbaliṃ cāṣṭau vidhānavit ||26||
परिवारगणैः सार्द्धं पूजयेत्प्रयतः सुधीः ।	parivāragaṇaiḥ sārddhaṃ pūjayetprayataḥ sudhīḥ |
समीरणं ततो दद्याच्छिवं सूर्यं यजेत्पुनः ॥२७॥	samīraṇaṃ tato dadyācchivaṃ sūryaṃ yajetpunaḥ ||27||
पायसान्नैश्च जुहुयात्त्रिदिनं लिपिपूजनम् ।	pāyasānnaiśca juhuyāttridinaṃ lipipūjanam |
कुमारीपूजनं कुर्यादग्निकार्यं दिनत्रयम् ॥२८॥	kumārīpūjanaṃ kuryādagnikāryaṃ dinatrayam ||28||
पशुदानं च कर्तव्यं विभवे सति सत्तमाः ।	paśudānaṃ ca kartavyaṃ vibhave sati sattamāḥ |
रात्रौ जागरणं कुर्यान्मठोत्सवपुरःसरम् ॥२९॥	rātrau jāgaraṇaṃ kuryānmaṭhotsavapuraḥsaram ||29||

इति श्रीभविष्ये महापुराणे मध्यमपर्वणि तृतीयभागे एकोनविंशोऽध्यायः ॥१९॥

iti śrībhaviṣye mahāpurāṇe madhyamaparvaṇi tṛtīyabhāge ekonaviṃśo:'dhyāyaḥ ||19||

भविष्यपुराणम् ॥२॥ मध्यम पर्व ॥३॥ अध्यायः ॥२०॥
अत्र गम्यताम्: सञ्चरणम् अन्वेषणम्
ग्रहोपद्रवोत्पातशान्तिवर्णनम्
सूत उवाच ।
दुर्निमित्तान्यथो वक्ष्ये श्रृण्वंतु मुनिसत्तमाः ।
यस्य ये ग्रहदोषाः स्युस्तेषां शांतिं यथाक्रमात् ॥१॥
दिव्यंतरिक्षे भौमे चेत्येवं त्रिः परिकीर्तितम् ।
ग्रहर्क्षाद्यैः कृतं दिव्यमान्तरिक्षं निबोध मे ॥२॥
उल्काहितो दिशो दाहः परिवेषस्तथैव च ।
जलाशयानां वै कृत्यं भौमं तदपि कीर्तितम् ॥३॥
भौमं चाल्पफलं ज्ञेयं दिव्यान्तरिक्षमेव च ।
सप्ताहमफलं दद्याद्दैवं चापि च तत्क्षणात् ॥४॥
देवानां हसनं चैव कल्कनं रुधिरस्रवः ।
अकस्माद्व्यसनं तत्र यत्र निर्घातनिर्दयः ।
सर्पाद्यारोहणं चैव दैवं तदपि कीर्तितम् ॥५॥
ततो मेघात्समुत्पन्ना यदि वृष्टिः शिलातले ।
सप्ताहाभ्यंतरे जीवमुत्पन्नं निष्फलं भवेत् ॥६॥
एकराशिस्थिताः पापाः शनिभौमदिवाकराः ।
पृथ्वी धूमाकुला तत्र रुदंति बहवो जनाः ॥७॥
अभिचारं गते जीवे शनौ च तत्र नागते ।
तत्र पश्यति राजेन्द्रः को धरां धारयिष्यति ॥८॥
सूर्यमपश्यनो द्वंद्वं दिग्दाहश्च तथैव च ।
दर्शनं धूमकेतोश्च नक्षत्रे धूमदर्शनम् ॥९॥
भूकम्प एव मासे च एकमासे तथा दिने ।
राज्ञो जन्मदिने वाथ शक्रचापं दिनांतरे ॥१०॥
दर्शनं खरवातस्य ग्रहयुद्धस्य दर्शनम् ।
मासत्रये तु ग्रहणमुल्कापातप्रपातनम् ॥११॥
आकाशेऽप्यथ भूमौ च तत्र मण्डूकमेव च ।
हरिद्रावृष्टिः पाषाणे सिंहबिल्वाकृतिर्यदि ।
दर्शने राष्ट्रदुर्भिक्षमकरं नृपतिक्षयः ॥१२॥
चैत्रे कुम्भे नदीवेगदर्शने विप्लवो भवेत् ।
अर्क स्याद्भुतमेतद्धि स्रुग्युक्तं श्रपयेच्चरुम् ॥१३॥
आकृष्णेनेति मन्त्रेण अथ वार्केण यत्नतः ।
प्रासादतोरणं तत्र द्वारं प्राकारवेश्म च ॥१४॥
धान्यसारं गवां सारं कूपे कुम्भप्रदर्शनम् ।
आदित्यस्याद्भुतं विद्यात्कमलं जुहुयात्ततः ॥१५॥
सहस्रं जुहुयाद्वाथ ततः शांतिर्भवेद्ध्रुवम् ।
विकृताः पक्षिणश्चैव पांडुकपोतकास्ततः ॥१६॥
श्वेतोलूको बृहंश्चैव द्रोणकाकश्च कोकिलः ।
क्रौंचश्च वर्द्धनी चैव निपतंति गृहे यदि ॥१७॥
गृहे तस्य महोत्पातो भविष्यति न संशयः ।
स्थूलभङ्गप्रग्रहणं प्ररोहणमथापि वा ॥१८॥
हाराः कटकटायंते जातस्य दंतसम्भवः ।
हसता देवतानां च गात्रे स्वेदश्च जायते ।
सर्पमण्डूकप्रसवः कुंभे वापि क्वचिद्भवेत् ॥१९॥
निमित्तान्येवमादीनि जायंते यस्य वेश्मनि ।
षड्भिर्मासैश्च म्रियते गृहिणी च शुभा च या ॥२०॥
अशनिः पतते यत्र गृहे वज्रं च पादपे ।

bhaviṣyapurāṇam ||2|| madhyama parva ||3|| adhyāyaḥ ||20||
atra gamyatām: sañcaraṇam anveṣaṇam
grahopadravotpātaśāntivarṇanam
sūta uvāca |
durnimittānyatho vakṣye śrṇvaṃtu munisattamāḥ |
yasya ye grahadoṣāḥ syusteṣāṃ śāṃtiṃ yathākramāt ||1||
divyaṃtarikṣe bhaume cetyevaṃ triḥ parikīrtitam |
graharkṣādyaiḥ kṛtaṃ divyamāntarikṣaṃ nibodha me ||2||
ulkāhito diśo dāhaḥ pariveṣastathaiva ca |
jalāśayānāṃ vai kṛtyaṃ bhaumaṃ tadapi kīrtitam ||3||
bhaumaṃ cālpaphalaṃ jñeyaṃ divyāntarikṣameva ca |
saptāhamaphalaṃ dadyāddaivaṃ cāpi ca tatkṣaṇāt ||4||
devānāṃ hasanaṃ caiva kalkanaṃ rudhirasravaḥ |
akasmādvyasanaṃ tatra yatra nirghātanirdayaḥ |
sarpādyārohaṇaṃ caiva daivaṃ tadapi kīrtitam ||5||
tato meghātsamutpannā yadi vṛṣṭiḥ śilātale |
saptāhābhyaṃtare jīvamutpannaṃ niṣphalaṃ bhavet ||6||
ekarāśisthitāḥ pāpāḥ śanibhaumadivākarāḥ |
pṛthvī dhūmākulā tatra rudaṃti bahavo janāḥ ||7||
abhicāraṃ gate jīve śanau ca tatra nāgate |
tatra paśyati rājendraḥ ko dharāṃ dhārayiṣyati ||8||
sūryamapaśyano dvaṃdvaṃ digdāhaśca tathaiva ca |
darśanaṃ dhūmaketośca nakṣatre dhūmadarśanam ||9||
bhūkampa eva māse ca ekamāse tathā dine |
rājño janmadine vātha śakracāpaṃ dināṃtare ||10||
darśanaṃ kharavātasya grahayuddhasya darśanam |
māsatraye tu grahaṇamulkāpātaprapātanam ||11||
ākāśe:'pyatha bhūmau ca tatra maṇḍūkameva ca |
haridrāvṛṣṭiḥ pāṣāṇe siṃhabilvākṛtiryadi |
darśane rāṣṭradurbhikṣamakaraṃ nṛpatikṣayaḥ ||12||
caitre kumbhe nadīvegadarśane viplavo bhavet |
arka syādbhutametaddhi srugyuktaṃ śrapayeccarum ||13||
ākṛṣṇeneti mantreṇa atha vārkeṇa yatnataḥ |
prāsādatoraṇaṃ tatra dvāraṃ prākāraveśma ca ||14||
dhānyasāraṃ gavāṃ sāraṃ kūpe kumbhapradarśanam |
ādityasyādbhutaṃ vidyātkamalaṃ juhuyāttataḥ ||15||
sahasraṃ juhuyādvātha tataḥ śāṃtirbhaveddhruvam |
vikṛtāḥ pakṣiṇaścaiva pāṃḍukapotakāstataḥ ||16||
śvetolūko bṛhaṃścaiva droṇakākaśca kokilaḥ |
krauṃcaśca varddhanī caiva nipataṃti gṛhe yadi ||17||
gṛhe tasya mahotpāto bhaviṣyati na saṃśayaḥ |
sthūlabhaṅgapragrahaṇaṃ prarohaṇamathāpi vā ||18||
hārāḥ kaṭakaṭāyaṃte jātasya daṃtasambhavaḥ |
hasatā devatānāṃ ca gātre svedaśca jāyate |
sarpamaṇḍūkaprasavaḥ kuṃbhe vāpi kvacidbhavet ||19||
nimittānyevamādīni jāyaṃte yasya veśmani |
ṣaḍbhirmāsaiśca mriyate gṛhiṇī ca śubhā ca yā ||20||
aśaniḥ patate yatra gṛhe vajraṃ ca pādape |

शुक्ला वह्निस्फुलिंगाश्च तस्य विद्धि महद्भयम् ॥२१॥
खर्जूर उदरावर्ते निकोचगरलेऽपि च ।
फलिवृक्षे तिन्दुके च यत्र निर्जायते क्वचित् ॥२२॥
उद्याने देवगेहे च स्वगृहे चैत्यवृक्षके ।
कुर्यादादित्यवारे वा अयुतं तिलपायसम् ।
ततः शांतिर्भवेदाशु धेनुं दद्याच्च दक्षिणाम् ॥२३॥
पायसं तिलमुद्गौ च पुष्पं वा तालवृन्तकम् ।
इक्षुमोदकपिण्याकाञ्जुहुयाद्रविमुद्दिशन् ॥२४॥
सिंहासनं रथच्छत्रं ध्वजश्चामरभूषिते ।
अकस्माद्दृश्यते यत्र राज्ञो वान्यत्र कुत्रचित् ॥२५॥
नदयंति च सत्यस्योज्ज्वलनं स्त्रीपुरुषयोः ।
आगमस्य च दृष्ट्वैव भंगः कटकटायनम् ॥२६॥
उपरिष्टाद्भवेद्यस्य महोत्पातो भवेदयम् ।
चलत्वं चाधरस्यापि तथा कटकटायनम् ॥२७॥
रुदितं कोकिलस्यापि उलूकोप्यशुभं वदेत् ।
राजामात्यविनाशाय महीं च तत्सुतोऽपि वा ।
हस्तिनो मदयुक्ताश्च म्रियंते नात्र संशयः ॥२८॥
ताडीपूगादयो यत्र यमौ स्यातां प्रमादतः ।
गेही तत्र विनश्येत सदारः पुत्रसंयुतः ॥२९॥
बद्धपुष्पे यदा पुष्पं फलं वा यदि दृश्यते ।
अक्षतादर्शनात्तत्र सोमस्याद्भुतदर्शनम् ।
दधि मधु घृतं चैव जुहुयादयुतं द्विजाः ॥३०॥
पालाशं सोममुद्दिश्य सोमस्य च भवेद्दिने ।
इमंदेवा इति मंत्रेण सोमाय श्रपयेच्चरुम् ॥३१॥
उत्पतंति गृहे यस्य यवा माषाश्च पुष्कलाः ।
दधिक्षीराज्यपाकेषु रुधिरं दृश्यते यदि ॥३२॥
अकस्माद्गृहदाहस्तु अनग्निज्वलनं यथा ।
मेघहीना भवेद्विद्युद्वृषस्योद्गमनं तथा ॥३३॥
व्याधिलीना विनश्यंति निखिलाः पशुमानुषाः ।
एवं सर्वाणि भूतानि भवंत्यकारके ध्रुवम् ॥३४॥
राजामात्यविनाशाय गेहे गेही विनश्यति ।
प्राणनाशाय विप्रायाहुत्या च प्रभवंति हि ॥३५॥
दृष्ट्वा वाभद्रमत्युग्रं जुहुयादयुतं क्रमात् ।
दधिमधुघृतैर्युक्तं खादिरोदुम्बरेऽपि च ॥३६॥
अग्निर्मूर्द्धेंति मंत्रेण श्रपितं लोहितं चरुम् ।
त्रिविप्रान्भोजयेद्दद्याद्दक्षिणां लोहितं ततः ।
स्वर्णमंगारमुद्दिश्य ततः शांतिः प्रजायते ॥३७॥
पुष्पं वा पातयेद्यत्र फलं वापि तथैव च ।
दध्यन्नं च घृतैर्मिश्रं रौप्यं हिरण्यमेव च ॥३८॥
हस्त्यश्वमहिषा गावो दारापत्यधनानि च ।
तुष्टेनांगारकेणैव सर्वमेतत्प्रदीयताम्।
आंगारकेण मंत्रेण खादिरं चाक्षतैर्युतम्। ॥३९॥
दक्षिणां च यथाशक्ति दद्याद्विप्राय वा पुनः ।
लोहितं च बलिं दद्यात्ततः संपद्यते शुभम् ॥४०॥
धावंति चोर्ध्वपुच्छाश्च गृहे गावः स्वयं यदि ।
आरोहंति गृहं विप्राः सारमेयाश्च सूकराः ॥४१॥
गृहे यस्य भवंत्येते तस्य भार्या विनश्यति ।
सर्वेषां वा भवेन्मृत्युर्वंध्या गौर्वा प्रजायते ॥४२॥

śuklā vahnisphulimˌgāśca tasya viddhi mahadbhayam ||21||
kharjūra udarāvarte nikocagarale:'pi ca |
phalivṛkṣe tinduke ca yatra nirjāyate kvacit ||22||
udyāne devagehe ca svagṛhe caityavṛkṣake |
kuryādādityavāre vā ayutaṃ tilapāyasam |
tataḥ śāṃtirbhavedāśu dhenuṃ dadyācca dakṣiṇām ||23||
pāyasaṃ tilamudgau ca puṣpaṃ vā tālavṛntakam |
ikṣumodakapiṇyākāñjuhuyādravimuddiśan ||24||
siṃhāsanaṃ rathacchatraṃ dhvajaścāmarabhūṣite |
akasmāddṛśyate yatra rājño vānyatra kutracit ||25||
nadayaṃti ca satyasyojjvalanaṃ strīpuruṣayoḥ |
āgamasya ca dṛṣṭvaiva bhaṃgaḥ kaṭakaṭāyanam ||26||
upariṣṭādbhavedyasya mahotpāto bhavedayam |
calatvaṃ cādharasyāpi tathā kaṭakaṭāyanam ||27||
ruditaṃ kokilasyāpi ulūkopyaśubhaṃ vadet |
rājāmātyavināśāya mahīṃ ca tatsuto:'pi vā |
hastino madayuktāśca mriyaṃte nātra saṃśayaḥ ||28||
tāḍīpūgādayo yatra yamau syātāṃ pramādataḥ |
gehī tatra vinaśyeta sadāraḥ putrasaṃyutaḥ ||29||
baddhapuṣpe yadā puṣpaṃ phalaṃ vā yadi dṛśyate |
akṣatādarśanāttatra somasyādbhutadarśanam |
dadhi madhu ghṛtaṃ caiva juhuyādayutaṃ dvijāḥ ||30||
pālāśaṃ somamuddiśya somasya ca bhaveddine |
imaṃdevā iti maṃtreṇa somāya śrapayeccarum ||31||
utpataṃti gṛhe yasya yavā māṣāśca puṣkalāḥ |
dadhikṣīrājyapākeṣu rudhiraṃ dṛśyate yadi ||32||
akasmādgṛhadāhastu anagnijvalanaṃ yathā |
meghahīnā bhavedvidyudvṛṣasyodgamanaṃ tathā ||33||
vyādhilīnā vinaśyaṃti nikhilāḥ paśumānuṣāḥ |
evaṃ sarvāṇi bhūtāni bhavaṃtyakārake dhruvam ||34||
rājāmātyavināśāya gehe gehī vinaśyati |
prāṇanāśāya viprāyāhutyā ca prabhavaṃti hi ||35||
dṛṣṭvā vābhadramatyugraṃ juhuyādayutaṃ kramāt |
dadhimadhughṛtairyuktaṃ khādirodumbare:'pi ca ||36||
agnirmūddheṃti maṃtreṇa śrapitaṃ lohitaṃ carum |
triviprānbhojayeddadyāddakṣiṇām lohitaṃ tataḥ |
svarṇamaṃgāramuddiśya tataḥ śāṃtiḥ prajāyate ||37||
puṣpaṃ vā pātayedyatra phalaṃ vāpi tathaiva ca |
dadhyannaṃ ca ghṛtairmiśraṃ raupyaṃ hiraṇyameva ca ||38||
hastyaśvamahiṣā gāvo dārāpatyadhanāni ca |
tuṣṭenāṃgārakeṇaiva sarvametatpradīyatām|
āṃgārakeṇa maṃtreṇa khādiraṃ cākṣatairyutam| ||39||
dakṣiṇām ca yathāśakti dadyādviprāya vā punaḥ |
lohitaṃ ca baliṃ dadyāttataḥ saṃpadyate śubham ||40||
dhāvaṃti cordhvapucchāśca gṛhe gāvaḥ svayaṃ yadi |
ārohaṃti gṛhaṃ viprāḥ sārameyāśca sūkarāḥ ||41||
gṛhe yasya bhavaṃtyete tasya bhāryā vinaśyati |
sarveṣāṃ vā bhavenmṛtyurvaṃdhyā gaurvā prajāyate ||42||

मिथ्यावादेन गेही च राज्ञा वादैश्च तिष्ठति ।
अथ वा यद्गृहे गावो नर्दयंति हसंति च ॥४३॥
धरणीहननं यत्र द्वयोरास्कदनं तथा ।
निमित्तान्येवमादीनि गोश्वजातानि सत्तमाः ॥४४॥
यस्य गेहे भवंत्येते नाशस्तस्य भवेद्ध्रुवम् ।
मण्डूकसर्पकूष्मांडाः प्रसुवंति यथा स्त्रियः ॥४५॥
अकस्माद्यदि चैतानि बुधस्योत्पातलक्षणम् ।
शांतिं तत्र प्रवक्ष्यामि यथा संपद्यते सुखम् ॥४६॥
दधिमधुघृताक्तं च अपामार्गं तथा पुनः ।
अयुतं बुधवारे च जुहुयाच्छ्रद्धया युतः ॥४७॥
अंबकेति च मंत्रेण बुधाय श्रपयेच्चरुम् ।
सुवर्णं बुधमुद्दिश्य गां च दद्यात्पयस्विनीम् ॥४८॥
सुवर्णं पुष्पवृष्टिं च सुफलं चाक्षतं तथा ।
गृहे प्रांगणके यस्य निपतंति कदाचन ॥४९॥
अलंकारयुतां वापि सर्वाभरणभूषिताम् ।
गृहमध्ये तु यः पश्ये त्क्षीणामंतर्हितां स्त्रियम् ॥५०॥
अकस्मान्मालतीपुष्पं जातं स्यात्तस्य वा गृहे ।
सोमाय न च संतुष्टः सर्वमेतत्प्रदृश्यते ॥५१॥
धनं धान्यं तथा पुत्र ऐश्वर्यं च वरस्त्रियः ।
सभृत्याश्च महिष्यश्च मरिष्यंति न संशयः ॥५२॥
श्रीश्चतेति च मन्त्रेण अपामार्गं तथा बुधः ।
सहस्रं बुधवारे च जुहुयाद् घृतसंयुतम् ॥५३॥
पयस्विनीं तथा गां च वासोयुगसमन्वितम् ।
द्विजाय श्रद्धया दद्यात्ततः संपद्यते शुभम्॥५४॥
रक्तस्रावो भवेद्यत्र तत्र ऋत्विक्प्रसूयते ।
सिंहव्याघ्रगवादीनां धनहानिविपत्करः ॥५५॥
एको वृषस्त्रयो गावः सप्ताष्ट नव दंतिनः ।
संवत्सरेण तस्यैका प्रसूतिर्विहता पुनः ॥५६॥
पुनःपुनर्व्रतं चाशु अकाले मैथुनं तथा ।
गावो यत्र प्रसूयंते यमौ दोषकराविमौ ॥५७॥
भुञ्जीकृतानि धान्यानि व्रीहयो यवतंडुलाः ।
ग्राविमार्जारमंडूकाः स्थूणाभंगे च प्राङ्गणे ॥५८॥
विकिरंति नखैर्भूमिं प्ररोहंति ग्रहं तथा ।
गृहे यस्य प्रजायंते तस्या मृत्युर्न संशयः ॥५९॥
षण्मासाभ्यन्तरे यत्र श्मशानं यास्यति ध्रुवम् ।
कलहं ज्ञातिवैरं च व्याधिपीडा भविष्यति ॥६०॥
विप्रलापो मित्र नाश इष्टेष्वनिष्टदर्शनम् ।
भार्यापुत्रविनाशश्च भवेदेषु विनिश्चितम् ॥६१॥
क्रियावंतं यदा कुर्वन्कुर्वीत गृध्रबिल्वके ।
तदा राज्ञां विभ्रमश्च तथा गृहविनाशनम् ॥६२॥
अमात्यवर्गाश्च पुरे राज्ञां राज्यपराङ्मुखाः ।
बृहस्पतिं समुद्दिश्य गां च दद्यात्पयस्विनीम् ॥६३॥
वारिमंडे च कूपे च वाप्यां च मधुकांजिके ।
क्षीरं दधिघृतं चैव जातं यदि भविष्यति ॥६४॥
अकस्मात्तत्र वृक्षश्च फलेन सह संयुतः ।
गृहमध्ये प्रजायेत ततः संपद्यते शुभम् ॥६५॥
बृहस्पतेस्तु तुष्टस्य सर्वमेतन्निदर्शनम् ।
गौरं बृहस्पतेश्चैव प्रकुर्यात्प्रायदक्षिणाम् ॥६६॥

mithyāvādena gehī ca rājñā vādaiśca tiṣṭhati |
atha vā yadgṛhe gāvo nardayaṃti hasaṃti ca ||43||
dharaṇīhananaṃ yatra dvayorāskadanaṃ tathā |
nimittānyevamādīni gośvajātāni sattamāḥ ||44||
yasya gehe bhavaṃtyete nāśastasya bhaveddhruvam |
maṇḍūkasarpakūṣmāṃḍāḥ prasuvaṃti yathā striyaḥ ||45||
akasmādyadi caitāni budhasyotpātalakṣaṇam |
śāṃtiṃ tatra pravakṣyāmi yathā saṃpadyate sukham ||46||
dadhimadhughṛtāktaṃ ca apāmārgaṃ tathā punaḥ |
ayutaṃ budhavāre ca juhuyācchraddhayā yutaḥ ||47||
aṃbaketi ca maṃtreṇa budhāya śrapayeccarum |
suvarṇaṃ budhamuddiśya gāṃ ca dadyātpayasvinīm ||48||
suvarṇaṃ puṣpavṛṣṭiṃ ca suphalaṃ cākṣataṃ tathā |
gṛhe prāṃgaṇake yasya nipataṃti kadācana ||49||
alaṃkārayutāṃ vāpi sarvābharaṇabhūṣitām |
gṛhamadhye tu yaḥ paśye tkṣīṇāmaṃtarhitāṃ striyam ||50||
akasmānmālatīpuṣpaṃ jātaṃ syāttasya vā gṛhe |
somāya na ca saṃtuṣṭaḥ sarvametatpradṛśyate ||51||
dhanaṃ dhānyaṃ tathā putra aiśvaryaṃ ca varastriyaḥ |
sabhṛtyāśca mahiṣyaśca mariṣyaṃti na saṃśayaḥ ||52||
śrīścateti ca mantreṇa apāmārgaṃ tathā budhaḥ |
sahasraṃ budhavāre ca juhuyād ghṛtasaṃyutam ||53||
payasvinīṃ tathā gāṃ ca vāsoyugasamanvitam |
dvijāya śraddhayā dadyāttataḥ saṃpadyate śubham||54||
raktasrāvo bhavedyatra tatra ṛtvikprasūyate |
siṃhavyāghragavādīnāṃ dhanahānivipatkaraḥ ||55||
eko vṛṣastrayo gāvaḥ saptāṣṭa nava daṃtinaḥ |
saṃvatsareṇa tasyaikā prasūtirvihatā punaḥ ||56||
punaḥpunarvrataṃ cāśu akāle maithunaṃ tathā |
gāvo yatra prasūyaṃte yamau doṣakarāvimau ||57||
bhuñjīkṛtāni dhānyāni vrīhayo yavataṃḍulāḥ |
grāvimārjāramaṃḍūkāḥ sthūṇābhaṃge ca prāṅgaṇe ||58||
vikiraṃti nakhairbhūmiṃ prarohaṃti grahaṃ tathā |
gṛhe yasya prajāyaṃte tasyā mṛtyurna saṃśayaḥ ||59||
ṣaṇmāsābhyantare yatra śmaśānaṃ yāsyati dhruvam |
kalahaṃ jñātivairaṃ ca vyādhipīḍā bhaviṣyati ||60||
vipralāpo mitra nāśa iṣṭeṣvaniṣṭadarśanam |
bhāryāputravināśaśca bhavedeṣu viniścitam ||61||
kriyāvaṃtaṃ yadā kurvankurvīta gṛdhrabilvake |
tadā rājñāṃ vibhramaśca tathā gṛhavināśanam ||62||
amātyavargāśca pure rājñāṃ rājyaparāṅmukhāḥ |
bṛhaspatiṃ samuddiśya gāṃ ca dadyātpayasvinīm ||63||
vārimaṃḍe ca kūpe ca vāpyāṃ ca madhukāṃjike |
kṣīraṃ dadhighṛtaṃ caiva jātaṃ yadi bhaviṣyati ||64||
akasmāttatra vṛkṣaśca phalena saha saṃyutaḥ |
gṛhamadhye prajāyeta tataḥ saṃpadyate śubham ||65||
bṛhaspatestu tuṣṭasya sarvametannidarśanam |
gauraṃ bṛhaspateścaiva prakuryātprāyadakṣiṇām ||66||

अशुभं हि शुभेनैव शांतिं होमं च कारयेत् ।
तत्रैव राक्षसं यत्र घटकं परिशोषणम् ॥६७॥
केसरी शर्करा तैलं राजतं तांडवं स्थितम् ।
माषभक्तं तथा धान्यं सुवर्णं रजतानि च ॥६८॥
ताम्रं कांस्यं तथा लोहं सीसकं पित्तलं तथा ।
स्थापितानीव दृश्यंते गृहे चैतानि यस्य वै ॥६९॥
धननाशो भवेत्तस्य स्वर्ग भंगो ह्यथापि वा ।
व्याधिपीडे तथा घोरे राजोपद्रवबंधने ।
गजाश्वपशुभृत्यानां विनाशो जायते ध्रुवम् ॥७०॥
यस्यैतानि प्रदृश्यंते पर्वतः कनकानि च ।
संपत्तस्य प्रजायेत निश्चला सुखदा सदा ॥७१॥
दंतोत्तरेषु दंताश्च पंक्तिमाक्रम्य संस्थिताः ।
तेऽपि दोषकराः सर्वे शला काकृतिनस्तथा ।
उपदंताश्च सर्वे ते न ते दोषकराः क्वचित् ॥७२॥
भांडे कुंभे यदा चैव श्रूयते घनगर्जितम् ।
कंचुकानां गृहे चैव प्राकारः श्रूयते यदि ॥७३॥
मूषिकानां मुखे चैव ज्वलंती यस्य पश्यति ।
गेही तत्रैव नश्येत शुक्रस्याद्भुतदर्शनम् ॥७४॥
शांतिं तत्र प्रवक्ष्यामि यया संपद्यते शुभम् ।
शमीपत्रं निर्मितं च यवैर्युक्तं गृहिण्यपि ।
दधिमधुघृताक्तं च जुहुयाद्भार्गवे दिने ॥७५॥
शुक्लवासोयुगं चैव गां च शुक्लां पयस्विनीम् ।
सुवर्णं श्रद्धया चैव दद्याद्विप्राय दक्षिणाम् ॥७६॥
देवागारे यदा भूमिर्लोहिता यस्य दृश्यते ।
पुष्पिता दृश्यते लोके तत्र विद्धि महद्भयम् ॥७७॥
राजा वा राजपुत्रो वा राज्यं वापि विनश्यति ।
मंत्रिणो मंत्रिपुत्राश्च म्रियंते नात्र संशयः ॥७८॥
यत्र वा दृश्यते लोके गृहे यस्य सुपूजिताः ।
पुष्पिताश्च गृहस्तंभाः शरीरं च घटस्तथा ॥७९॥
हस्त्यश्वमहिषाश्चैव अजा गावस्तथैव च ।
नित्यं स्वामिवधार्थाय पुष्पितां प्रवहंति च ॥८०॥
गृहे हंसो गृहे सम्यङ्मण्डूका जलचारिणः ।
द्वारे प्रविश्य सर्पश्च प्रतिमायाः प्रकल्पनम् ॥८१॥
अकस्माद्घटशब्दोपि यत्र कुत्रापि जायते ।
स्रवंति प्रमदा यत्र भिन्नास्ते स्युर्नवांगिकाः ॥८२॥
गृही तत्र विनश्येत सपुत्रपशुबांधवः ।
धनुःखड्गधरा रात्रौ मध्याह्ने चान्द्रके तथा ॥८३॥
उदितो दृश्यते व्योम्नि ज्वलितः पावकस्तथा ।
मनुष्याङ्गनानां मरणं तथा स्याद्राष्ट्रविप्लवः ॥८४॥
रससिद्धानि वस्तूनि सुराद्याश्चापि वा पुनः ।
हस्तिनो मदयुक्ताश्च अश्वा धीरितहिंसकाः ।
विनश्यंति सदा चैते शनेरद्भुतदर्शने ॥८५॥
नगरे वा तथा ग्रामे जायन्ते तस्य वैरिणः ।
दिवा वा यदि वा रात्रौ शनेरद्भुतदर्शनम् ॥८६॥
मृगव्याघ्रादिरक्षांसि तथा गोमहिषा अपि ।
उत्पतंति यदा चैते शनेरद्भुतमादिशेत् ॥८७॥
निधिमंत्रं प्रवक्ष्यामि येन संपद्यते शुभम् ।
जुहुयादयुतं सम्यक्सस्यांश्च समिधं द्विजाः ॥८८॥

aśubhaṃ hi śubhenaiva śāṃtiṃ homaṃ ca kārayet |
tatraiva rākṣasaṃ yatra ghaṭakaṃ pariśoṣaṇam ||67||
kesarī śarkarā tailaṃ rājataṃ tāṃḍavaṃ sthitam |
māṣabhaktaṃ tathā dhānyaṃ suvarṇaṃ rajatāni ca ||68||
tāmraṃ kāṃsyaṃ tathā lohaṃ sīsakaṃ pittalaṃ tathā |
sthāpitānīva dṛśyaṃte gṛhe caitāni yasya vai ||69||
dhananāśo bhavettasya svarga bhaṃgo hyathāpi vā |
vyādhipīḍe tathā ghore rājopadravabaṃdhane |
gajāśvapaśubhṛtyānāṃ vināśo jāyate dhruvam ||70||
yasyaitāni pradṛśyaṃte parvataḥ kanakāni ca |
saṃpattasya prajāyeta niścalā sukhadā sadā ||71||
daṃtottareṣu daṃtāśca paṃktimākramya saṃsthitāḥ |
te:'pi doṣakarāḥ sarve śalā kākṛtinastathā |
upadaṃtāśca sarve te na te doṣakarāḥ kvacit ||72||
bhāṃḍe kuṃbhe yadā caiva śrūyate ghanagarjitam |
kaṃcukānāṃ gṛhe caiva prākāraḥ śrūyate yadi ||73||
mūṣikānāṃ mukhe caiva jvalaṃtī yasya paśyati |
gehī tatraiva naśyeta śukrasyādbhutadarśanam ||74||
śāṃtiṃ tatra pravakṣyāmi yayā saṃpadyate śubham |
śamīpatraṃ nirmitaṃ ca yavairyuktaṃ gṛhiṇyapi |
dadhimadhughṛtāktaṃ ca juhuyādbhārgave dine ||75||
śuklavāsoyugaṃ caiva gāṃ ca śuklāṃ payasvinīm |
suvarṇaṃ śraddhayā caiva dadyādviprāya dakṣiṇām ||76||
devāgāre yadā bhūmirlohitā yasya dṛśyate |
puṣpitā dṛśyate loke tatra viddhi mahadbhayam ||77||
rājā vā rājaputro vā rājyaṃ vāpi vinaśyati |
maṃtriṇo maṃtriputrāśca mriyaṃte nātra saṃśayaḥ ||78||
yatra vā dṛśyate loke gṛhe yasya supūjitāḥ |
puṣpitāśca gṛhastaṃbhāḥ śarīraṃ ca ghaṭastathā ||79||
hastyaśvamahiṣāścaiva ajā gāvastathaiva ca |
nityaṃ svāmivadhārthāya puṣpitāṃ pravahaṃti ca ||80||
gṛhe haṃso gṛhe samyaṅmaṇḍūkā jalacāriṇaḥ |
dvāre praviśya sarpaśca pratimāyāḥ prakalpanam ||81||
akasmāddhaṭaśabdopi yatra kutrāpi jāyate |
sravaṃti pramadā yatra bhinnāste syurnavāṃgikāḥ ||82||
gṛhī tatra vinaśyeta saputrapaśubāṃdhavaḥ |
dhanuḥkhaḍgadharā rātrau madhyāhne cāndrake tathā ||83||
udito dṛśyate vyomni jvalitaḥ pāvakastathā |
manuṣyāṅganānāṃ maraṇaṃ tathā syādrāṣṭraviplavaḥ ||84||
rasasiddhāni vastūni surādyāścāpi vā punaḥ |
hastino madayuktāśca aśvā dhīritahiṃsakāḥ |
vinaśyaṃti sadā caite śaneradbhutadarśane ||85||
nagare vā tathā grāme jāyante tasya vairiṇaḥ |
divā vā yadi vā rātrau śaneradbhutadarśanam ||86||
mṛgavyāghrādirakṣāṃsi tathā gomahiṣā api |
utpataṃti yadā caite śaneradbhutamādiśet ||87||
nidhimaṃtraṃ pravakṣyāmi yena saṃpadyate śubham |
juhuyādayutaṃ samyaksasyāṃśca samidhaṃ dvijāḥ ||88||

शन्नो देवीति मंत्रेण शुभार्थं शनिवासरे ।	śanno devīti maṃtreṇa śubhārthaṃ śanivāsare |
चरुं च श्रपयेत्तत्र समुद्दिश्य शनैश्चरम् ॥८९॥	caruṃ ca śrapayettatra samuddiśya śanaiścaram ||89||
गां च नीलां ततो दद्याज्जीवद्वत्सां पयस्विनीम् ।	gāṃ ca nīlāṃ tato dadyājjīvadvatsāṃ payasvinīm |
वासोयुगं च विप्राय सुवर्णं रजतं तथा ॥९०॥	vāsoyugaṃ ca viprāya suvarṇaṃ rajataṃ tathā ||90||
दत्त्वा तु श्रद्धया सम्यग्दक्षिणां शिरसि स्थिताम् ।	dattvā tu śraddhayā samyagdakṣiṇāṃ śirasi sthitām |
विधिं होमावसाने तु ततः संपद्यते शुभम् ॥९१॥	vidhiṃ homāvasāne tu tataḥ saṃpadyate śubham ||91||
यदा द्वारे गोधिका च शंखिनी प्रविशेद्गृहम् ।	yadā dvāre godhikā ca śaṃkhinī praviśedgṛham |
तदाऽशुभं विजानीयाद्राजपीडा धनक्षयः ।	tadā:'śubhaṃ vijānīyādrājapīḍā dhanakṣayaḥ |
अयुतं जुहुयात्सम्यक्ततः संपद्यते शुभम् ॥९२॥	ayutaṃ juhuyātsamyaktataḥ saṃpadyate śubham ||92||
विना गर्जितमेघेन शिलावृष्टिः प्रजायते ।	vinā garjitameghena śilāvṛṣṭiḥ prajāyate |
रक्तमिश्रा हि पांडुश्च पतन्ती यत्र दृश्यते ॥९३॥	raktamiśrā hi pāṃḍuśca patantī yatra dṛśyate ||93||
तत्र संदृश्यते चाभ्रं वृक्षा वातविवर्जिताः ।	tatra saṃdṛśyate cābhraṃ vṛkṣā vātavivarjitāḥ |
शक्रध्वजस्तथा चापं पतनं सुमनस्य च ॥९४॥	śakradhvajastathā cāpaṃ patanaṃ sumanasya ca ||94||
दिवा शिवा पुरा रौति उलूको वा निशाचरः ।	divā śivā purā rauti ulūko vā niśācaraḥ |
निशि निपत्य काकुत्स्थे प्रदेशे रौति वा वृषः ॥९५॥	niśi nipatya kākutsthe pradeśe rauti vā vṛṣaḥ ||95||
अधर्मप्रबला देशा राजा धर्मपराङ्मुखः ।	adharmaprabalā deśā rājā dharmaparāṅmukhaḥ |
अन्योन्यं च जिघांसंति गोब्राह्मणमथापि वा ॥९६॥	anyonyaṃ ca jighāṃsaṃti gobrāhmaṇamathāpi vā ||96||
गृहे गृही विनश्येच्च सपुत्रपशुबांधवः ।	gṛhe gṛhī vinaśyecca saputrapaśubāṃdhavaḥ |
उत्सानं द्वारदेशेऽस्य मरणं राष्ट्रविभ्रमः ॥९७॥	utsānaṃ dvāradeśe:'sya maraṇaṃ rāṣṭravibhramaḥ ||97||
राज्यनाशो भवेद्राज्ञो मरणं वाहनस्य च ।	rājyanāśo bhavedrājño maraṇaṃ vāhanasya ca |
विपरीतानि देशानि क्रमतः संभवंति हि ॥९८॥	viparītāni deśāni kramataḥ saṃbhavaṃti hi ||98||
राहुणा ग्रस्तसूर्योऽपि निशि चाथ यदा दिवा ।	rāhuṇā grastasūryo:'pi niśi cātha yadā divā |
तारकागणवच्चैव राज्ञां निधनकारकः ॥९९॥	tārakāgaṇavaccaiva rājñāṃ nidhanakārakaḥ ||99||
सहामात्या विनश्यंति स्वर्गे ये च सुदुर्जयाः ।	sahāmātyā vinaśyaṃti svarge ye ca sudurjayāḥ |
परचक्रेण पात्यंते राजानो नात्र संशयः ॥१००॥	paracakreṇa pātyaṃte rājāno nātra saṃśayaḥ ||100||
छायाध्वजश्च गगने दृश्यते चेत्कदाचन ।	chāyādhvajaśca gagane dṛśyate cetkadācana |
दर्शनादेव राज्ञस्तु विनाशः सहराष्ट्रकैः ॥१०१॥	darśanādeva rājñastu vināśaḥ saharāṣṭrakaiḥ ||101||
ज्वलितो दृश्यते यत्र पावकश्च सकृज्जले ।	jvalito dṛśyate yatra pāvakaśca sakṛjjale |
वज्रे शिरसि गात्रे वा जीवितं तस्य दुर्लभम् ॥१०२॥	vajre śirasi gātre vā jīvitaṃ tasya durlabham ||102||
द्वारोपांते तथा स्तंभे आग्निर्वा धूम एव वा ।	dvāropāṃte tathā staṃbhe āgnirvā dhūma eva vā |
पुरुषस्य तु तत्रैव मरणं जायते ध्रुवम् ॥१०३॥	puruṣasya tu tatraiva maraṇaṃ jāyate dhruvam ||103||
गगनेऽशनिघातश्च शक्तिहस्तेन वा पुनः ।	gagane:'śanighātaśca śaktihastena vā punaḥ |
अब्दस्याभ्यंतरे तस्य मरणं नात्र संशयः ॥१०४॥	abdasyābhyaṃtare tasya maraṇaṃ nātra saṃśayaḥ ||104||
शिखावलयमध्ये तु सधूमः पावकोद्गमः ।	śikhāvalayamadhye tu sadhūmaḥ pāvakodgamaḥ |
दृश्यते नगरे मध्ये तत्रैवाद्भुतदर्शनम् ॥१०५॥	dṛśyate nagare madhye tatraivādbhutadarśanam ||105||
शवस्य नीयमानस्य उत्थानं वा प्रमादतः ।	śavasya nīyamānasya utthānaṃ vā pramādataḥ |
स्थापितस्य च लिंगस्य अन्यत्र गमनं तथा ॥१०६॥	sthāpitasya ca liṃgasya anyatra gamanaṃ tathā ||106||
निर्घातश्चापि भूकंपो निवातोल्काप्रदर्शनम् ।	nirghātaścāpi bhūkaṃpo nivātolkāpradarśanam |
अकाले पुष्पिता वृक्षाः फलं चाकालसंभवम् । ॥१०७॥	akāle puṣpitā vṛkṣāḥ phalaṃ cākālasaṃbhavam | ||107||
अनिमित्तानि सर्वाणि दूरमागत्य निर्भरम् ।	animittāni sarvāṇi dūramāgatya nirbharam |
अनिमित्तस्य नाशो यः सैंहिकेयकृतस्य च ॥१०८॥	animittasya nāśo yaḥ saiṃhikeyakṛtasya ca ||108||
नराणामासनं चैव गवां वा मानुषीगिरा ।	narāṇāmāsanaṃ caiva gavāṃ vā mānuṣīgirā |
पक्षमात्रांतरे तस्य पुत्रस्य मरणं दिशेत् ॥१०९॥	pakṣamātrāṃtare tasya putrasya maraṇaṃ diśet ||109||
अयुतं जुहुयात्तत्र राहुमुद्दिश्य यत्नतः ।	ayutaṃ juhuyāttatra rāhumuddiśya yatnataḥ |
शांतिमत्र प्रवक्ष्यामि यया संपद्यते शुभम् ॥११०॥	śāṃtimatra pravakṣyāmi yayā saṃpadyate śubham ||110||
दधिमधुघृताक्तं च कुर्याद्दूर्वाक्षतं तथा ।	dadhimadhughṛtāktaṃ ca kuryāddūrvākṣataṃ tathā |
कलायु इति मन्त्रेण जुहुयाद्रविवासरे ॥१११॥	kalāyu iti mantreṇa juhuyādravivāsare ||111||
चरुं च श्रपयेत्तत्र राहुमुदिश्य संश्रयात् ।	caruṃ ca śrapayettatra rāhumudiśya saṃśrayāt |

होमं कुर्यात्ततो गां च कपिलां च पयस्विनीम् ॥११२॥
अतसी तिलशंखौ वा वासोयुगमथापि वा ।
श्रद्धया राहुमुद्दिश्य दद्याद्विप्राय दक्षिणाम् ॥११३॥
दुरितस्य विनाशाय तस्य संपद्यते शुभम् ।
दधिमधुघृतक्षीरेण वारुणेन च वारुणे ॥११४॥
दृश्यते चाद्भुतं तेषु विशिष्टैर्दोषदर्शिभिः ।
गृही तत्र विनष्टश्च भवेत्सपशुबांधवः ॥११५॥
दृश्यंते तत्र क्रौञ्चाश्च जंबुका गृध्रवायसाः ।
दारुणं भीषणं घोरं नृत्यंति च हसंति च ॥११६॥
मैथुनानि च सर्वेषां यस्य वासे भवेद्यदि ।
मृत्युस्तस्य भवेदाशु ईश्वरस्य च शासनात् ॥११७॥
धूमकेतुर्यदा व्योम्नि ज्वलत्पावक सन्निभः ।
स्थानात्स्थानांतरं याति भूमौ वा पतते भृशम् ।
सबंधुरस्यते राजा परचक्रैः स पीडितः ॥११८॥
दुर्भिक्षं मरणं चैव चिरं राष्ट्रे भविष्यति ।
गावो मर्कटकुंभा व विशंते गृहवेश्मनि ॥११९॥
गावश्च तस्य नश्यंति दारापत्यधनानि च ।
अन्यस्य दोषो भवति गृहे यांति प्रमादतः ॥१२०॥
अब्दांतरे भवेन्मृत्युर्विरजा हि भविष्यति ।
शांतिमत्र प्रवक्ष्यामि यया संपद्यते शुभम् ॥१२१॥
सप्ताश्वरथसंयुक्तं हेमच्छत्रविभूषितम् ।
विप्राय मंडपं दद्याद्बिल्वपत्रमथापि वा ॥१२२॥
ऐंद्रेणैव तु मन्त्रेण होमः कार्यो द्विजातिभिः ।
अकस्माच्छालतालाक्षखदिरोत्पलसेरकाः ॥१२३॥
गृहमध्ये प्रजायेत केतोरद्भुतदर्शनम् ।
हंसो वा द्रोणकाको वा मयूरो वा गृहोपरि ॥१२४॥
गृहे तस्य महोत्पातः केतोरद्भुतदर्शनम् ।
शांतिमत्र प्रवक्ष्यामि यया संपद्यते शुभम्॥१२५॥
दधिमधुघृताक्तं च जुहुयादयुतं कुशम्।
त्र्यंबकं चेति मन्त्रेण केतवेभिवपे चरुम् ॥१२६॥
नीलां धेनुं सवत्सां च बहुक्षीरप्रदां तथा ।
मृत्तिकां हेमवासश्च नानालंकारमेव च ॥१२७॥
दक्षिणां च प्रवक्ष्यामि यस्य नास्ति प्रतिक्रिया ।
देवमुद्दिश्य दानेन होमेन चरुणा तथा ॥१२८॥
दक्षिणस्यां दिशि च्छायां यः पश्येदात्मनः स्वयम् ।
स्वच्छायां पादुकस्यैव पश्येत्पञ्चशिरोद्वयम् ॥१२९॥
एवमेवैव यच्छिन्नं शिनष्टि च ततो हितम् ।
शीघ्रं नाशमवाप्नोति सप्ताहान्नात्र संशयः ॥१३०॥
उच्चावचान्प्रवक्ष्यामि यथा शास्त्रेण चोदितम् ।
काकमार्जारशूकानां कपोतानां विशेषतः ।
मैथुनं दृश्यते यत्र तच्च राहोर्महाद्भुतम् ॥१३१॥
शनिमुद्दिश्य जुहुयादयुतं शनिवासरे ।
पूजयेदर्कपुष्पेण शतेन जुहुयाच्चरुम् ॥१३२॥
कृत्वा तत्रैव पश्येत शनेरद्भुतदर्शनम् ।
अष्टाविंशं चरुं कृत्वा ततः शांतिर्भवेद्ध्रुवम् १३३॥
भुजपदोस्तथा चक्षुःस्पंदने मरणं दिशेत् ।
तत्तु सोमाद्भुतं विद्याद्वामदक्षिणतः क्रमात् ॥१३४॥
कृष्णपक्षे भवेद्वामे विपरीतेऽद्भुतं दिशेत् ।

homaṃ kuryāttato gāṃ ca kapilāṃ ca payasvinīm ||112||
atasī tilaśaṃkhau vā vāsoyugamathāpi vā |
śraddhayā rāhumuddiśya dadyādviprāya dakṣiṇām ||113||
duritasya vināśāya tasya saṃpadyate śubham |
dadhimadhughṛtakṣīreṇa vāruṇena ca vāruṇe ||114||
dṛśyate cādbhutaṃ teṣu viśiṣṭairdoṣadarśibhiḥ |
gṛhī tatra vinaṣṭaśca bhavetsapaśubāṃdhavaḥ ||115||
dṛśyaṃte tatra krauñcāśca jaṃbukā gṛdhravāyasāḥ |
dāruṇaṃ bhīṣaṇaṃ ghoraṃ nṛtyaṃti ca hasaṃti ca ||116||
maithunāni ca sarveṣāṃ yasya vāse bhavedyadi |
mṛtyustasya bhavedāśu īśvarasya ca śāsanāt ||117||
dhūmaketuryadā vyomni jvalatpāvaka sannibhaḥ |
sthānātsthānāṃtaraṃ yāti bhūmau vā patate bhṛśam |
sabaṃdhurasyate rājā paracakraiḥ sa pīḍitaḥ ||118||
durbhikṣaṃ maraṇaṃ caiva ciraṃ rāṣṭre bhaviṣyati |
gāvo markaṭakuṃbhā va viśaṃte gṛhaveśmani ||119||
gāvaśca tasya naśyaṃti dārāpatyadhanāni ca |
anyasya doṣo bhavati gṛhe yāṃti pramādataḥ ||120||
abdāṃtare bhavenmṛtyurvirajā hi bhaviṣyati |
śāṃtimatra pravakṣyāmi yayā saṃpadyate śubham ||121||
saptāśvarathasaṃyuktaṃ hemacchatravibhūṣitam |
viprāya maṃḍapaṃ dadyādbilvapatramathāpi vā ||122||
aiṃdreṇaiva tu mantreṇa homaḥ kāryo dvijātibhiḥ |
akasmācchālatālākṣakhadirotpalaserakāḥ ||123||
gṛhamadhye prajāyeta ketoradbhutadarśanam |
haṃso vā droṇakāko vā mayūro vā gṛhopari ||124||
gṛhe tasya mahotpātaḥ ketoradbhutadarśanam |
śāṃtimatra pravakṣyāmi yayā saṃpadyate śubham||125||
dadhimadhughṛtāktaṃ ca juhuyādayutaṃ kuśam|
tryaṃbakaṃ ceti mantreṇa ketavebhivape ccarum ||126||
nīlāṃ dhenuṃ savatsāṃ ca bahukṣīrapradāṃ tathā |
mṛttikāṃ hemavāsaśca nānālaṃkārameva ca ||127||
dakṣiṇāṃ ca pravakṣyāmi yasya nāsti pratikriyā |
devamuddiśya dānena homena caruṇā tathā ||128||
dakṣiṇasyāṃ diśi cchāyāṃ yaḥ paśyedātmanaḥ svayam |
svacchāyāṃ pādukasyaiva paśyetpañcaśirodvayam ||129||
evamevaiva yacchinnaṃ śinaṣṭi ca tato hitam |
śīghraṃ nāśamavāpnoti saptāhānnātra saṃśayaḥ ||130||
uccāvacānpravakṣyāmi yathā śāstreṇa coditam |
kākamārjāraśūkānāṃ kapotānāṃ viśeṣataḥ |
maithunaṃ dṛśyate yatra tacca rāhormahādbhutam ||131||
śanimuddiśya juhuyādayutaṃ śanivāsare |
pūjayedarkapuṣpeṇa śatena juhuyāccarum ||132||
kṛtvā tatraiva paśyeta śaneradbhutadarśanam |
aṣṭāviṃśaṃ caruṃ kṛtvā tataḥ śāṃtirbhaveddhruvam 133||
bhujapadostathā cakṣuḥspaṃdane maraṇaṃ diśet |
tattu somādbhutaṃ vidyādvāmadakṣiṇataḥ kramāt ||134||
kṛṣṇapakṣe bhavedvāme viparīte:'dbhutaṃ diśet |

अनिष्टसूचकं यस्मात्तस्माच्छांतिं प्रकल्पयेत् ॥१३५॥	aniṣṭasūcakaṃ yasmāttasmācchāṃtiṃ prakalpayet ||135||
शतार्द्धं रविमुद्दिश्य शान्त्यर्थे होममाचरेत् ।	śatārddhaṃ ravimuddiśya śāntyarthe homamācaret |
चरुपाकविधानेन यवैस्तिलसुसर्पिषा ॥१३६॥	carupākavidhānena yavaistilasusarpiṣā ||136||
पुस्तके यज्ञसूत्रं च असत्पात्रे चरौ तु वा ।	pustake yajñasūtraṃ ca asatpātre carau tu vā |
शक्रवस्त्रप्रदग्धे च सूर्यस्याद्भुतदर्शनम् ॥१३७॥	śakravastrapradagdhe ca sūryasyādbhutadarśanam ||137||
हयमारं त्रिमध्वक्तं जुहुयादिष्टसिद्धये ।	hayamāraṃ trimadhvaktaṃ juhuyādiṣṭasiddhaye |
देवपुस्तकरत्नानि मणिकांचनमेव च ॥१३८॥	devapustakaratnāni maṇikāṃcanameva ca ||138||
लोहितस्याद्भुतं विद्यात्सहस्त्रं च विशोधनम् ।	lohitasyādbhutaṃ vidyātsahasraṃ ca viśodhanam |
देवागारे तथा गोधा शंखिनी प्रविशेत्क्वचित् ॥१३९॥	devāgāre tathā godhā śaṃkhinī praviśetkvacit ||139||
द्रोणकाको बकश्चैव उलूकद्वयमेव च ।	droṇakāko bakaścaiva ulūkadvayameva ca |
रक्तकंठः कपोतश्च व्याघ्र एणश्च वा विशेत् ॥१४०॥	raktakaṃṭhaḥ kapotaśca vyāghra eṇaśca vā viśet ||140||
यस्य देवगृहं पश्येत्तस्य तस्यायुतं हुनेत् ।	yasya devagṛhaṃ paśyettasya tasyāyutaṃ hunet |
न चात्र गृहवैकृत्यं हसनं यदि दृश्यते ।	na cātra gṛhavaikṛtyaṃ hasanaṃ yadi dṛśyate |
संपत्तिसूचकं गेहे मरणं दुःखदर्शनम् ॥१४१॥	saṃpattisūcakaṃ gehe maraṇaṃ duḥkhadarśanam ||141||
क्रंदने हतराज्येन गजाश्ववाहने क्वचित् ।	kraṃdane hatarājyena gajāśvavāhane kvacit |
सूर्यमुद्दिश्य जुहुयादयुतं सर्वसिद्धये ॥१४२॥	sūryamuddiśya juhuyādayutaṃ sarvasiddhaye ||142||
प्रमादात्कंपने हानिः स्वेदे जाते विपद्भवेत् ।	pramādātkaṃpane hāniḥ svede jāte vipadbhavet |
क्षीरस्त्रावे च रुधिरे तत्र राज्ये महद्भयम् ॥१४३॥	kṣīrasrāve ca rudhire tatra rājye mahadbhayam ||143||
गोच्छागौ वाथ गोमायुर्गृहोपरि प्रनृत्यति ।	gocchāgau vātha gomāyurgṛhopari pranṛtyati |
यदा रौति दिवा फेरुस्तदा नाशो भवेद्ध्रुवम् ॥१४४॥	yadā rauti divā pherustadā nāśo bhaveddhruvam ||144||
श्वजंबुकावथ व्याघ्रो यथाशक्ति च धावति ।	śvajaṃbukāvatha vyāghro yathāśakti ca dhāvati |
ईशाने महिषस्तद्वत्तदा देशे च विप्लवः ॥१४५॥	īśāne mahiṣastadvattadā deśe ca viplavaḥ ||145||
राहोरद्भुतमुदिश्य सहस्त्रं जुहुयाच्चरुम् ।	rāhoradbhutamudiśya sahasraṃ juhuyāccarum |
वृक्षाद्भुतं यदा पश्येत्तत्र तस्यां परित्यजेत् ।	vṛkṣādbhutaṃ yadā paśyettatra tasyāṃ parityajet |
यद्गृहेषु हुतं याति देशविप्लवमादिशेत् । ॥१४६॥	yadgṛheṣu hutaṃ yāti deśaviplavamādiśet | ||146||
देशे वा नगरे ग्रामे आरण्यपशुबन्धनम् ।	deśe vā nagare grāme āraṇyapaśubandhanam |
सर्पे वा विपरीतं च मांसपिंडमथापि वा ।	sarpe vā viparītaṃ ca māṃsapiṃḍamathāpi vā |
तद्गृहे मरणं चैव देश विप्लवमादिशेत् ॥१४७॥	tadgṛhe maraṇaṃ caiva deśa viplavamādiśet ||147||
दिवाद्भुतेऽयुतं रात्रौ द्विगुणं च भवेद्ध्रुवम् ।	divādbhute:'yutaṃ rātrau dviguṇaṃ ca bhaveddhruvam |
द्विगुणं चापि संध्यायामर्धरात्रे चतुर्गुणम् ॥१४८॥	dviguṇaṃ cāpi saṃdhyāyāmardharātre caturguṇam ||148||
अकाले तत्र मरणमकाले गृहिणीमृतिः ।	akāle tatra maraṇamakāle gṛhiṇīmṛtiḥ |
सौराद्भुतं विजानीयादशुभे वा विशोधनम् ॥१४९॥	saurādbhutaṃ vijānīyādaśubhe vā viśodhanam ||149||
एकैकस्यायुतं यत्र कुर्यात्तत्रैव होमयेत् ।	ekaikasyāyutaṃ yatra kuryāttatraiva homayet |
सांगोपांगेन सहित मष्टावष्टौ हुतं च वा ॥१५०॥	sāṃgopāṃgena sahita maṣṭāvaṣṭau hutaṃ ca vā ||150||
अधिप्रत्यधिसहितं गृहपक्षेऽपि सत्तमाः ।	adhipratyadhisahitaṃ gṛhapakṣe:'pi sattamāḥ |
तन्मानेन हुतं विप्रा कुर्यात्तत्रैव भूषणम् ॥१५१॥	tanmānena hutaṃ viprā kuryāttatraiva bhūṣaṇam ||151||
एकैकस्याहुतं विप्रा अष्टावष्टौ हुतं च वा ।	ekaikasyāhutaṃ viprā aṣṭāvaṣṭau hutaṃ ca vā |
अधिप्रत्यधिदेवानां याश्चान्याश्चांगदेवताः ॥१५२॥	adhipratyadhidevānāṃ yāścānyāścāṃgadevatāḥ ||152||
मानांतं च ददेत्पूर्णां दत्त्वा पूर्णां न होमयेत् ।	mānāṃtaṃ ca dadetpūrṇāṃ dattvā pūrṇāṃ na homayet |
वक्ष्ये ग्रहमखे मानं येन मानेन सिध्यति ॥१५३॥	vakṣye grahamakhe mānaṃ yena mānena sidhyati ||153||
अमानकरणे दोषस्तस्मान्मानं न हापयेत् ।	amānakaraṇe doṣastasmānmānaṃ na hāpayet |
पंक्तिचत्वारिंशदाद्यैश्चतुर्धा विभजेन्नरः ॥१५४॥	paṃkticatvāriṃśadādyaiścaturdhā vibhajennaraḥ ||154||
अनिष्टाय ततो दद्याच्चरुहोमं विभागशः ।	aniṣṭāya tato dadyāccaruhomaṃ vibhāgaśaḥ |
अधिप्रत्यधिदेवानामष्टावष्ट ह्युदाहृतम् ॥१५५॥	adhipratyadhidevānāmaṣṭāvaṣṭa hyudāhṛtam ||155||
त्र्यंबकादिषु मंत्रेषु होमत्रयमुदाहृतम् ।	tryaṃbakādiṣu maṃtreṣu homatrayamudāhṛtam |
धनंजये तथा दद्याच्चरुहोमं विभागतः ॥१५६॥	dhanaṃjaye tathā dadyāccaruhomaṃ vibhāgataḥ ||156||
आदित्यायाष्टावष्टावधिककल्पयेत्सुधीः ।	ādityāyāṣṭāvaṣṭāvadhikakalpayetsudhīḥ |
शतहोमे तु सर्वत्र दशांगं कल्पयेन्नरः ॥१५७॥	śatahome tu sarvatra daśāṃgaṃ kalpayennaraḥ ||157||

अनिष्टाय युगांगं तु ग्रहेभ्यो ह्यंगनाय च ।
अधिप्रत्यधिदेवानां तथैवांगं प्रकल्पयेत् ॥१५८॥
द्वौ तु दद्यात्र्यंबकाय तथा धनंजयाय च ।
तत्र होमो नायकाय सर्वत्रैव विचक्षणः ॥१५९॥
सहस्रे चैव विंशांगे अनिष्टाय दशांशकम् ।
पञ्चांशेन ग्रहाणां च पञ्चांशेन यवानपि ॥१६०॥
तत्रानिष्टे पंचशतं तस्यार्धं ग्रहवाग्यतः ।
एकत्रिंशद्भवेन्मानम् (३१) अन्येषां तु चतुर्दश (१४) ॥१६१॥
ग्रहाधिकं होमयुगं तत्र भागे प्रकल्पयेत् ।
अधातये च तिथ्यंगं पञ्चांगं यस्य चाद्भुतम् ॥१६२॥
ग्रहेभ्यश्चैव पंचांगं तत्र वांगं परानपि ।
एकैकांगे भवेन्मानं षट्शतं षष्टिरेव च ॥१६३॥
अधिकं च भवेत्षष्टिर्दशमे भागशेषतः ।
अनिष्टांशे त्रिसहस्रं त्रिशतं त्रिंशतं तथा ॥१६४॥
चतुःशतं ग्रहाणां च तथा सप्तशताधिकम् ।
उपग्रहेभ्यो दद्याच्च पंचाशीत्यधिकं शतम् ॥१६५॥
तिथ्यंगभागः शेषेण ग्रहे सप्तशताधिकम् ।
एकैकं तु ग्रहस्यैवमादित्याय युगं भवेत् ॥१६६॥
ग्रहांगे यः स्थितो भागो युगलं भागशेषतः ।
त्र्यंबकाय च तद्दद्यात्तथा धनंजयाय च ॥१६७॥
शांतिके पौष्टिके काम्ये यदीच्छेत्सुखमात्मनः।
ग्रहाणां चायुतं होमं त्र्यहसाध्येन होमयेत् ॥१६८॥
त्र्यहसाध्ये विधानं यत्पुरैवोदीरितं द्विजाः ।
इदानीं प्रक्रमेणैव यो भागः स निगद्यते ॥१६९॥
पूर्वस्मिन्दिवसेऽनिष्टे सहस्रं त्रिशतोत्तरम् (१३००) ।
इतरेषां ग्रहाणां च प्रत्येकं तु शतं शतम् (१००) ॥१७०॥
अधिप्रत्यधिदेवानां पंचाशद्धोम उच्यते ।
प्रथमेह्नि प्रदद्याच्च मिलित्वा त्रिसहस्रकम् (३०००) ॥१७१॥
द्वितीयदिवसेऽनिष्टे द्विसहस्रमुदाहृतम् (२०००) ।
प्रति ग्रहेभ्यस्त्रिशतं दद्यादष्ट शताधिकम् (१०८) ॥१७२॥
उपग्रहेभ्यो दद्याच्च षोडशभ्यो यथाक्रमम् ।
एकाशीतिं ददौ यत्नादशीतिं चांत्ययोर्द्वयोः ॥१७३॥
एवं द्वितीयदिवसे मिलित्वा षट्सहस्रकम् (६०००) ।
अनिष्टाय त्रिशतं तु तृतीयदिवसे मतम् ॥१७४॥
तत्प्रत्येकं ग्रहाणां च द्वाचत्वारिंशदुच्यते ।
अधिप्रत्यधिदेवानां प्रत्येकं पंचत्रिंशकम् ॥१७५॥
तृतीयदिवसे दद्यान्मिलित्वैकसहस्रकम् (१०००) ।
आदित्याय युगं दद्यादेकं तु त्र्यंबकाय च ॥१७६॥
धनंजयाय होमैकमेकं चायुतमुच्यते ।
तदर्धकं ग्रहेभ्यश्च इतरेभ्यस्तदर्धकम् ॥१७७॥
ग्रहाणां त्रिसहस्रं तु पंचानां च सहस्रकम् ।
त्रिसहस्रभागशेषमादित्याय सहस्रकम् ॥१७८॥
त्र्यंबकाय तथा दद्यात्तथा धनंजयाय च ।
षट्पादाधिक षटषट्कसहस्रपरिसंख्यया ।
नवश्लोकशतोद्भूतं संपूर्णं स्याद्भविष्यकम् ॥१७९॥ ।

aniṣṭāya yugāṃgaṃ tu grahebhyo hyaṃganāya ca |
adhipratyadhidevānāṃ tathaivāṃgaṃ prakalpayet ||158||
dvau tu dadyāttryaṃbakāya tathā dhanaṃjayāya ca |
tatra homo nāyakāya sarvatraiva vicakṣaṇaḥ ||159||
sahasre caiva viṃśāṃge aniṣṭāya daśāṃśakam |
pañcāṃśena grahāṇāṃ ca pañcāṃśena yavānapi ||160||
tatrāniṣṭe paṃcaśataṃ tasyārdhaṃ grahavāgyataḥ |
ekatriṃśadbhavenmānam (31) anyeṣāṃ tu caturdaśa (14) ||161||
grahādhikaṃ homayugaṃ tatra bhāge prakalpayet |
adhātaye ca tithyaṃgaṃ pañcāṃgaṃ yasya cādbhutam ||162||
grahebhyaścaiva paṃcāṃgaṃ tatra vāṃgaṃ parānapi |
ekaikāṃge bhavenmānaṃ ṣaṭśataṃ ṣaṣṭireva ca ||163||
adhikaṃ ca bhavetṣaṣṭirdaśame bhāgaśeṣataḥ |
aniṣṭāṃśe trisahasraṃ triśataṃ triṃśataṃ tathā ||164||
catuḥśataṃ grahāṇāṃ ca tathā saptaśatādhikam |
upagrahebhyo dadyācca paṃcāśītyadhikaṃ śatam ||165||
tithyaṃgabhāgaḥ śeṣeṇa grahe saptaśatādhikam |
ekaikaṃ tu grahasyaivamādityāya yugaṃ bhavet ||166||
grahāṃge yaḥ sthito bhāgo yugalaṃ bhāgaśeṣataḥ |
tryaṃbakāya ca taddadyāttathā dhanaṃjayāya ca ||167||
śāṃtike pauṣṭike kāmye yadīcchetsukhamātmanaḥ|
grahāṇāṃ cāyutaṃ homaṃ tryahasādhyena homayet ||168||
tryahasādhye vidhānaṃ yatpuraivodīritaṃ dvijāḥ |
idānīṃ prakrameṇaiva yo bhāgaḥ sa nigadyate ||169||
pūrvasmindivase:'niṣṭe sahasraṃ triśatottaram (1300) |
itareṣāṃ grahāṇāṃ ca pratyekaṃ tu śataṃ śatam (100) ||170||
adhipratyadhidevānāṃ paṃcāśaddhoma ucyate |
prathamehni pradadyācca militvā trisahasrakam (3000) ||171||
dvitīyadivase:'niṣṭe dvisahasramudāhṛtam (2000) |
prati grahebhyastriśataṃ dadyādaṣṭa śatādhikam (108) ||172||
upagrahebhyo dadyācca ṣoḍaśabhyo yathākramam |
ekāśītiṃ dadau yatnādaśītiṃ cāṃtyayordvayoḥ ||173||
evaṃ dvitīyadivase militvā ṣaṭsahasrakam (6000) |
aniṣṭāya triśataṃ tu tṛtīyadivase matam ||174||
tatpratyekaṃ grahāṇāṃ ca dvācatvāriṃśaducyate |
adhipratyadhidevānāṃ pratyekaṃ paṃcatriṃśakam ||175||
tṛtīyadivase dadyānmilitvaikasahasrakam (1000) |
ādityāya yugaṃ dadyādekaṃ tu tryaṃbakāya ca ||176||
dhanaṃjayāya homaikamekaṃ cāyutamucyate |
tadardhakaṃ grahebhyaśca itarebhyastadardhakam ||177||
grahāṇāṃ trisahasraṃ tu paṃcānāṃ ca sahasrakam |
trisahasrabhāgaśeṣamādityāya sahasrakam ||178||
tryaṃbakāya tathā dadyāttathā dhanaṃjayāya ca |
ṣaṭpādādhika ṣaṭaṣaṭkasahasraparisaṃkhyayā |
navaślokaśatodbhūtaṃ saṃpūrṇaṃ syādbhaviṣyakam ||179|| |

इति श्रीभविष्ये महापुराणे मध्यमपर्वणि तृतीयभागे विंशोऽध्यायः ॥२०॥

iti śrībhaviṣye mahāpurāṇe madhyamaparvaṇi tṛtīyabhāge viṃśo:'dhyāyaḥ ||20||

इति तृतीयभागः समाप्तः ।

iti tṛtīyabhāgaḥ samāptaḥ |

इति श्रीभविष्ये महापुराणे मध्यमपर्व समाप्तम् ।
iti śrībhaviṣye mahāpurāṇe madhyamaparva samāptam |
श्रीवेङ्कटेश्वरार्पणमस्तु ।
śrīveṅkaṭeśvarārpaṇamastu |
विषयानुक्रमणिका ॥३॥
viṣayānukramaṇikā ||3||